

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY SŁAWA NA LATA 2014–2022

OPRACOWANIE
Urząd Miejski w Sławie

WSPÓŁPRACA
GRUPA ERGO SP. Z O.O., UL. STRZEGOMSKA 3B/3C L. 91, 53-611 WROCŁAW

URZĄD MIEJSKI W SŁAWIE | UL. HENRYKA POBOŻNEGO 10, 67-410 SŁAWA
tel. 068 355 83 10, fax 068 355 83 13; email: slawa@slawa.pl

Uchwała Nr LI/332/2014
Rady Miejskiej w Sławie
z 30 października 2014r.

W sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Sława na lata 2014-2022.

Na podstawie art. 6, ust. 1 i 2 i art. 18, ust. 2, pkt. 6a Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594, z późn.zm.) oraz art. 19 ust.3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2009r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.Uchwała się Strategię Rozwoju Gminy Sława na lata 2014-2022, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sławy.

§ 3.Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Aleksander Polański

Spis treści

SŁOWNIK SKRÓTÓW	6
WPROWADZENIE	7
METODOLOGIA	8
WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY SŁAWA	9
KIERUNKI ROZWOJU, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	10
SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI	27
PROPONOWANY KATALOG WSKAŹNIKÓW	28
FINANSOWANIE	32
SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	33
ZAKOŃCZENIE	36
ZAŁĄCZNIK NR 1 – ANALIZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	37
ZAŁĄCZNIK NR 2 – ANALIZA SWOT	68
ZAŁĄCZNIK NR 3 – RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH	73

Słownik skrótów

kW – kilowat
kWh – kilowatogodzina
n.p.t. – nad poziomem terenu
os. – osoba
p.p.t. – pod poziomem terenu
JOT – jednostka operacyjno-techniczna
JST – jednostka samorządu terytorialnego
GPZ – główny punkt zasilania
GSZ – główna stacja zasilania
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – główny zbiornik wód podziemnych
KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
KSRG – krajowy system ratowniczo-gaśniczy
KV – kilowolt
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MW – megawat
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
OPZL – Organizacji Pracodawców Ziemi Lubuskiej
OZE – odnawialne źródła energii
PCK – Polski Czerwony Krzyż
PKS – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej
RP – Rzeczpospolita Polska
SCKiW – Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku
Sp. z o. o. – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
SUW – Stacja Uzdatniania Wody
UE – Unia Europejska

WPROWADZENIE

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SŁAWA NA LATA 2014–2022 jest najważniejszym dokumentem programowym, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Oddajemy w Państwa ręce dokument strategii rozwoju, której głównym celem jest **stworzenie realnych podstaw planu rozwoju gminy Sława w okresie 2014–2022**.

Strategia została opracowana w oparciu o perspektywę wizji gminy Sława w 2022 roku, podkreślając jej specyfikę i wskazując na indywidualne rozwiązania, odpowiednie dla jej charakterystyki, wyzwań i potrzeb. Przedłożona strategia **wyznacza główne kierunki rozwoju gminy**, wytycza do **osiągnięcia określone cele**. Jest narzędziem do efektywnego **zarządzania gminą** z perspektywy wielopoziomowego rozwoju. Niemniej jednak jest to dokument programowy, który **nie wskazuje precyzyjnie**, co i z jakich środków zostanie zrealizowane. Takie podejście zgodne jest z zasadami przygotowywania dokumentów strategicznych, w których wskazuje się **kluczowe obszary interwencji** i budowanie przewag konkurencyjnych. Natomiast w celu wskazania szczegółowych zadań do realizacji z uwzględnieniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie oraz właściwych źródeł finansowania należy stworzyć odpowiednie dokumenty wykonawcze.

Kluczowe w planowaniu strategicznym jest umożliwienie udziału w pracach nad założeniami strategicznymi **jak najszerzej grupie osób**. Włączenie społeczności w prace nad dokumentem strategicznym pozwalają na skuteczne jego wdrażanie. Prezentowana strategia była tworzona przy zaangażowaniu mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Przeprowadzone zostało badanie ankietowe, którego rezultaty były ważnym elementem w dyskusji na temat **przyszłości gminy Sława**, tworzeniu **wizji, celów**, a także projektowaniu **rozwiązań**. Proces tworzenia zapisów strategicznych wsparty był również rzetelnymi analizami oraz wnioskami i sugestiami napływającymi od partnerów społecznych, władz, a także przedstawicieli różnych dziedzin społeczno-gospodarczych.

Dzięki zaangażowaniu w proces budowy *Strategii rozwoju gminy Sława społeczności lokalnej* i funkcjonujących w jej granicach podmiotów, dokument ten wyraża **interes publiczny**, a także jest ważnym elementem dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zaangażowanego w sprawy lokalne. Ponadto prezentowany dokument koresponduje ze strategicznymi dokumentami ogólnymi wyższego rzędu takimi jak: *Strategia Europa 2020, Strategia Sprawne Państwa 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala Innowacyjności, Strategia Rozwoju Kraju 2020: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo oraz Strategia rozwoju województwa lubuskiego 2020*.

Niniejszy dokument zawiera w szczególności część operacyjną tj. **wizję, misję, cele strategiczne i operacyjne** oraz otwarty katalog **kierunków działań** projektowanych dla gminy Sława. Wytyczone kierunki znajdują swoje odzwierciedlenie w przeprowadzonej szerokiej **analizie społeczno-gospodarczej gminy** oraz zasobów, jakimi dysponuje jej samorząd. Diagnoza ta została przeprowadzona w oparciu o weryfikację danych zastanych (*desk research*), na podstawie których prowadzone było dalsze wnioskowanie na potrzeby strategii. Analiza zależności pomiędzy **silnymi i słabymi stronami** oraz **szansami** na rozwój gminy i **zagrożeniami** zidentyfikowanymi w otoczeniu stanowiły punkt wyjścia dla sformułowania wyzwań rozwojowych.

Budując *Strategię rozwoju gminy Sława* przyjęto zasadę, że zidentyfikowane kierunki powinny odnosić się głównie do kompetencji samorządu gminnego. Problematyka wymagająca włączenia się innych grup społecznych, tj. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych z gminy Sława zasygnalizowana poprzez konsultacje społeczne i badanie ankietowe została uwzględniona w celach operacyjnych oraz kierunkach działań, które wykraczają poza sferę kompetencji samorządu gminnego. Tym samym należy mieć na uwadze, iż realizacja celów tylko w ograniczonym stopniu zależna jest od działań samorządu gminnego.

METODOLOGIA

Strategia rozwoju gminy Sława powstała z inicjatywy Burmistrza Sławy. Jej obecny kształt to wynik wielomiesięcznej pracy interdyscyplinarnej grupy złożonej z **przedstawicieli samorządu terytorialnego** oraz zewnętrznych **ekspertów z firmy Grupa Ergo Sp. z o.o.**

PRACE NAD STRATEGIĄ OBEJMOWAŁY NASTĘPUJĄCE ETAPY:

1. Opracowanie ankiet i przeprowadzenie badania ilościowego wśród mieszkańców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.
2. Opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej.
3. Opracowanie analiz SWOT
4. Organizacja spotkania warsztatowego celem wypracowania wstępnych założeń strategicznych.
5. Opracowanie kierunków rozwoju gminy Sława.
6. Przeprowadzenie konsultacji społecznych i wyłożenie projektu strategii do publicznego wglądu.
7. Uzupełnienie projektu i przyjęcie strategii.

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY SŁAWA

Wizja stanowi **obraz stanu**, który pragnie osiągnąć wspólnota mieszkańców gminy Sława **do 2022 roku**, dążąc do realizacji celów strategicznych oraz wyznaczonych kierunków działań. Podstawą budowania wizji jest skuteczne wykorzystanie mocnych stron gminy oraz jej szans rozwoju, by zwiększyć jej atrakcyjność i poziom życia lokalnej społeczności.

Rozwój gminy Sława powinien być, zatem podporządkowany następującej **WIZJI**:

**GINA SŁAWA W 2022 R. TO REGION WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ BOGATĄ OFERTĄ
TURYSTYCZNĄ I GOSPODARCZĄ, DBAJĄCY O ŚRODOWISKO NATURALNE,
ZAMIESZKANY PRZEZ ZDROWYCH I PRZEDSIĘBIORCZYCH MIESZKAŃCÓW.**

Misja wyznacza **cele nadrzędne** dla rozwoju gminy Sława, które będą przedmiotem dążeń na najbliższe lata. W realizację misji są zaangażowane nie tylko władze gminy oraz przedstawiciele samorządu. Efektywność i skuteczność działania zależy od szerokiego udziału społeczności, partnerów społecznych i gospodarczych.

Cele realizowane przez gminę Sława powinny wpisać się, zatem w poniższą **MISJĘ**:

**GINA SŁAWA – REGION PRZYJAZNY DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW
ATRAKCYJNY GOSPODARCZO I TURYSTYCZNIE.**

KIERUNKI ROZWOJU, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Cele określone w *Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022* ukazują pełne spojrzenie na problemy gminy. Cele te wynikają z przyjętej wizji i zdefiniowanej misji rozwoju. Dla urzeczywistnienia **celów strategicznych** zostały sformułowane **cele operacyjne**. Należy je traktować jako ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy Sława w perspektywie lat 2014–2022.

Poniższe schematy prezentują strukturę celów *Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022*, a w dalszej części dokumentu są one poszerzone o proponowane kierunki działań dla poszczególnych celów operacyjnych.

Tabela 1. Matryca kierunków rozwoju oraz celów strategicznych i operacyjnych

KIERUNKI ROZWOJU	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
I. Inwestycje, turystyka, rolnictwo i przedsiębiorczość	I. 1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego	I.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
		I.1.2. Wpieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
		I.1.3. Rozwój turystyki i rekreacji
		I.1.4. Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego
II. Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej	II.1. Wzrost jakości życia mieszkańców	II. 1. 1. Poprawa warunków i jakości edukacji publicznej oraz kultury fizycznej
		II. 1. 2. Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej i ochrony zdrowia
		II.1.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
		II. 1.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
III. Inwestycje w zasoby	III.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy	III. 1. 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej
		III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury drogowej
		III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenie dogodnych warunków życia mieszkańców
		III.1.4. Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego
IV. Współpraca z otoczeniem	IV.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	IV.1.1. Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych
		IV.1.2. Wspieranie inicjatyw obywatelskich

Źródło: opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU:

I. Inwestycje, turystyka, rolnictwo i przedsiębiorczość

Pierwszym kierunkiem rozwoju gminy Sława w latach 2014–2022 jest gospodarka, turystyka i rolnictwo jako obszary kluczowe dla wzmocnienia potencjału regionu. Znaczące jest prowadzenie polityki gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem walorów gminy. Rozwojowi gospodarczemu sprzyjać będzie otwartość i elastyczność w zakresie przedsiębiorczości, a także skłonność do kooperacji oraz wchodzenia we wspólne przedsięwzięcia.

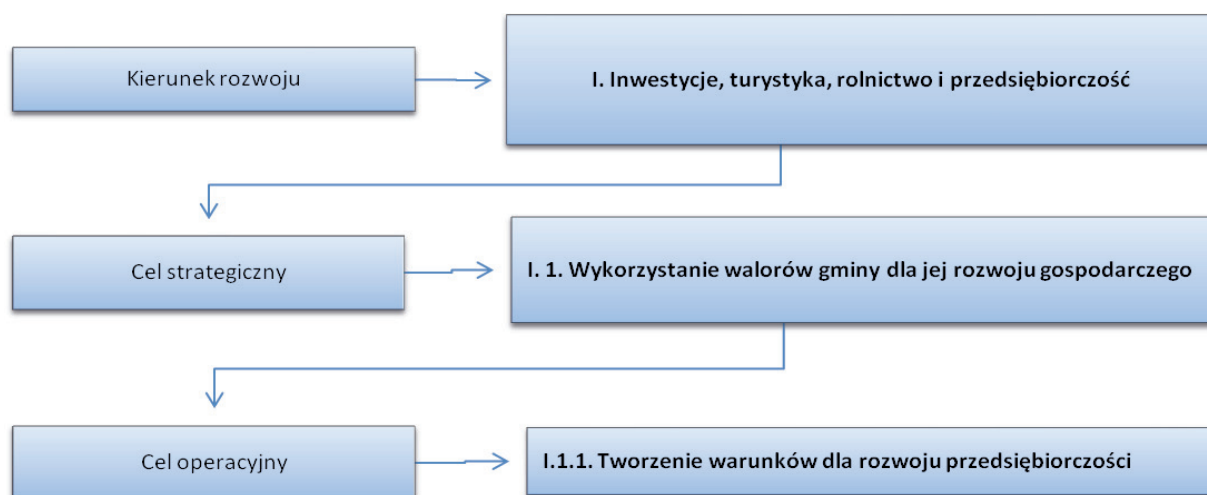
Cel strategiczny **Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego** to odzwierciedlenie posiadanych możliwości, jakie wynikają z położenia gminy, jej otoczenia, charakterystyki zasobów i innowacyjności jej mieszkańców.

Wyżej wskazanemu celowi strategicznemu przypisano poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania do realizacji w gminie Sława w okresie 2014–2022.

W zakresie **Tworzenia warunków dla rozwoju przedsiębiorczości** planuje się działania określone dwutorowo, tj. z jednej strony **wzmocnienie ogólnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości**, a z drugiej **zwalczanie bezrobocia i wspieranie aktywizacji zawodowej mieszkańców**. W ramach wspierania przedsiębiorczości w gminie wzmocniona zostanie współpraca samorządu gminnego z przedsiębiorcami oraz innymi instytucjami w zakresie **wsparcia rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów, usług i zarządzania organizacją oraz zasobami, pozyskiwania rynków zbytu**. Wspierane będą w szczególności przedsiębiorstwa i firmy rozwijające się i tworzące nowe miejsca pracy. Ponadto należy również uwzględnić rozwój instytucji otoczenia biznesu, które wspierają postawę przedsiębiorczą mieszkańców.

Należy mobilizować przedsiębiorców do **tworzenia atrakcyjnych, nowych miejsc pracy**. Promowanie przedsiębiorczości, aktywności, tworzenia nowych miejsc pracy pozwoli ograniczyć procesy depopulacyjne w tym zachęcić młode osoby do pozostania na terenie gminy. Inicjowanie i współpraca na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju młodych na terenie gminy jest kluczowym zagadnieniem wymagającym podjęcia otwartego dialogu międzysektorowego pomiędzy organizacjami, przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, samorządem oraz przedstawicielami edukacji.

Działania w obszarze **podnoszenia kompetencji pracodawców oraz pracowników** realizowane będą m.in. przez instytucje różnego szczebla samorządu, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe, firmy doradcze i szkoleniowe, które mają potencjał i zaplecze w zakresie kształcenia kadr na potrzeby rynku pracy. Należy zadbać o wzmocnienie efektywności i skuteczności tych działań, a także o wspieranie przepływu informacji i dotarcia do bezpośrednich zainteresowanych. Zidentyfikowane zostały także kluczowe potrzeby szkoleniowo-doradcze dla MŚP, do których należy zaliczyć obszary tematyczne takie jak: pozyskiwanie środków z funduszy pomocowych, rozwój umiejętności wykorzystania nowoczesnych technologii cyfrowych. Ze względu na kluczowe znaczenie turystyki dla rozwoju gminy Sława należy także rozwijać kompetencje związane z zarządzaniem w branży turystycznej czy znajomością języków obcych. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców gminy, w tym poprzez pobudzanie i wspieranie powstawania lokalnych działalności gospodarczych.
2.	Inicjowanie współpracy samorządu gminnego z przedsiębiorcami.
3.	Wspieranie realizacji projektów i programów, w tym: – doradztwo w zakresie pozyskiwania środków finansowych na założenie oraz rozwój działalności gospodarczej; – wspieranie organizacji kursów dla pracodawców i pracowników, w tym w zakresie nowoczesnych technologii oraz kompetencji językowych.
4.	Rozwój działań instytucji zrzeszających przedsiębiorstwa, w tym organizacji pozarządowych.
5.	Wsparcie rozwoju mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw z terenu gminy Sława.
6.	Wspieranie procesów dywersyfikacji gałęzi przemysłu i usług na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne

W zakresie **Wsparcia atrakcyjności inwestycyjnej gminy** planuje się działania w kierunku **podniesienia konkurencyjności oferty terenów inwestycyjnych gminy Sława**, w szczególności poprzez uzbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną oraz wzmocnienie dostępności komunikacyjnej na wyznaczonych obszarach. Kluczowe jest także przygotowanie **spójnej oferty inwestycyjnej i jej promocja**. Istotna jest również skuteczność konkurowania o inwestorów z innymi samorządami oraz efektywne sposoby podnoszenie własnej atrakcyjności inwestycyjnej.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Podniesienie konkurencyjności oferty terenów inwestycyjnych.
2.	Pozyskiwanie nowych inwestorów oraz tworzenie nowych miejsc pracy.
3.	Wykorzystanie dostępnej infrastruktury w celu poszerzenia oferty inwestycyjnej.
4.	Wzmocnienie systemu promocji gospodarczej w tym oferty inwestycyjnej.

Źródło: opracowanie własne

Rozwoju turystyki i rekreacji planuje się obranie kierunków mających na celu **wykorzystanie walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy**, rozwój i budowę **infrastruktury turystycznej**, a także o **zagospodarowanie terenów wokół jeziora** pod kątem podniesienia standardu dla różnorodnych form spędzania czasu wolnego i wypoczynku.

Dla pełnego wykorzystania walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy niezbędne jest podjęcie działań w kierunku **stworzenia Strategii rozwoju turystyki** uwzględniającej promocję i marketing produktu turystycznego, a także rozwój i stworzenie nowych produktów turystycznych i regionalnych. Celem będzie utworzenie zintegrowanej informacji turystycznej we współpracy z jednostkami samorządowymi wyższego szczebla (powiatu, województwa) oraz wdrożenie koncepcji markowych sieciowych produktów turystycznych. Należy zadbać o skorelowanie rozwoju w obszarze infrastruktury turystycznej z rozwojem produktu, jego sieciowaniem i sprzedażą. Działania te wymagają współpracy samorządu z podmiotami gospodarczymi, społecznymi oraz inwestorami z branży turystycznej i rekreacyjnej w zakresie utworzenia spójnej oferty z uwzględnieniem różnych form turystyki (m.in. kulturowej, aktywnej, wodnej, rekreacyjnej, weekendowej oraz konferencyjnej). Oferta turystyczna powinna odpowiadać na zidentyfikowane potrzeby zróżnicowanych grup turystów, a także należy ją dystrybuować kanałami komunikacji odpowiednimi dla poszczególnych grup odbiorców.

Rozwój turystyki wiąże się z powstaniem odpowiedniej infrastruktury. W związku z tym planowana jest **rozbudowa infrastruktury turystycznej**, w szczególności tras rekreacyjnych, ścieżek rekreacyjno-ruchowych, edukacyjnych, rowerowych, szlaków turystycznych. Kluczowa jest także budowa nowych i modernizacja już istniejących obiektów rekreacyjnych, w tym na świeżym powietrzu (m.in. siłownie napowietrzne, place zabaw, park linowy). Należy zbudować atrakcyjną, wyróżniającą się infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, która będzie umożliwiała różnorodne formy spędzania czasu wolnego na terenie gminy.

Planowane są również działania w zakresie budowy węzłów przesiadkowych w systemie Park& Ride (zaparkuj samochód i jedź dalej rowerem) jako rozwiązanie zachęcające turystów do wycieczek rowerowych po szlakach turystycznych na terenie gminy.

W zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej należy wspierać rozbudowę **bazy noclegowej oraz gastronomicznej** o zróżnicowanym standardzie dopasowanym do potrzeb klientów. W związku z rozwojem różnorodnych form turystyki – zarówno aktywnej, kulturowej, jak i specjalistycznej, biznesowej, niezbędne jest wzmocnienie bazy noclegowej i gastronomicznej. Należy podjąć współpracę z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz inwestorami w celu zagospodarowania terenów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Potrzebne jest także inicjowanie prac we współpracy z partnerami społecznymi, gospodarczymi i inwestorami na rzecz utworzenia centrum biznesowego, konferencyjnego.

Na terenie gminy istnieje także wyraźna potrzeba powstania **centrum kulturalno-rekreacyjnego**, który jako miejsce integracji społecznej, posiadałby szeroki wachlarz oferty kulturalnej (m.in. rozwoju markowych imprez na terenie gminy). Gmina dąży do zainicjowania i współpracy na rzecz utworzenia ośrodka stanowiącego miejsce spotkań, wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Ważną inicjatywę w zakresie promocji turystyki stanowi **koncepcja interaktywnego Muzeum Żeglarstwa Śródlądowego**, które łączyłoby w sobie funkcję atrakcji turystycznej oraz ośrodka edukacji.

Rozwój turystyki i rekreacji jest mocno uwarunkowany **stanem środowiska naturalnego**. Należy zadbać o ochronę wód jeziornych, w tym o czystość Jeziora Sławskiego. Konieczne są działania w zakresie ochrony bioróżnorodności przyrodniczej, przeciwdziałaniu zjawisku eutrofizacji jeziora oraz poprawy jakości powietrza, w tym działania ograniczające niską emisję.

Istotnym elementem turystyki XXI wieku jest niewątpliwie **cyfryzacja zasobów oraz zwiększenie dostępności informacji turystycznej poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii**. W tym celu gmina, równolegle do opracowywania materiałów informacyjnych, promocyjnych w postaci folderów, przewodników zawierających kompleksowe informacje na temat oferty, powinna skupić swoją uwagę na wykorzystaniu technologii informatycznych w celu zwiększenia dostępności informacji turystycznej.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Opracowanie <i>Strategii rozwoju turystyki</i> .
2.	Promowanie walorów turystycznych, rehabilitacyjnych i uzdrowiskowych gminy, z uwzględnieniem zróżnicowanych kanałów komunikacji.
3.	Wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej na terenie gminy, w tym bazy noclegowej oraz gastronomicznej.
4.	Organizacja i rozwój cyklicznych imprez promujących gminę (m.in. jarmark z produktami lokalnymi).
5.	Zagospodarowanie terenów zielonych i zasobów wodnych w kierunku rozwoju funkcji rekreacyjnych i sportowych.
6.	Stworzenie infrastruktury dla rozwoju turystyki wodnej, m.in. przystani oraz podejmowanie działań mających na celu poszerzenie i upowszechnienie oferty sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy, m.in. o sporty wodne, żeglarstwo.
7.	Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej na terenie gminy.
9.	Podniesienie kompetencji kadry trenerskiej, animatorów oraz innych osób z branży sportowej i rekreacyjnej.
10.	Cyfryzacja zasobów oraz zwiększenie dostępności informacji turystycznej poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii.

Źródło: opracowanie własne

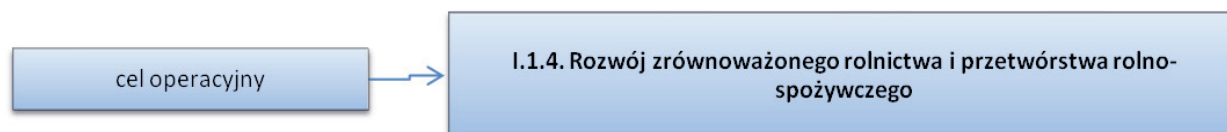
W ramach działań w zakresie **rozwoju zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego** planuje się obranie kierunków działań w obszarze **wzmocnienia gospodarstw rolnych, wspierania zrzeszania gospodarstw rolnych**, producentów, wspierania oraz popularyzacji **różnorodnych form działalności pozarolniczej**. Gmina będzie wspierać i propagować wszelkie inicjatywy zmierzające do dywersyfikacji branży rolniczej w tym rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, czy też zróżnicowanych form agro- i ekoturystyki oraz rekreacji.

W związku z dużym znaczeniem rolnictwa dla rozwoju gospodarki w gminie Sława, powinno się wzmocnić efektywność działań w zakresie zwiększenia współpracy oraz zrzeszania przedstawicieli branży. Potrzebne są prace mające na celu poprawę oddziaływania lokalnego rolnictwa w skali regionu, w tym poprzez poszukiwanie różnych rynków zbytu, pozyskiwanie dofinansowania na działalność, promowanie, budowanie rozpoznawalnego produktu regionalnego, utworzenie spółdzielni rolniczej, grupy zrzeszającej rolników.

Szczególnie istotne jest wspieranie branży rolnej w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na wdrażanie nowoczesnych, ekologicznych rozwiązań w produkcji rolnej, nowoczesnych metod upraw i hodowli oraz doradztwa w zakresie zmian strukturalnych w rolnictwie. Kluczowe działania dla zrównoważonego rolnictwa ma także modernizacja i specjalizacja rolnictwa, scalanie gruntów rolnych, unowocześnianie produkcji rolnej oraz rozwój przetwórstwa. Ponadto rozwój rolnictwa ekologicznego (produkcja naturalnych i zdrowych produktów) stanowi istotną szansę dla wzmocnienia gospodarki na terenie gminy, gdyż popyt na te produkty rośnie.

Ogromne znaczenie ma dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa zrzeszanie rolników w grupy producenckie, spółdzielnie i inne formy współpracy. Działania grup producenckich powinny się koncentrować nie tylko wokół wspólnej produkcji, ale również w zakresie zaopatrzenia w surowce, użytkowania maszyn, standaryzacji i rynków zbytu. Zadania te są realizowane oddolnie, uzależnione od zainteresowania poszczególnych rolników. Rolą samorządu w tym zakresie jest wspieranie i propagowanie tych form współpracy ze względu na korzyści ekonomiczne i budowanie marki rolnictwa z gminy Sława.

Działania w zakresie wspierania różnorodnych form działalności pozarolniczych będą służyć nie tylko przeciwdziałaniu bezrobociu, ale również wspieraniu aktywności społecznej mieszkańców gminy, ich operatywności i zaradności. Rolą samorządu jest przede wszystkim promowanie wśród mieszkańców gminy możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na działania w zakresie działalności pozarolniczej, a także działania związane z udziałem w programach dotyczących zdobywania kwalifikacji i uprawnień zawodowych, czy też usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Wzmocnienie gospodarstw rolnych
2.	Wspieranie zrzeszania gospodarstw rolnych, producentów
3.	Wspieranie oraz popularyzacja różnorodnych form działalności pozarolniczej
4.	Wspieranie rozwoju agro- i ekoturystyki

Źródło: opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU:

II. Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej

Drugim kierunkiem rozwoju gminy Sława w latach 2014–2022 jest kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej. We współczesnym świecie kluczowe jest zapewnienie warunków dla harmonijnego, bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju mieszkańców gminy. Dostrzega się konieczność zmian w sferze społecznej poprzez poszukiwanie dróg wzmocnienia społeczności tak, aby stały się one zdolne do samoorganizacji, rozwoju i tworzenia dóbr wspólnych. Konieczne jest rozwijanie współpracy pomiędzy podmiotami życia społeczno-gospodarczego, przy jednoczesnym podnoszeniu efektywności ich działań.

W ramach kierunku **Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej** wyróżniony został cel strategiczny **Wzrost jakości życia mieszkańców**. Przypisano mu poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania zaplanowane do realizacji przez gminę Sława w okresie 2014–2022.

W zakresie **Poprawy warunków i jakości edukacji publicznej oraz kultury fizycznej** planuje się podjęcie działań mających na celu **poprawę warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych**, podniesienie jakości kształcenia, rozwijanie kształcenia pozaszkolnego, a także dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.

W celu poprawy warunków funkcjonowania placówek edukacyjnych konieczna jest kontynuacja **inwestycji w samą bazę lokalową placówek**, w tym dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych. Konieczna jest również **modernizacja i uzupełnienie istniejącej bazy sportowej oraz rekreacyjnej** (zwłaszcza pod kątem potrzeby budowy, modernizacji sal sportowych i gimnastycznych, czy boisk wielofunkcyjnych, placów zabaw). Ważne jest zagwarantowanie równego dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, użytkowanej przez mieszkańców, uczniów oraz udostępnionej dla turystów. Niezbędny jest również rozwój bazy materialnej, w tym wyposażanie **w nowoczesny sprzęt oraz materiały dydaktyczne placówek funkcjonujących w publicznym systemie oświaty**. Istotny będzie rozwój technik cyfrowych w procesie edukacji oraz wzrost dostępności komputerów z podłączeniem Internetu w szkołach.

Konieczne są również działania w zakresie **rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży** w zakresie kształcenia ogólnego. Z uwagi na niski poziom edukacji, jaki cechuje obszar gminy Sława, konieczne są działania w zakresie podniesienia jakości kształcenia oraz rozwój kompetencji kluczowych w szczególności w zakresie nauk matematycznych, przyrodniczych, biologicznych i językowych¹. Należy wzmocnić również kompetencje informatyczne, czyli umiejętność wykorzystywania nowoczesnych narzędzi i technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych w szkolnictwie.

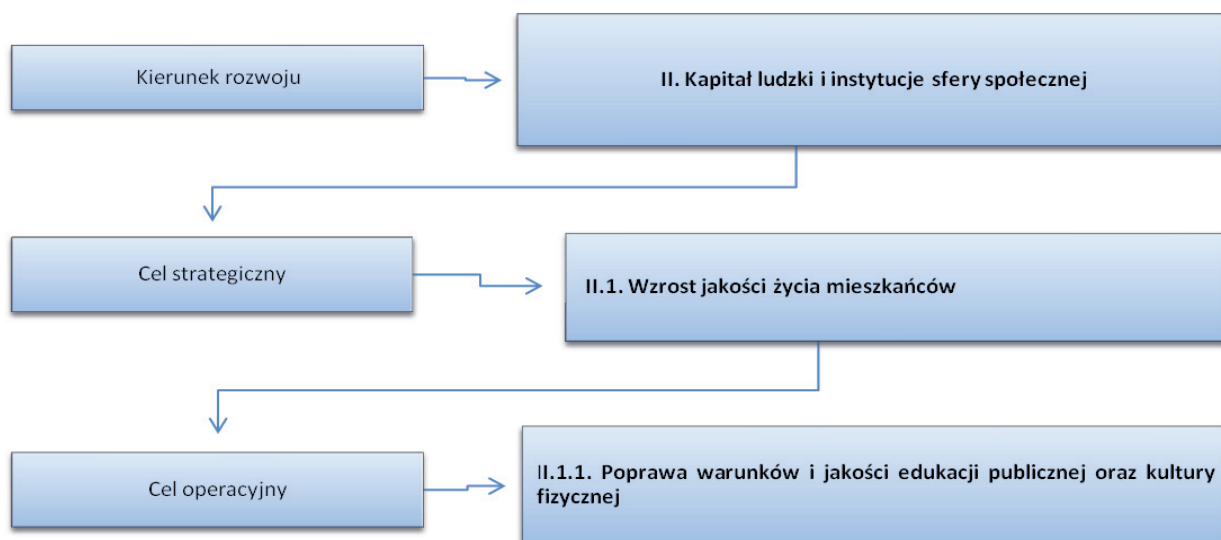
Kierunkiem działania jest również stymulowanie współpracy pomiędzy placówkami edukacyjnymi oraz przedstawicielami podmiotów gospodarczych i społecznych w zakresie treści i metod kształcenia, a także doskonalenia umiejętności niezbędnych na rynku pracy. Uwzględnienie takiego kierunku w polityce rozwoju lokalnego gminy Sława do roku 2022 wynika z faktu, że w regionie tym istnieje silna **potrzeba dostosowania edukacji do potrzeb lokalnego rynku pracy**. Współpraca z placówkami wyższego szczebla oraz przedstawicielami rynku pracy pozwoli na bardziej adekwatne projektowanie ścieżki edukacyjnej. Szczególnie promowany będzie rozwój edukacji zawodowej, która pozwala na zdobycie konkretnych umiejętności i uprawnień przydatnych w karierze zawodowej mieszkańców.

Ponadto efektywny rozwój edukacji wymaga podniesienia poziomu **umiejętności kadr nauczycielskich m.in. w zakresie wykorzystanie nowoczesnych narzędzi informatycznych w procesie nauczania**, a także wzmocnienia współpracy z rodzicami, opiekunami i otoczeniem placówek edukacyjnych. Należy inicjować włączanie społeczności lokalnej w edukację oraz wychowanie, a także rozwijać funkcję placówek jako miejsca integracji mieszkańców.

Konieczne jest **zagwarantowanie równego dostępu do usług edukacyjnych, w tym edukacji przedszkolnej, oraz opieki nad dziećmi do lat 3**, aby minimalizować skutki rozwarstwienia społecznego. Ważne jest także zapewnienie opieki nad dziećmi w okresie wolnym od zajęć szkolnych, w tym podczas wakacji. Ponadto należy zagwarantować dostęp do pomocy psychologicznej i pedagogicznej oraz opieki medycznej dla uczniów i wychowanków.

Niezbędne jest wzmocnienie **infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej**, a także zróżnicowanie jej oferty skierowanej zarówno do mieszkańców jak i turystów. Kluczowe znaczenie powinny stanowić działania ukierunkowane na wypracowanie przemyślanej **koncepcji zagospodarowania czasu wolnego**. W tym celu nacisk zostanie położony na realizację inwestycji, które pozwolą na ciekawsze i bardziej aktywne spędzanie wolnego czasu. Należy stworzyć kompleksową, atrakcyjną ofertę promocji podmiotów, sekcji działających w obszarze sportu i rekreacji. Konieczne są także dalsze działania mające na celu rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej, a także wyposażenie obiektów sportowych w nowoczesny sprzęt. Rozwój sportu i rekreacji wymaga także wykwalifikowanej kadry trenerskiej, przewodników oraz animatorów czasu wolnego.

¹ Heffner K., Gibas P., Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim, Zielona Góra 2013, s. 47

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Rozwój infrastruktury placówek edukacyjnych w zakresie poprawy stanu technicznego bazy oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne i nowoczesne technologie.
2.	Rozwój kompetencji kluczowych wśród dzieci i młodzieży w zakresie kształcenia ogólnego.
3.	Rozwój oferty szkolnictwa dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
4.	Wspieranie alternatywnych form wychowania przedszkolnego i opieki nad małym dzieckiem.
5.	Wspieranie podnoszenia kwalifikacji kadry nauczycielskiej.
6.	Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie skutkom rozwarstwienia społecznego.
7.	Współpraca pomiędzy podmiotami z branży edukacji, sportu i rekreacji.
8.	Zapewnienie opieki specjalistycznej w placówkach edukacyjnych – w szczególności w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, a także opieki medycznej.
9.	Wzmacnianie promocji oferty placówek edukacyjnych.
10.	Wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – zapewnienie bezpiecznej drogi do szkoły; – realizacja programów profilaktycznych na temat potencjalnych zagrożeń.

Źródło: opracowanie własne

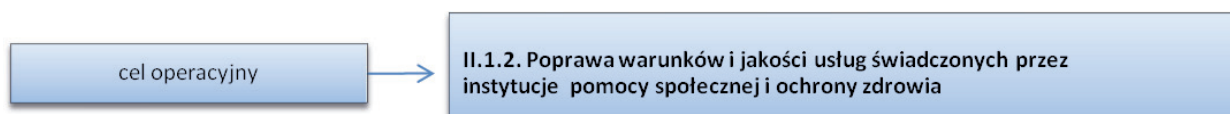
W zakresie **Poprawy warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej i ochrony zdrowia** planuje się podjęcie działań mających na celu polepszenie warunków funkcjonowania placówek świadczących usługi pomocy społecznej, a także dostosowanie ich oferty do potrzeb społeczności lokalnej. Potrzebne są również zmiany w zakresie dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Zmiany w strukturze demograficznej gminy Sława oraz prognozy w tym obszarze wymuszają dostosowanie priorytetów ochrony zdrowia i pomocy społecznej do warunków funkcjonowania społeczeństw starzejących się. Niezbędny staje się **rozwój pomocy społecznej**, a także dostępność do opieki paliatywnej czy geriatry. Ważnym elementem jest zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych i zależnych.

W celu zagwarantowania wysokich standardów zdrowotnych populacji, w tym stanowiącej zasoby rynku pracy, niezbędny jest rozwój **programów profilaktycznych**, skoncentrowanych na zmniejszeniu zachorowalności na choroby cywilizacyjne, jak również wdrażanie programów edukacyjnych i akcji informacyjno-promocyjnych na rzecz zdrowego stylu życia oraz regularnego korzystania z badań profilaktycznych.

Kluczowa jest także **poprawa dostępności mieszkańców gminy Sława do publicznej służby zdrowia**, w tym do świadczeń wykonywanych w poradniach specjalistycznych (m.in. stomatologicznych), a także wspierania dalszych inwestycji w bazę lokalową ośrodków ochrony zdrowia oraz poprawę przystosowania obiektów tych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W celu **przeciwdziałania wykluczenia społecznego** konieczne jest wzmocnienie profilaktyki społecznej oraz wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. niepełnosprawni, osoby starsze, bezrobotni, osoby niesamodzielne). Należy wspierać powstawanie i **rozwój podmiotów ekonomii społecznej**, które mają na celu integrację społeczną, zatrudnianie osób z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspomaganie ich przez system konsultacji i doradztwa, opiekę medyczną czy psychologiczną.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Wspieranie budowy, modernizacji i doposażenia placówek pomocy społecznej.
2.	Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnienia oraz wykluczenia społecznego.
3.	Stworzenie szerokiej oferty wsparcia, integracji i aktywizacji osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz zależnych.
4.	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5.	Wspieranie rodziny jako podstawowej komórki społecznej.
6.	Wspieranie programów profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób.
7.	Promocja zdrowego stylu życia.
8.	Wspieranie inicjatyw na rzecz profilaktyki społecznej, w tym rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Ochrony dziedzictwa kulturowego** planuje się obranie kierunków mających na celu **rewitalizację fizyczną, społeczną i gospodarczą** przestrzeni publicznej na terenie gminy, w tym obiektów zabytkowych, układów urbanistycznych, a także innych atrakcyjnych miejsc o potencjale turystycznym, rekreacyjnym i ważnym z perspektywy społeczno-gospodarczej.

Obszar dotyczy także **wspierania zagospodarowania terenów zielonych oraz zasobów wodnych** na terenie gminy, które stanowią dziedzictwo przyrodnicze regionu.

Zadbanie o rozwój kultury wymaga także poprawy standardu i jakości infrastruktury kulturalnej, a także aktywizacji mieszkańców wokół promocji tradycji i kultury regionu. Ważne jest także wspieranie aktywności mieszkańców w obszarze kultury, a także wzmocnienie promocji tych działań.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Rewitalizacja fizyczna, społeczna i gospodarcza przestrzeni publicznej na terenie gminy.
2.	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego.
3.	Promowanie i rozwój działalności oraz oferty kulturalnej na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Poprawy bezpieczeństwa publicznego** planuje się obranie kierunków mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i turystów poprzez wprowadzenie systemu monitoringu miejsc potencjalnie niebezpiecznych na terenie gminy, który będzie działał prewencyjnie, a także będzie pomocny przy wykrywaniu sprawców wykroczeń.

Działania ukierunkowane będą na **rozwój infrastruktury monitoringu zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych** oraz alarmowanie mieszkańców o nadchodzącym bądź zaistniałym zagrożeniu. Należy wzmocnić poziom bezpieczeństwa na terenie gminy poprzez doposażenie, modernizację oraz inne formy rozwoju instytucji takich jak straż miejska, policja, Ochotnicza Straż Pożarna, działających na terenie gminy.

W zakresie poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego, kontynuowane będą działania w zakresie wdrożenia systemu monitoringu i alarmowania, polepszenia zaopatrzenia wodnego do celów przeciwpożarowych oraz modernizacji bazy lokalowej.

W zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym podejmowane będą działania obejmujące budowę i rozwój odpowiedniej infrastruktury (m.in. budowa sygnalizacji świetlnej, zabudowa urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, montaż tablic ostrzegawczych o przekroczeniu prędkości, budowa progów zwalniających) oraz rozbudowę monitoringu i doposażenie służb ratowniczych.

Ponadto wsparcie gminy w dalszym ciągu ukierunkowane będzie na prowadzenie różnego rodzaju działań i programów dostosowanych do występujących na jej terenie zagrożeń, w tym na zapobieganie takim zjawiskom jak: przemoc w rodzinie, przestępczość i demoralizacja nieletnich, alkoholizm i narkomania czy wszelkiego rodzaju zagrożenia w sieci (cyber zagrożenia), które wydają się w dobie postępu technologicznego istotną problematyką.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Poprawa funkcjonowania służb bezpieczeństwa publicznego.
2.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców w miejscach publicznych m.in. poprzez wprowadzenie systemu monitoringu.
3.	Poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
4.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
5.	Organizacja działań i programów profilaktycznych dostosowanych do występujących zagrożeń.

Źródło: opracowanie własne

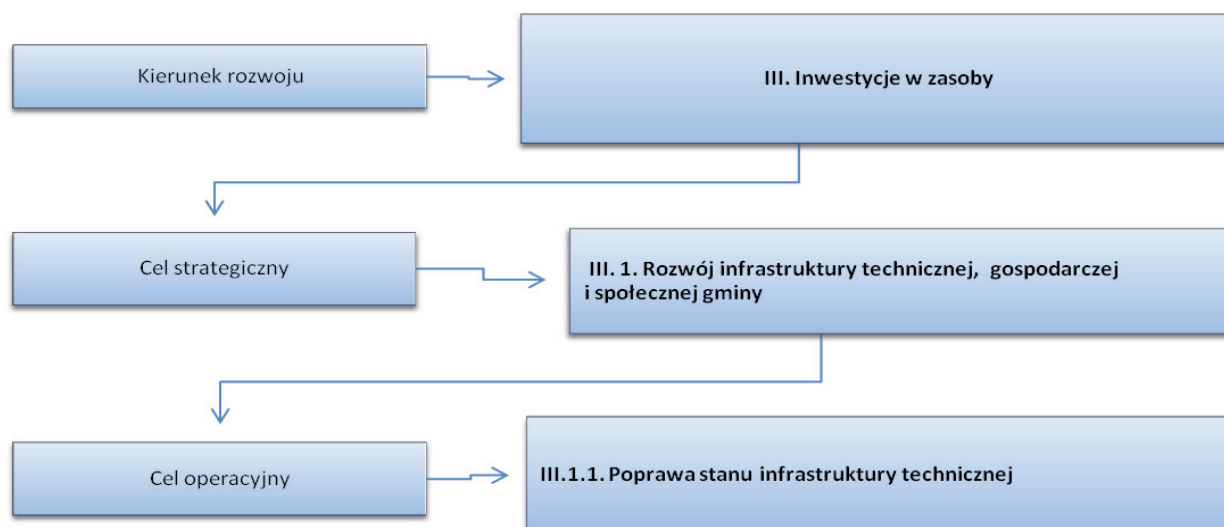
KIERUNEK ROZWOJU:

III. Inwestycje w zasoby

Wskazany w dwóch pierwszych kierunkach rozwoju gminy Sława wzrost gospodarczy i rozwój społeczny wymaga odpowiedniej infrastruktury i na odwrót – dobrze funkcjonująca infrastruktura jest niezbędna dla zapewnienia wzrostu społeczno-gospodarczego. Dlatego też trzecim kierunkiem rozwoju gminy Sława w okresie lat 2014–2022 są **Inwestycje w zasoby**, gdyż dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna sprzyja właściwemu rozwojowi niemal wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego. Należy mieć jednak na względzie, że rozwój infrastruktury technicznej, transportowej, mieszkaniowej powinien zmierzać w kierunku znacznego zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska naturalnego i mieć charakter zrównoważony. Z tego też względu w okresie 2014–2022 nacisk w prowadzonej polityce rozwoju lokalnego przez gminę w ramach kierunku rozwoju „Inwestycje w zasoby” zostanie położony na **Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej** gminy, który to obszar jednocześnie stanowić będzie cel strategiczny podejmowanych we wskazanym okresie czasu działań.

Wyżej wskazanemu celowi strategicznemu przypisano poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania do realizacji na terenie gminy Sława w okresie 2014–2022.

W ramach działań w zakresie **Poprawa stanu infrastruktury technicznej** planuje się obranie kierunków mających na celu budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej. Nowoczesna i sprawna infrastruktura techniczna gminy zapewni dobre warunki do inwestowania i podniesie standard życia społeczności lokalnej. Z tego też względu gmina Sława, w ramach realizacji zadań ciągłych, planuje modernizację i rozbudowę sieci: wodociągowej, kanalizacyjnej, teleinformatycznej oraz inicjowanie rozbudowy sieci gazowej. Sprawne funkcjonowanie infrastruktury sieciowej jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa gminy. Ważne jest zapewnienie równego dostępu do infrastruktury zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich. Nacisk położony jest również na rozwój infrastruktury teleinformatycznej, gdyż postęp cywilizacyjny obliuguje samorządy do wykorzystywanie nowych technologii komunikacyjnych w przestrzeni publicznej.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.	Rozwój infrastruktury technicznej.
2.	Modernizacja oczyszczalni ścieków.
3.	Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci kanalizacyjnej, w tym sanitarnej i deszczowej.
4.	Modernizacja, rozbudowa i budowa sieci wodociągowej oraz utrzymanie sprawnego systemu wodnego.
5.	Rozwój dostępu do internetu oraz sieci teleinformatycznej na terenie gminy.
6.	Inicjowanie rozbudowy sieci gazowej.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Zrównoważonego rozwoju infrastruktury drogowej** planuje się obranie kierunków mających na celu **rozwijanie i modernizację infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą** (m.in. energooszczędne oświetlenie, chodniki, parkingi, przystanki, ścieżki pieszo-rowerowe), a także poprawę komunikacji transportowej wewnątrz oraz na zewnątrz gminy Sława oraz dostosowanie jej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.

Celem działań w zakresie poprawy stanu infrastruktury transportowej jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy, a także zwiększenie mobilności jej mieszkańców, zwiększenie przepustowości sieci transportowej, skrócenie czas przejazdu na terenie gminy oraz poza jej obszar, jak również zwiększenie komfortu podróży oraz zmniejszenie emisji szkodliwych zanieczyszczeń do środowiska i hałasu na terenie gminy. Efektem realizacji działań w ramach poprawy dostępności transportowej gminy będzie m.in. poprawa dojazdu do miejsc pracy, edukacji i wypoczynku.

Ocenia się, że dla pełniejszego wykorzystania potencjału położenia geograficznego gminy oraz możliwości, jakie tworzy układ powiązań drogowych na jej terenie, kluczowy będzie rozwój infrastruktury drogowej zmierzający do wsparcia budowy połączeń sieci dróg regionalnych, a także kontynuacji budowy obwodnicy miejskiej.

W ramach rozwoju komunikacji niezbędne jest stworzenie planu rozbudowy tras rowerowych na terenie gminy oraz wytyczenie nowych ścieżek rowerowych. Efektem realizacji działań będzie w szczególności spójność sieci dróg i ścieżek rowerowych, a także zwiększenie bezpieczeństwa na drogach.

Podejmowane będą także działania w kierunku wsparcia usług transportu publicznego w obrębie gminy oraz na zewnątrz, który powinien być dostępny w równym stopniu dla mieszkańców z terenów miejskich i wiejskich, co zagwarantuje m.in. lepszy rozwój gospodarczy oraz poprawi sytuację na rynku pracy. Rozwój komunikacji będzie miał także pozytywny wpływ na turystykę i rekreację poprzez zwiększenie dostępności miejsc atrakcyjnych do wypoczynku.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Remont, budowa i modernizacja dróg na terenie gminy.
2.	Wspieranie budowy obwodnicy miejskiej w celu ograniczenia ruchu kołowego w centrum miasta.
3.	Remont i budowa infrastruktury towarzyszącej na terenie gminy.
4.	Wspieranie rozwoju usług transportu publicznego dostosowanych do potrzeb mieszkańców.
5.	Budowa i rozwój sieci ścieżek rowerowych na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Wspierania rozwoju mieszkalnictwa i tworzenia dogodnych warunków życia** planuje się obranie kierunków mających na celu modernizację lub budowę budynków mieszkalnych zgodnie z zapotrzebowaniem społeczności oraz podniesienie standardu już istniejących zasobów komunalnych, socjalnych i chronionych. Istotne są działania zmierzające do poszukiwania szans na rozwój i poprawę stanu zasobów mieszkaniowych, w tym komunalnych, socjalnych i chronionych, a także łagodzenie luki infrastrukturalnej w zakresie zagospodarowania terenów wokół budynków mieszkalnych oraz innych zjawisk hamujących rozwój regionu.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Promowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.
2.	Budowa lub modernizacja mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych.
3.	Promowanie osiedlania się na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska naturalnego** planuje się obranie kierunków mających na celu ochronę środowiska. W celu zrównoważonego rozwoju gminy należy podjąć działania dotyczące ochrony zasobów naturalnych, w tym wód powierzchniowych i podziemnych, oraz poprawy jakości powietrza. Ze względu na znaczącą rolę zasobów naturalnych w rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze gminy, konieczne jest objęcie szczególną ochroną jezior, parków oraz innych miejsc służących do wypoczynku. Ponadto należy podjąć efektywne działania zmierzające do zminimalizowania występowania azbestu poprzez stworzenie zachęty do wymiany pokryć dachowych.

Z uwagi na wysoki poziom emisji gazów i pyłów do atmosfery na obszarze gminy Sława należy wdrożyć rozwiązania wynikające z **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej**². Ograniczenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł konwencjonalnych przyczyni się do redukcji emisji gazów i pyłów, a tym samym zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego.

Konieczne są również dzianie w zakresie **podniesienia efektywności energetycznej obiektów** użyteczności publicznej, zakładów przemysłowych i usługowych oraz obiektów mieszkalnych, poprzez prace termomodernizacyjne oraz wymianę węglowych urządzeń grzewczych na instalacje o niskiej emisji.

Efektywność realizacji zielonych projektów wymaga nie tylko zaangażowania środków finansowych, ale również konieczność **edukowania społeczności w zakresie wykorzystywania ekoinnowacyjnych technologii i kształtowanie postaw proekologicznych**. Z tego też względu promocja wykorzystania technologii niskoemisyjnych oraz produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii w gminie Sława została zaprogramowana dwutorowo. Równoległe będą prowadzone działania informacyjne i promocyjne w zakresie zachowań proekologicznych mieszkańców gminy.

² <http://www.zgora.pios.gov.pl/piecioletnia-ocena-jakosci-powietrza-obszarze-województwa-lubuskiego-podstawie-badan-imisji-wykonanych-latach-2009-2013/>,

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Działania zmierzające do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska m.in. poprzez wdrożenie założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.
2.	Rozwój i promocja niskoemisyjnych źródeł energii.
3.	Ochrona bioróżnorodności i dziedzictwa przyrodniczego na terenie gminy.
4.	Ochrona zasobów naturalnych Pojezierza Sławskiego.
5.	Podniesienie świadomości i postawy proekologicznej mieszkańców i przedsiębiorców oraz promowanie ekologicznych rozwiązań w biznesie.
6.	Podniesienie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, zakładów przemysłowych i usługowych oraz obiektów mieszkalnych.

Źródło: opracowanie własne

KIERUNEK ROZWOJU:

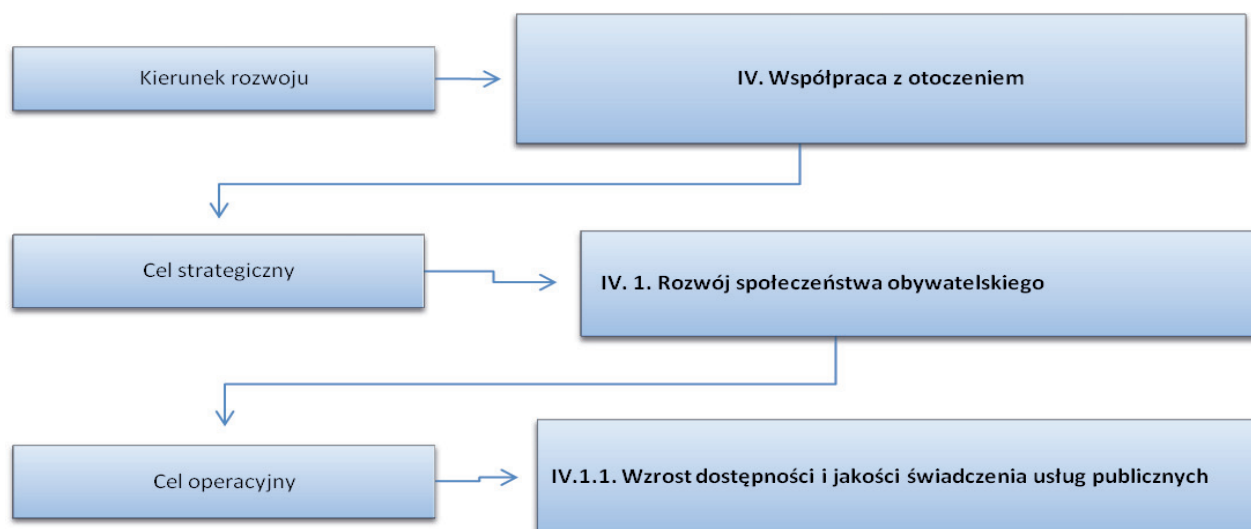
IV. Współpraca z otoczeniem

Czwartym kierunkiem rozwoju gminy Sława jest współpraca z otoczeniem. Ocenia się, że warunkiem zrównoważonego rozwoju gminy jako wspólnoty mieszkańców jest budowanie powiązań kooperacyjnych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Z punktu widzenia działalności publicznej, celowa jest współpraca samorządu gminnego w szczególności z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem prywatnym, a także podmiotami ekonomii społecznej. Z tego też względu w okresie 2014–2022 nacisk w prowadzonej przez gminę Sława polityce rozwoju lokalnego w ramach kierunku rozwoju Współpraca z otoczeniem, zostanie położony na **Rozwój społeczeństwa obywatelskiego**.

Wyżej wskazanemu celowi strategicznemu przypisano poszczególne cele operacyjne, a dalej kierunki działania do realizacji w gminie Sława w okresie 2014–2022.

W ramach działań w zakresie **Wzrostu dostępności i jakości świadczenia usług publicznych** podejmowane będą inicjatywy mające na celu zwiększenie potencjału samorządu gminnego do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób. Potrzebny jest rozwój kanałów komunikacji z mieszkańcami, przedsiębiorcami i turystami, a także ciągłe doskonalenie świadczonych usług publicznych.

W celu usprawnienia procesów zarządzania w administracji publicznej należy podjąć działania w obszarze: usprawnienia procesów oraz jakości stanowienia prawa miejscowego i aktów administracyjnych, rozwoju e-usług publicznych oraz upowszechniania elektronicznej obsługi ludności, rozwoju systemów informatycznych oraz udostępniania cyfrowych baz danych, rozwoju nowoczesnej infrastruktury i doposażenia budynków użyteczności publicznej.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Usprawnianie procesów zarządzania w administracji publicznej.
2.	Współpraca z innymi samorządami w kraju i za granicą w zakresie wymiany doświadczeń.
3.	Wzmocnienie współpracy z podmiotami społecznymi i gospodarczymi.
4.	Stymulowanie współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji, w tym informacji i promocji oferty turystycznej.

Źródło: opracowanie własne

W ramach działań w zakresie **Wsparcia inicjatyw obywatelskich** podejmowane będą inicjatywy mające na celu aktywizację społeczności lokalnej, celem zwiększenia jej partycypacji i roli w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego gminy Sława.

Analiza zasobów samorządu wskazuje na konieczność rozwoju systemów i narzędzi zarządzania administracją publiczną, w tym przede wszystkim stymulowania partycypacji społecznej w życiu publicznym. Istotne jest stosowanie w administracji samorządowej nowoczesnych kanałów komunikacji z otoczeniem oraz umożliwienie społeczności współdecydowania o kształcie rozwoju gminy w sprawach lokalnych. Należy również wspierać rozwój inicjatyw obywatelskich na terenie gminy Sława, w tym zarówno partycypacji społecznej w pracach administracji i władz lokalnych jak i wzmocnienie roli partnerstwa pomiędzy sektorem publicznym i pozarządowym.

Lp.	KIERUNKI DZIAŁANIA
1.	Organizacja i dofinansowanie szkoleń i innych form wsparcia mających na celu rozwój społeczeństwa obywatelskiego.
2.	Realizacja inicjatyw obywatelskich, w szczególności funduszy sołeckich i budżetów obywatelskich.
3.	Utworzenie miejsca integrującego organizacje pozarządowe z terenu gminy.
4.	Podejmowanie działań zmierzających do wzmocnienia partycypacji obywatelskiej w kreowaniu lokalnej polityki rozwoju.

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii są zatem wyznaczone cele jej realizacji oraz przypisane im wskaźniki, a dalej zadania. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania, ewaluacji i aktualizacji jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Zatem monitoring, ewaluacja i aktualizacja będzie skutecznym systemem wdrażania założeń strategicznych tylko wówczas, gdy będzie kierował się następującymi zasadami:

- a) zasada wiarygodności – informacja musi być wiarygodna i musi opierać się na niepodważalnych danych; niedokładne dane w systemie monitorowania oznaczają powstanie ryzyka podjęcia niewłaściwych działań korygujących;
- b) zasada aktualności – informacje powinny być gromadzone, przekazywane i oceniane w sposób ciągły, który umożliwi podjęcie na czas działań korygujących oraz stosownych korekt w momencie aktualizacji strategii;
- c) zasada obiektywności – monitorowanie prowadzone w oparciu o analizę wskaźników porównawczych daje możliwość prowadzenia obiektywnej oceny niezakłóconej subiektywnością wynikającą z przywiązania do własnych pomysłów i dążeń;
- d) zasada koncentracji na punktach strategicznych – monitorowanie powinno skupiać się przede wszystkim na tych obszarach życia społeczno-gospodarczego, w których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia największych odchyżeń, mogących wywoływać zahamowania w realizacji założeń strategii lub ich zatrzymanie;
- e) zasada realizmu – monitorowanie musi być zgodne z realiami realizowanych zadań; dana jednostka wdrażając strategię powinna dostrzegać przede wszystkim te elementy procesu, które świadczą o wydajności i jakości dostarczanych produktów;
- f) zasada koordynacji informacji – monitorowanie musi być prowadzone w taki sposób, aby było skoordynowane z tokiem prowadzonych prac i jednocześnie nie wpływało na ich zahamowanie oraz nie przeszkadzało w realizacji podejmowanych działań; informacje płynące z prowadzonego monitoringu powinny docierać do wszystkich zainteresowanych tak, aby umożliwić im właściwe podejmowanie decyzji mających znaczenie strategiczne;
- g) zasada elastyczności – proces monitorowania musi być bardzo elastyczny i zapewniający szybkie reagowanie na zachodzące zmiany; także w przypadku zmian i korekt należy modyfikować system oceny w sposób dostosowany do zmieniających się oczekiwań w przyszłości.

Proces weryfikacji stopnia osiągnięcia założeń, uwzględnionych w niniejszej strategii, będzie odbywał się na podstawie wewnętrznej procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji dokumentów strategicznych, opracowanej przez przedstawicieli samorządu gminy Sława.

PROPONOWANY KATALOG WSKAŹNIKÓW

Wskaźniki realizacji mają na celu wspomóc proces monitoringu i ewaluacji strategii. Przyjęto metodę „0”, co oznacza, że w pierwszej kolejności badana będzie bezwzględna wartość wypracowanych produktów strategii. Następnie w stosunku do wskaźników, dla których na koniec 2014 r. możliwe będzie ustalenie wartości referencyjnych, należy dokonać porównania rok do roku.

Należy zaznaczyć, że katalog wskaźników nie jest zamknięty i może zostać w toku monitoringu i ewaluacji rozszerzony o dodatkowe propozycje. Monitorowanie i ewaluacja wskaźników ogólnych jest niezwykle istotna z perspektywy obserwacji postępów i możliwości bieżącej reakcji.

Tabela 2. Wskaźniki ogólne

Wskaźniki	Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Wartość środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd gminny i jego jednostki organizacyjne.									
Liczba projektów zrealizowanych ze środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez samorząd gminny i jego jednostki organizacyjne.										

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Wskaźniki realizacji kierunku rozwoju „Inwestycje, turystyka i przedsiębiorczość”

Wskaźniki	Rok	Źródło	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	CEL OPERACYJNY I.1.1.: Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości										
Liczba nowych podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy		Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej									
Stosunek liczby nowych działalności gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych		Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej									
Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy		Raporty okresowe PUP									
Udział dochodów z CIT w dochodach gminy ogółem		Gmina Sława									
CEL OPERACYJNY I.1.2.: Wpieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy											
Liczba miejsc pracy utworzonych na terenach inwestycyjnych gminy.		Gmina Sława									
Liczba zakończonych inwestycji na obszarze terenów inwestycyjnych		Gmina Sława									

CEL OPERACYJNY: I.1.3. Rozwój turystyki i rekreacji										
Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zakwaterowania zbiorowego	Bank Danych Lokalnych GUS									
Wartość zakończonych inwestycji w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji [zł]	Gmina Sława, partnerzy realizacyjni									
Liczba zakończonych inwestycji w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji	Gmina Sława, partnerzy realizacyjni									
Długość urządzonych i oznakowanych tras turystycznych na terenie gminy	Gmina Sława, partnerzy realizacyjni									
CEL OPERACYJNY: I.1.4. Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego										
Liczba gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą	Bank Danych Lokalnych GUS									
Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego	Bank Danych Lokalnych GUS									
Liczba podmiotów gospodarczych działających w sektorze rolnictwa, przetwórstwa i gospodarki leśnej	Bank Danych Lokalnych GUS									

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Wskaźniki realizacji kierunku „Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej”

Wskaźniki	Rok	Źródło	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
CEL OPERACYJNY: II.1.1. Poprawa warunków i jakości edukacji publicznej oraz kultury fizycznej											
Liczba zmodernizowanych placówek edukacyjno-oświatowych	Gmina Sława										
Liczba wyposażonych placówek edukacyjno-oświatowych	Gmina Sława										
Wyniki sprawdzianów na zakończenie szkoły podstawowej	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna										
Wyniki egzaminów gimnazjalnych	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna										

CEL OPERACYJNY: II.1.2. Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej i ochrony zdrowia										
Liczba zmodernizowanych placówek pomocy społecznej	Gmina Sława									
Liczba wyposażonych placówek pomocy społecznej	Gmina Sława									
Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych GUS									
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	Bank Danych Lokalnych GUS									
CEL OPERACYJNY: II.1.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego										
Liczba inwestycji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego finansowanych ze środków publicznych	Gmina Sława, Partnerzy									
Udział wydatków na kulturę w budżecie gminy	Gmina Sława									
CEL OPERACYJNY: II.1.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców										
Liczba inwestycji w poprawę bezpieczeństwa publicznego	Gmina Sława, Partnerzy									
Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych	Komenda Policji									

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Wskaźniki realizacji kierunku rozwoju „Inwestycje w zasoby”

Wskaźniki	Rok	Źródło	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
CEL OPERACYJNY III.1.1. Rozwój infrastruktury technicznej											
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na obszarze gminy [km]		Bank Danych Lokalnych GUS									
Długość czynnej sieci wodociągowej na obszarze gminy [km]		Bank Danych Lokalnych GUS									
CEL OPERACYJNY III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury drogowej											
Długość nowo powstałych i zmodernizowanych dróg gminnych [km]:		Gmina Sława									

Długość chodników [km]:	Gmina Sława										
Długość ciągów pieszo-rowerowych [km]:	Gmina Sława										
Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	Gmina Sława, partnerzy										
CEL OPERACYJNY III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenie dogodnych warunków życia mieszkańców											
Liczba mieszkań oddanych do użytkowania [szt.]	Starostwo Powiatowe										
Liczba nowych lub zmodernizowanych mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych	Gmina Sława										
CEL OPERACYJNY III.1.4. Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego											
Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej [szt.]	Gmina Sława, partnerzy										
Odpady komunalne zebrane selektywnie z odpadów komunalnych ogółem (%)	Bank Danych Lokalnych GUS, Gmina Sława, partnerzy										
Liczba zrealizowanych działań zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska [szt.]	Gmina Sława, Starostwo Powiatowe, partnerzy										

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Wskaźniki realizacji kierunku rozwoju „Współpraca z otoczeniem”

Wskaźniki	Rok	Źródło	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
CEL OPERACYJNY: IV.1.1. Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych											
Liczba usług w gminie świadczonych za pomocą sieci Internet		Gmina Sława									
CEL OPERACYJNY: IV.1.2. Wspieranie inicjatyw obywatelskich											
Liczba dokumentów poddanych konsultacjom społecznym [szt.]		Gmina Sława									
Liczba zorganizowanych spotkań w ramach konsultacji społecznych [szt.]		Gmina Sława									
Liczba powstałych na terenie gminy podmiotów ekonomii społecznej [szt.]		Gmina Sława									

Źródło: opracowanie własne

FINANSOWANIE

Niniejsza strategia określa **cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działania** gminy Sława w okresie 2014–2022. Przed samorządem stoi perspektywa **pozyskiwania i zabezpieczenia** odpowiednich środków finansowych na realizację zamierzonych, zaplanowanych we wskazanym czasie działań. Budżet Gminy Sława – z uwagi na stale rosnącą liczbę zadań własnych – niejednokrotnie nie wystarcza na realizację wszystkich zakładanych celów i osiągnięcie zamierzonych rezultatów. W związku z tym koniecznością staje się sięgnięcie do innych, zewnętrznych źródeł finansowania.

Podstawowe źródła finansowania kierunków działań przewidzianych w ramach *Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022* to:

- Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych gminy;
- Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe:
 - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej w ramach Perspektywy Finansowej na lata 2014–2020 (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności);
 - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - inne zagraniczne środki finansowe;
 - krajowe środki finansowe;
 - inne źródła finansowania.
- Komercyjne instrumenty finansowe:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne.

Fundusze innych uczestników procesu wdrażania strategii, w tym podmiotów społecznych i gospodarczych.

Jednym z najważniejszych źródeł pozyskiwania środków finansowania działań strategicznych będą środki z **funduszy unijnych** (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności). Ocenia się, że samorzady województwa lubuskiego oraz inne obiekty gospodarcze i organizacje pozarządowe w latach 2014–2020 będą mogły otrzymać w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa lubuskiego na lata 2014–2020* kwotę 1 065 952 424 euro.

SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Potrzeba stworzenia *Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2020* oparta była o wiele istotnych przesłanek. Wśród nich na pierwszy plan wysuwa się wymóg dostosowania zapisów dokumentu do nowej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz do nowej perspektywy budżetowej.

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 jest nie tylko dokumentem spójnym wewnątrz, ale również wykazuje wysoki poziom spójności ze strategicznymi dokumentami ogólnymi i sektorowymi wyższego rzędu.

EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Najważniejsze wytyczne dotyczące polityki rozwoju pochodzą z nadrzędnych dokumentów europejskich, określających zasady Europejskiej Polityki Spójności. Ważny jest nowy sposób finansowania ze środków europejskich. Celem funduszy unijnych nie jest wyrównywanie szans, ale wzmocnienie konkurencyjności mocnych stron oraz lepsze wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych. Podstawą Europejskiej Polityki Spójności jest **Strategia Europa 2020**, która została oparta na trzech priorytetach:

1. rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach,
2. promocji gospodarki zrównoważonej, konkurencyjnej, racjonalnie wykorzystującej zasoby,
3. wspieraniu gospodarki o wysokim zatrudnieniu, sprzyjającej spójności społecznej i terytorialnej.

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 wpisuje się w założenia dokumentu EUROPA 2020, gdyż – podobnie do celów opracowanych przez Komisję Europejską, przede wszystkim nakreśla ścieżkę rozwoju gminy, uwzględniając w samej wizji regionu chociażby większą liczbę miejsc pracy oraz wyższy standard życia lokalnej społeczności. Ponadto Strategia rozwoju gminy Sława wskazuje, że gminy mogą rozwijać się w sposób inteligentny i zrównoważony, sprzyjając przy tym włączeniu społecznemu, gdyż kładzie nacisk na takie obszary jak: wspieranie gospodarki korzystającej z lokalnych zasobów oraz przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój kapitału ludzkiego poprzez m.in. wyższy poziom edukacji i ochrony zdrowia oraz walkę z ubóstwem. Wskazane w Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 kierunki rozwoju powiązane są z celami Strategia Europa 2020 co czyni oba dokumenty spójnymi.

Strategia Sprawne Państwo 2020

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii Sprawne Państwo 2020. Jednym z dążeń Strategii rozwoju gminy Sława jest zwiększenie udziału mechanizmów kooperacyjnych, które pozwoliłyby odejść od sztywnego i hierarchicznego modelu zarządzania w samorządzie w kierunku współzarządzania, tj. sieciowego świadczenia usług przez administrację publiczną i podmioty zewnętrzne, takie jak organizacje pozarządowe. Mechanizmy ewaluacji zawarte w Strategii rozwoju gminy Sława pozwolą na wprowadzenie rozwiązań zwiększających partycypację społeczności lokalnej w procesie realizacji strategicznych działań. Zatem powyższe główne zmienne strategiczne Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 czynią programowane działania rozwojowe dla gminy spójnymi ze Strategią Sprawne Państwo 2020.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Przedstawione w Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 założenia, które są tożsame z celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030, przede wszystkim dotyczą systemu ochrony zdrowia oraz zapewnienia spójności społecznej poprzez wzrost poziomu edukacji i transferu absolwentów na rynek pracy oraz samej aktywności zawodowej. Analogicznie oba dokumenty zwracają uwagę na kształtowanie kompetencji przedsiębiorców, które pozwolą im rozwijać firmy. Istotnym elementem działań niniejszych strategii na rzecz przedsiębiorców jest również poprawa sprawności funkcjonowania administracji samorządowej oraz zniesienie barier legislacyjnych i administracyjnych. Ponadto oba dokumenty uwzględniają inwestycje w infrastrukturę techniczną, w tym system transportowy, a także działania infrastrukturalne w szerokopasmowy internet dostępny dla wszystkich oraz rozwój e-usług i zwiększenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Co więcej, zarówno działania uwzględnione w Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2020, jak i w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, przewidują modyfikację i coraz szersze wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii

oraz dbałość o stan środowiska. Większa uwaga w obu dokumentach poświęcona została również na zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa publicznego, rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury czy ułatwienie w funkcjonowaniu podmiotów ekonomii społecznych.

Strategia Rozwoju Kraju 2020: aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 na poziomie celu strategicznego oraz obszarów strategicznych i celów operacyjnych. W Strategii rozwoju gminy Sława zaakcentowano konieczność zrównoważonego rozwoju. Uwzględniono rozwój narzędzi podnoszących jakość i bezpieczeństwo życia mieszkańców oraz bardzo mocno podkreślono znaczenie wewnętrznych potencjałów. Powyższe główne zmienne strategiczne Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 czynią programowane działania rozwojowe dla gminy spójnymi ze Strategią Rozwoju Kraju 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

W Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 duży nacisk położono na zwiększenie dostępności komunikacyjnej i teleinformatycznej terenu, zapewnienie spójności społecznej, promowanie turystyki regionu oraz imprez cyklicznych, rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przeciwdziałanie skutkom negatywnych zmian demograficznych i wykluczeniu społecznemu, zainicjowanie mechanizmów współpracy. Tym samym Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 w pełni koresponduje z logiką interwencji Strategii rozwoju województwa lubuskiego do 2020 r., wykazując wysoką spójność ze wszystkimi celami strategicznymi uwzględnionymi w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020.

Poniżej przedstawiona zostaje tabela dotycząca spójności z celami i kierunkami działań zidentyfikowanymi w *Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020*.

Tabela 7. Spójności Strategii rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 z celami Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022	Strategia rozwoju województwa lubuskiego 2020	
CELE STRATEGICZNE	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
I. 1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego	1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna	1.2. Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
		1.3. Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
		1.6. Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
		1.7. Rozwój potencjału turystycznego województwa
	1.8. Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej	
4. Region efektywnie zarządzany	4.1. Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie	
II.1. Wzrost jakości życia mieszkańców	3. Społeczna i terytorialna spójność regionu	3.1. Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
		3.2. Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
		3.3. Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
		3.4. Promocja włączenia zawodowego i społecznego
	3.6. Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom	
4. Region efektywnie zarządzany	4.3. Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej	
III.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy	2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna	2.1. Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury
	2.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego	
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu	3.5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich	
IV.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	4. Region efektywnie zarządzany	4.2. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
		4.3. Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej
		4.4. Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
		4.5. Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych

Źródło: opracowanie własne

ZAKOŃCZENIE

Strategia rozwoju gminy Sława na lata 2014–2022 jest długoplanowym dokumentem, który określa **najważniejsze priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego** do realizacji na obszarze jednostki w okresie 2014–2022. Dokument ten stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju lokalnego w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich i krajowych, które od czasu przyjęcia dotychczasowej *Strategii rozwoju gminy Sława* uległy diametralnej zmianie.

Nowo zaprojektowana strategia rozwoju prezentuje zatem określoną propozycję dla gminy Sława w postaci celów strategicznych i operacyjnych oraz głównych kierunków działania realizowanych na rzecz tworzenia jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarczego oraz wydatnego wzrostu poziomu życia mieszkańców, zgodnie z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego w okresie 2014–2022. W ramach dokumentu opracowano otwarty katalog kierunków działania, do których zmierzać powinna gmina Sława we wskazanym okresie czasu. Nie zamyka to oczywiście drogi do wypracowania i realizowania innych kierunków działań i rozwiązań. Niemniej jednak podstawą zmian, korekt i modyfikacji powinny być wyłącznie względy merytoryczne, wynikające ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych (szans i zagrożeń rozwojowych, tkwiących w otoczeniu gminy – prawnych, finansowych, społecznych, gospodarczych, międzynarodowych) oraz wewnętrznych (silnych i słabych stron) rozwoju gminy.

Strategia, oprócz swojego zasadniczego celu, jakim jest planowanie rozwoju, jest również doskonałą płaszczyzną integrującą władze i społeczność gminy Sława wokół jej najważniejszych problemów i szans rozwojowych, które niesie współczesny świat. Dokument ten nie ogranicza się jednak w swych zapisach wyłącznie do zadań realizowanych bezpośrednio przez władze samorządowe, proponując równoległe partycypację w wyznaczonych w strategii kierunkach działania, innym podmiotom funkcjonującym w granicach gminy Sława, celem rozwijania sieci powiązań publiczno-prywatnych na rzecz wdrażania wspólnej polityki rozwoju lokalnego. Tak realizowana kooperacja stanowi jeden z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej, zwłaszcza w kontekście okresu programowania 2014–2020, gdzie nacisk położony jest na realizowanie wspólnej polityki rozwoju lokalnego w kontekście terytorialnym, mającej na celu współpracę samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów i rozwiązywania problemów poszczególnych obszarów danego województwa.

ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik nr 1. Analiza społeczno-gospodarcza gminy Sława.
- Załącznik nr 2. Analiza SWOT.
- Załącznik nr 3. Raport z badania ankietowego.

Załącznik nr 1. ANALIZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA gminy Sława

1. Charakterystyka obszaru

1.1. Położenie

Gmina miejsko-wiejska Sława położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie jednostka samorządowa wchodzi w skład powiatu wschowskiego, rozdzielającego klinem województwo wielkopolskie i dolnośląskie. Graniczy z gminami:

- Wolsztyn – od północy (województwo wielkopolskie),
- Przemęt – od północnego wschodu (województwo wielkopolskie),
- Wijewo – od wschodu (województwo wielkopolskie),
- Wschowa – od wschodu (województwo lubuskie),
- Szlichtyngowa – od południowego wschodu (województwo lubuskie),
- Kotla – od południa (województwo dolnośląskie),
- Siedlisko – od południowego zachodu (województwo lubuskie),
- Nowa Sól – od zachodu (województwo lubuskie),
- Kolsko – od północnego zachodu (województwo lubuskie).

Mapa 1. Położenie gminy Sława na tle Polski

Źródło: www.mapofpoland.pl

Mapa 2. Położenie gminy Sława na tle województwa lubuskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie old.stat.gov.pl

Według fizyczno-geograficznej regionalizacji Polski, gmina Sława leży w makroregionie Pojezierza Leszczyńskiego, wchodzącego w skład Pojezierzy Wielkopolskich, w mezoregionie Pojezierze Sławskie.

Siedzibą samorządu gminnego jest położone centralnie miasto Sława. Ponadto w skład gminy wchodzi następujące miejscowości: Krzepielów, Ciepiałówek, Krążkowo, Dębczyn, Przydroże, Krzydłowiczki, Nowe Strącze, Stare Strącze, Jutrzenka, Lipinki, Kamienna, Głuchów, Tarnów Jezierny, Myszyniec, Kuźnica Głogowska, Tarnówek, Radzyń, Przybyszów, Cegłówek, Wróblów, Lubogoszcz, Gola, Dąb, Dębowo, Krępina, Lubiatów, Droniki, Ciosaniec, Bagno, Szreniawa, Śmieszkowo, Spokojna, Łupice.

Odległość ze Sławy do stolicy regionu Zielonej Góry wynosi 65 km, do Poznania 104 km, do Wrocławia 130 km, natomiast do Warszawy 408 km. Ponadto dobra sieć dróg umożliwia połączenie komunikacyjne ze Wschową – 21 km, Leszmem – 40 km, Głogowem – 26 km. Do najbliższego przejścia granicznego z Republiką Federalną Niemiec (Gubin – Guben) jest 100 km, a do granicy z Republiką Czeską w Lubawce 163 km.

Szczególne walory przyrody Pojezierza Sławskiego z największym (850 ha) Jeziorem Sławskim stanowią o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych gminy. Prawie 50% jej powierzchni porośnięte jest lasami. W połączeniu z Jeziorem Sławskim i mniejszymi jeziorami region ten należy do wyjątkowo atrakcyjnych turystycznie.

1.2. Układ przestrzenny

Gmina ma zróżnicowany charakter funkcjonalno-przestrzenny. Równie istotne znaczenie odgrywają w niej zarówno rolnictwo i leśnictwo oraz funkcje usługowe związane szczególnie z turystyką, jak również działalność produkcyjna.

Wiodącą rolę w funkcji usługowo-przemysłowej pełni miasto Sława. Jest to ośrodek, w którym koncentrują się usługi turystyczne oraz produkcja żywności o znaczeniu ponadregionalnym oraz usługi o znaczeniu gminnym dla obsługi ludności i budownictwo mieszkaniowe. Sława jest także gminnym ośrodkiem administracyjnym.

Na pozostałym obszarze gminy, w oparciu o analizę funkcjonalną, wyodrębnia się dwa główne rejony:

- strefę rolniczą – obejmującą wschodnią oraz północną część gminy. Jest to obszar charakteryzujący się dobrymi warunkami naturalnymi, sprzyjającymi rozwojowi intensywnej gospodarki rolnej;
- strefę turystyczno-wypoczynkową – obejmującą centralną oraz zachodnią część gminy wraz z miastem Sława i zespołem jezior: Sławskie, Tarnowskie Duże i Małe. Poza miastem funkcje turystyczne pełnią głównie miejscowości: Lubiatów, Radzyń oraz Tarnów Jezierny i Lubogoszcz.

Przeznaczenie terenów, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji określone jest w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, który opracowywany jest dla całej gminy Sława.

1.3. Stan zagospodarowania

Powierzchnia gminy wynosi 32 700 ha, co stanowi 2,3% powierzchni województwa lubuskiego oraz 0,1% powierzchni Polski.

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów [ha] w gminie Sława (stan na rok 2012)

Wyszczególnienie	Pow. ogólna [ha]	Użytki rolne [ha]					Lasy i grunty leśne [ha]	Pozostałe grunty [ha]
		Razem [ha]	Grunty orne [ha]	Sady [ha]	Łąki trwałe [ha]	Pastwiska [ha]		
Miasto Sława	1 431	243	191	1	45	6	70	1 118
Obszar wiejski	31 249	13 121	10 651	34	1 984	452	16 329	1 799
Ogółem	32 680	13 364	10 842	35	2 029	458	16 399	2 917

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020

Gmina Sława jest gminą rolniczo-leśną – największą powierzchnię zajmują tu użytki rolne, które stanowią 41% obszaru, w tym grunty orne stanowią 81%, natomiast łąki – 15,2%, pastwiska – 3,4%, a sady – 0,2%. Bogactwem naturalnym gminy są lasy, które zajmują powierzchnię 16 399 ha i stanowią 50,1% powierzchni gminy.

1.4. Rynek nieruchomości

Gmina Sława posiada grunty przeznaczone pod inwestycje o łącznej powierzchni 65,89 ha:

- Sława, ul. Kolonia – powierzchnia ok. 9,7 ha,
- Sława, ul. Kolonia – powierzchnia ok. 4 ha,
- Sława, ul. Mickiewicza – powierzchnia ok. 0,95 ha,
- Sława, ul. Mickiewicza – powierzchnia ok. 0,68 ha,
- Sława, ul. Długa – powierzchnia ok. 0,16 ha,
- Sława, ul. Długa – powierzchnia ok. 10 ha,
- Sława, ul. Okrężna i ul. Objazdowa – powierzchnia ok. 26,3 ha,
- Sława (wyjazd w kierunku Przybyszowa) – powierzchnia ok. 8,2 ha,
- Ciosaniec – powierzchnia ok. 0,8 ha,
- Łupice – powierzchnia ok. 5,1 ha,
- Stare Strącze, Przybyszów, Lipinki – tereny pod elektrownie wiatrowe.

2. Zasoby naturalne

2.1. Klimat³

Klimat gminy, podobnie jak całej Polski, jest przejściowy, kontynentalno-morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. Gmina Sława usytuowana jest w śląsko-wielkopolskim regionie klimatycznym, w obszarze nizin. Cechy charakterystyczne klimatu gminy Sława w porównaniu z klimatem Polski zostały przedstawione w tabeli.

Tabela 2. Cechy klimatu gminy Sława i Polski

Cechy klimatu	Gmina Sława	Polska
Średnie temperatura roczna	ok. 8,5 °C	ok. 7–8 °C
Suma rocznego opadu	ok. 500–550 mm	ok. 600 mm
Okres wegetacyjny	ponad 225 dni	ok. 200 dni
Wiatry	3 m/s z przewagą wiatrów z kierunku zachodniego, południowo-zachodniego oraz południowego	5 m/s z przewagą wiatrów zachodnich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i http://kawiusz.hydrologia.net/os/klima/w9_klimat_polski.pdf

Pokrywa śnieżna na terenie gminy utrzymuje się przez ok. 50–60 dni. Zimy na obszarze gminy są łagodne i krótkie, ze średnią temperaturą powietrza w najchłodniejszym miesiącu styczniu w przedziale –0,8 do –3°C, lata są wczesne, długie (trwa około 100 dni) i ciepłe ze średnią temperaturą powietrza 18,2°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (18–19 °C).

Obszar gminy należy do najcieplejszych w Polsce i charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, mniejszymi od przeciętnych amplitudami temperatur, wczesną wiosną, długim ciepłym latem, łagodną i krótką zimą oraz malejącymi opadami w kierunku centrum kraju.

Reasumując: warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne. Szczególnie sprzyjają rozwojowi turystyki i rolnictwa oraz pozwalają na osiągnięcie wyższego komfortu osiedlania się.

2.2. Gleby⁴

Dla około 90% obszaru gminy Sława skałę macierzystą stanowią piaski. Na nich wytworzyły się głównie gleby bielcowe, których żyzność jest niska. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. Najniższą żyznością charakteryzują się gleby wytworzone z piasków wydmowych. Występują one przeważnie na północy gminy.

W strefie moreny czołowej i dennej występuje glina. Gliniaste rezydwa zgromadziły się w kotlinowych obniżeniach. Wytworzyły się tam gleby brunatne o większej żyzności. W nieckach i obniżeniach dolinnych występują gleby organiczno-mineralne oraz organiczne, głównie o typach murszowych, murszowatych i torfowych. W związku z powyższym na omawianym terenie rozróżniamy następujące typy gleb:

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Sława

⁴ Ibidem

- gleby bielcowe piaszkowe wykształcone z piasków luźnych, słabo gliniastych i gliniastych,
- gleby bielcowe wytworzone z gliny zwałowej oraz z piasków naglinionych i naitowych: lekkie i średnie,
- gleby mułowo-bagiennie,
- gleby torfowe,
- gleby bagienne,
- mady piaszczyste: lekkie, średnie i ciężkie,
- piaski rzeczne.

Słabą żyzność gleb potwierdza klasyfikacja gruntów ornych według klas bonitacyjnych, zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 3. Klasy bonitacji gleb [struktura %] w gminie Sława i w Polsce

Jednostka	Klasy bonitacji gleb [struktura %]				
	I	II	III	IV	V-VI
Gmina Sława	0,0	0,0	10,1	44,1	45,8
Polska	0,4	2,9	22,7	39,9	34,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” i http://www.krakow.pios.gov.pl/publikacje/raporty/raport07/5_gleby.pdf

Na terenie gminy nie ma gleb należących do I i II klasy bonitacyjnej, a klasy III zajmują niewiele ponad 10%. Przeważają natomiast grunty klasy IV oraz V, które stanowią łącznie ponad 70% powierzchni gleb ornych. W porównaniu do klas bonitacji gleb na terenie całej Polski gmina Sława wypada nieco słabiej. Co prawda na terenie kraju również przeważają gleby klasy IV i V, jednakże udział gleb klasy III (gleby orne średnio dobre) jest większy niż na terenie gminy.

Najlepsze gleby na terenie gminy Sława znajdują się we wsiach: Stare Strącze, Lubiatów, Przybyszów, natomiast najsłabsze w Tarnowie Jeziernym, Śmieszkwie i Kuźnicy Głogowskiej.

2.3. Wody⁵

Wody podziemne

Południowo-wschodni kraniec gminy leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 306 „Zbiornik Wschowa”. Jest to zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, posiadający status wysokiej i najwyższej ochrony. Wody podziemne zwykle o niskiej mineralizacji występują w osadach wodonośnych do głębokości 100–120 m p.p.t. Do zaopatrzenia w wodę w przedmiotowym obszarze wykorzystuje się wodę z utworów kenozoiku.

Zbiorniki równin sandrowych zabezpieczają ujęcia wody w rejonie Pojezierza Sławskiego, a w szczególności miejscowości Lipinki, Tarnów Jezierny, Sława, Radzyń oraz Krzepielów. Zbiorniki pokryw fluwiogalecyjnych to ujęcia wód dla potrzeb ujęć Stare Strącze, Krzydłowiczki, Kuźnica Głogowska.

Wody podziemne utworów czwartorzędu są pozbawione izolacji od terenu w obrębie dolin współczesnych cieków oraz sandrów i zanieczyszczone są związkami żelaza, manganu w sposób trwały i okresowo związkami biogennymi. Wody pokryw fluwiogłacjalnych słabo izolowane w rejonach nieciągłości nadkładu gliniastego zanieczyszczone są w mętności, związkach żelaza, manganu i amoniaku. Zbiornik trzeciorzędowy izolowany jest kompleksem ilastym o charakterze ciągłym o miąższości 50–80 m w analizowanym rejonie i dostatecznie zabezpieczony przed zanieczyszczeniem antropogenicznym.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020

Wody powierzchniowe

Praktycznie prawie cały teren gminy Sława położony jest w zlewni Jeziora Sławskiego, do którego uchodzi większość cieków, jak też wypływa z niego największy ciek – rzeka Obrzyca. Obszar gminy odwadniany jest przez 8 cieków. Do większych cieków zasilających jeziora należą również rzeki Czernica i Cienica. Rzeka Czernica bifurkuje trzykrotnie z ciekami zlewni Południowego Kanału Obry. Mniejszymi ciekami są kilkukilometrowe strumienie: Dębogóra i Radzyńska Struga. Okresowo wodę prowadzi także Jeziorna.

Centralną część obszaru zajmuje Jezioro Sławskie. Wokół niego zlokalizowanych jest dalszych 11 jezior, z których większość ma połączenie z nim poprzez sieć strumieni. Jeziora są wysoko zeutrofizowane, a ich misy wypełnione są grubymi warstwami osadów: torfów, gytii oraz mułów. Brzegi zbiorników zarośnięte są szerokim pasem trzcinowisk i szuwarów. Wszystkie jeziora zlokalizowane w gminie Sława charakteryzują się wysoką podatnością na degradację. W ich pobliżu występują bagna oraz moczary z pokładami torfów i kredy jeziornej, świadczącej o dawnych zasięgach tych jezior.

Wśród największych jezior znajdują się:

- Jezioro Sławskie,
- Jezioro Tarnowskie Duże,
- Jezioro Tarnowskie Małe,
- Jezioro Błotn.

2.4. Lasy⁶

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 16 399 ha, co stanowi 50,1% ogólnej powierzchni gminy. W zarządzie Nadleśnictwa Sława Śląska znajduje się 16 099,2 ha gruntów leśnych, natomiast w prywatnych rękach jest 300 ha lasów.

Wskaźnik lesistości w gminie Sława wynosi 48,8%. Wartość ta porównywalna jest ze stopniem lesistości w województwie lubuskim – 49,1%, jest również zdecydowanie wyższa niż wynosi wskaźnik dla Polski – 29,3%.

Największa powierzchnia lasów występuje w obrębie Tarnów Jeziorny (ponad 8100 ha). Połączenie lasów o powierzchni przekraczającej tysiąc hektarów występują w obrębach Krążkowo i Stare Strącze. Najmniejsze obszary leśne występują w obrębach Przybyszów i Łupic.

Występują tu zespoły boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego, lasu mieszanego wilgotnego, a także lasu łęgowego i boru mieszanego wilgotnego. Bardzo zróżnicowany jest skład tych drzewostanów: obok sosny (udział 93%) często występuje dąb, brzoza, akacja, świerk, jesion, topola i olcha. Poza większymi kompleksami leśnymi na uwagę zasługują drobne kompleksy leśne. Są to drzewostany urozmaicone siedliskowo (lasy wilgotne, lasy świeże wilgotne, bory mieszane świeże). Niezwykle cenne z punktu widzenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego są zbiorowiska roślinne: wikliny nadrzeczne, zarośla śródpolne (tarninowo-głogowe), występujące na miedzach, skarpach dróg i obrzeżach lasów. Na terenie gminy występują lasy ochronne w następujących rejonach:

- obszar na wschód od Krzepielowa,
- obszar na południe od Krążkowa,
- obszar na zachód od Szreniawy, Śmieszkowa, Wróblowa,
- obszar na północ od Sławy, Przybyszowa,
- tereny na południe od J. Tarnowskich,
- tereny przybrzeżne J. Sławskiego oraz zlewnia Południowego Kanału Obry,
- zachodnie tereny Borów Tarnowskich.

Obszarami leśnymi zarządza Nadleśnictwo Sława Śląska, podlegające Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. W ramach swej działalności prowadzi ono zalesienia i odnowienia lasów. Efektem prac jest powstanie nowych upraw leśnych, zwłaszcza korzystną rolę odgrywa zalesianie na gruntach, które wcześniej la-

⁶ Główny Urząd Statystyczny, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020

sem nie były. Uprawy leśne na gruntach niskich klas bonitacyjnych podnoszą ich wartość ekonomiczną, zwiększają udział lasów, a ściśle określone sposoby zakładania upraw leśnych i dobór gatunków drzew korzystnie wpływają na zwiększenie bioróżnorodności.

2.5. Ochrona przyrody⁷

Na obszarze gminy wyróżnia się następujące formy ochrony przyrody:

- obszar chronionego krajobrazu – Pojezierze Sławskie ;
- użytki ekologiczne – Łąka Kochana o powierzchni 0,88 ha oraz Myszkowskie Bagno o powierzchni 5,05 ha. Celem ich utworzenia jest ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk;
- pomniki przyrody – na terenie gminy Sława znajduje się 17 pomników przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa, gązdy narzutowe oraz skupiska drzew;
- obszar Natura 2000 – fragment obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie położony jest na terenie gminy Sława. Jest to teren objęty programem specjalnej ochrony ptaków, którego ogólna powierzchnia wynosi 39 144,8 ha;
- ochrona gatunkowa – ogółem flora roślin naczyniowych liczy na terenie gminy Sława 684 gatunki, w tym 16 paprotników. Stwierdzono występowanie ok. 50 gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych. Warunki naturalne sprawiają, że obszar gminy jest zasobny w występowanie szerokiej gamy gatunków zwierząt: ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków.

2.6. Surowce mineralne⁸

W gminie Sława występują nieliczne złoża:

- kruszywa naturalnego, ale tylko piaskowego „Krążkowo I” i Śmieszkowo,
- kredy jeziornej nad Jeziorem Tarnowskim Dużym między Tarnowem Jeziernym i Kuźnicą Głogowską,
- kredy jeziornej przy Jeziorze Sławskim w Radzynie (Jezioro Brzezie),
- torf – wydobywany niegdyś pod Sławą i złoża Szreniawa na obszarze chronionego krajobrazu,
- surowce ilaste (iły, mułki zastoiskowe) niegdyś wydobywane w Borach Tarnowskich.

2.7. Odnawialne źródła energii⁹

Na terenie gminy Sława występują problemy w obszarze wysokiej emisji gazów i pyłów do atmosfery pochodzących z domowych kotłowni węglowych, wysokiego natężenia ruchu samochodowego oraz emisji ogólnej związanej z wysokoenergetycznymi potrzebami społecznymi (oświetlenie uliczne, pobór energii związany z działaniem oczyszczalni ścieków, itp.). W celu redukcji emisji gazów cieplarnianych, podniesienia efektywności energetycznej oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, Gmina Sława opracowuje Plan Gospodarki Niskoemisyjnej¹⁰.

Na terenie gminy Sława panują korzystne meteorologiczne warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej. Energia użyteczna wiatru w tej strefie na wysokości 30 m n.p.t. kształtuje się na poziomie 750–1000 kWh/m²/rok. W obrębie miejscowości Przybyszów, Lipinki i Stare Strącze, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, dopuszczono budowę 41 turbin wiatrowych o mocy do 4,5 MW każda. Trwają również prace nad zmianą MPZP w obrębie miejscowości Krzepielów w zakresie budowy farmy wiatrowej – 14 turbin o mocy do 3,5 MW każda.

⁷ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020

⁸ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wschowskiego

⁹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława na lata 2013–2016 z perspektywą na lata 2017–2020

¹⁰ Diagnoza obszaru w ramach projektu do Kontraktu Lubuskiego, www.bip.slawa.pl

Sława

W całym województwie lubuskim istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Natężenie promieniowania słonecznego w całym obszarze województwa i występujących warunkach klimatycznych zapewnia ekonomiczne przetwarzanie go w energię użyteczną. Na terenie oczyszczalni miejskiej – Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. budowana¹¹ jest elektrownia fotowoltaiczna o mocy 200 kW.

¹¹ Zakończenie prac planowe jest na październik 2014 roku

3. Procesy demograficzne

3.1. Ludność

Na koniec 2013 roku na terenie gminy Sława mieszkało 12 607 osób (w tym 6322 – 50,1% kobiet), co stanowiło około 1,2% populacji całego województwa lubuskiego oraz 0,03% populacji Polski.

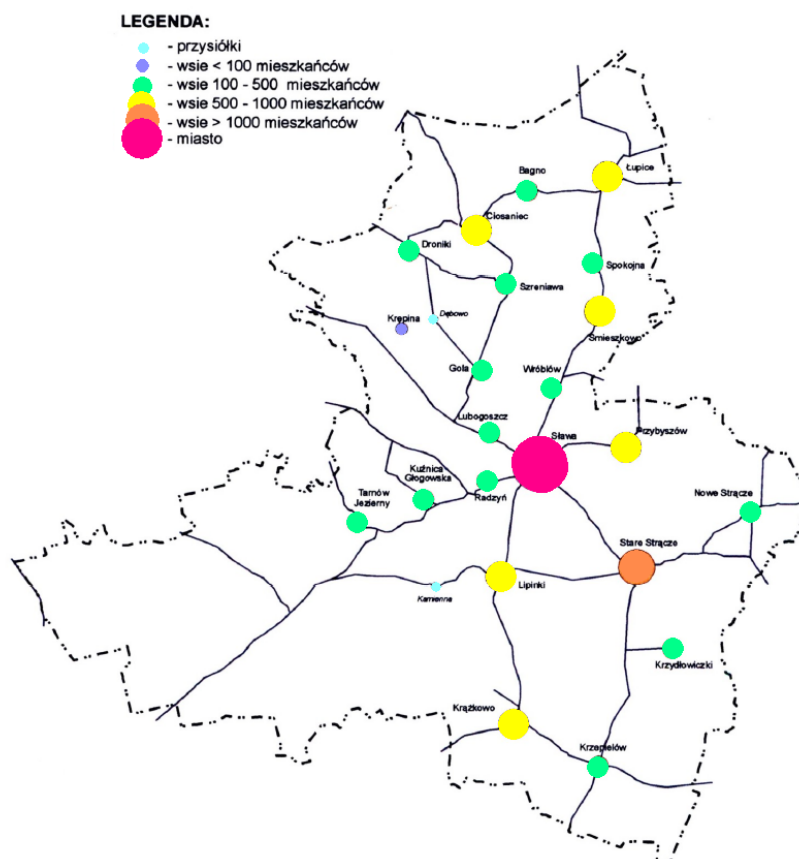
Tabela 4. Porównanie gminy Sława z województwem lubuskim i Polską (stan na rok 2013)

Wyszczególnienie	Liczba ludności [osoby]	Powierzchnia [ha]	Przyrost naturalny na 1000 ludności [%]	Gęstość zaludnienia [osoba/km ²]
Gmina Sława	12 607	32 700	0,8	39
w tym Miasto Sława	3913	1431	-1,0	273
woj. lubuskie	1 021 470	1 398 788	-0,3	73
Polska	38 495 659	31 267 967	-0,5	123

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Najludniejszymi miejscowościami gminy są miasto Sława oraz wieś Stare Strącze.

Mapa 3. Przestrzenny rozkład zaludnienia gminy Sława

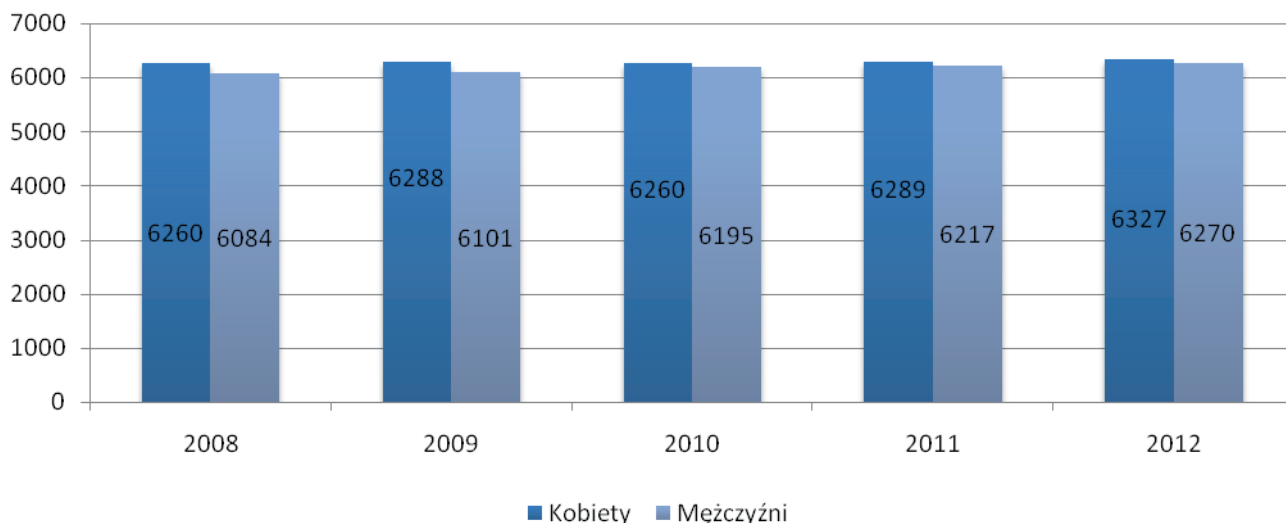
Źródło: Program usuwania azbestu dla gminy Sława na lata 2011–2032

Gęstość zaludnienia w gminie Sława wynosi 39 os./km². Wskaźnik ten jest prawie dwukrotnie niższy niż gęstość zaludnienia województwa lubuskiego i ponad trzykrotnie niższy od wskaźnika dla Polski. Najwięcej mieszkańców na km² przypada w mieście Sława.

W okresie od 2008 do 2013 roku liczba mieszkańców gminy wzrosła nieco ponad 2%. Wzrost liczby ludności gminy związany jest z dodatnim przyrostem naturalnym oraz dodatnim ogólnym saldem migracji.

Według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego¹² liczba ludności powiatu wschowskiego (do którego należy gmina Sława) będzie wzrastać do 2017 roku, a następnie do roku 2035 liczba ludności będzie spadać. Można przyjąć, że podobny proces będzie dotyczył gminy Sława.

Wykres 1. Liczba ludności wg płci w gminie Sława w latach 2008–2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba urodzeń na terenie gminy Sława na przestrzeni lat jest względnie stała.

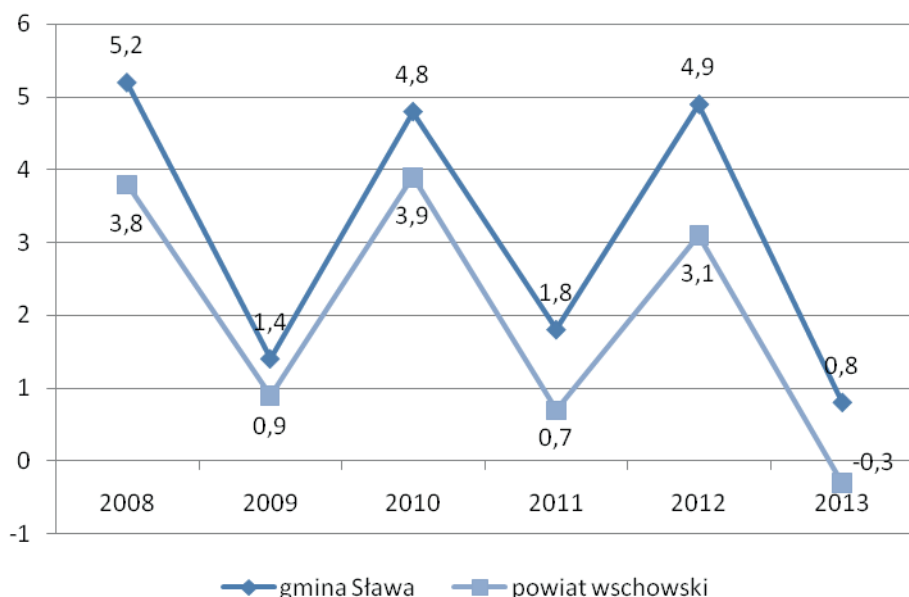
Przyrost naturalny w gminie Sława w latach 2008–2013 przyjmował wartości dodatnie. Jego wartość wahała się skokowo, przyjmując wartości:

- niższe w latach 2009, 2011 oraz 2013 ze względu na wysoką liczbę zgonów,
- wartości wyższe w latach 2008, 2010 i 2012 ze względu na niższą liczbę zgonów.

Przyrost naturalny w gminie Sława kształtuje się podobnie jak przyrost naturalny dla powiatu wschowskiego.

¹² Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011–2035

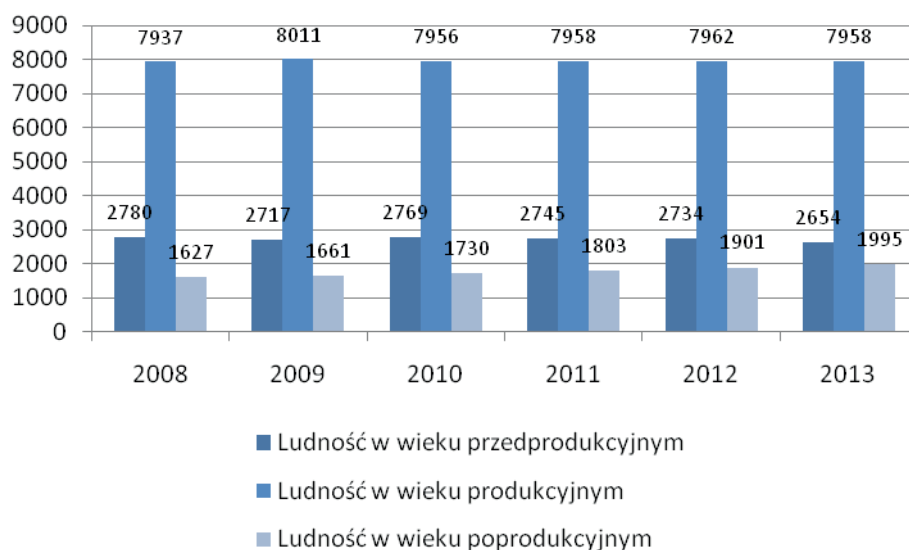
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności [%o] w gminie Sława oraz powiecie wschowskim w latach 2008–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Saldo migracji wyniosło w 2013 roku 37 osób.

Wykres 3. Struktura wiekowa ludności¹³ gminy Sława w latach 2008–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

¹³ Ludność w wieku przedprodukcyjnym – 17 lat i mniej, w wieku produkcyjnym: 18 – 59 lat – kobiety, 18 – 64 lata – mężczyźni.

Z danych GUS wynika, że w 2013 roku 21,1% ludności gminy znajdowała się w wieku przedprodukcyjnym, 63,1% w wieku produkcyjnym, a 15,8% w wieku poprodukcyjnym. Dla porównania w roku 2008 ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 22,5% ogółu mieszkańców gminy Sława, ludność w wieku produkcyjnym 64,3%, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 13,2% mieszkańców. Struktura wiekowa na przestrzeni lat wskazuje na spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wahaniom podlega również liczba osób w wieku produkcyjnym. Wyraźna jest więc tendencja starzenia się społeczeństwa.

Tendencję starzenia się społeczeństwa pokazuje również wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub bierne zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób będących w wieku produkcyjnym). W roku 2013 wskaźnik wynosił 58,4 i był wyższy o 3,8 niż w roku 2008.

Demografia gminy Sława przedstawia się dość korzystnie. W latach 2008–2013 odnotowano niewielki wzrost liczby ludności spowodowany dodatnim przyrostem naturalnym oraz dodatnim ogólnym saldem migracji. Należy jednak zaznaczyć, że struktura wiekowa ludności wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to, zgodnie z prognozą Głównego Urzędu Statystycznego, w kolejnych latach będzie się pogłębiać i spowoduje spadek liczby ludności.

4. Infrastruktura społeczna

4.1. Edukacja

Gmina Sława jest organem prowadzącym:

- jedno przedszkole:

Przedszkole Samorządowe w Sławie jest placówką dla dzieci w wieku 3–6 lat, które podzielone są na 7 grup. Przy Przedszkolu Samorządowym w miejscowości Śmieszkowo zlokalizowany jest Zespół Wychowania Przedszkolnego. Przedszkole zapewnia swym podopiecznym możliwość rozwijania zainteresowań w różnych dziedzinach, m.in. poprzez zabawy w małych aktorów, naukę recytowania wierszy, poprzez rozszerzony program z zakresu wychowania muzycznego i plastycznego, naukę czytania globalnego, uczestnictwo w wycieczkach przyrodniczo-edukacyjnych oraz zajęcia dodatkowe, w tym z rytmiki, języka angielskiego i niemieckiego, religii oraz logopedii. Kadra nauczycielska posiada wyższe wykształcenie pedagogiczne oraz studia podyplomowe o różnych specjalizacjach.

Oddziały przedszkolne funkcjonują również przy szkołach podstawowych: oddział przedszkolny Sława – filia Łupice, filia Śmieszkowo, oddział przedszkolny Ciosańiec, oddział przedszkolny Łupice, oddział przedszkolny Krzepielów, oddział przedszkolny Stare Strącze. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola niepubliczne.

- cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa w Ciosańcu (filia w Łupicach) – należy do Zespołu Szkół;
- Szkoła Podstawowa im. Franciszka Niewidziały w Sławie (filia w Śmieszkowie i Lipinkach);
- Szkoła Podstawowa w Krzepielowie;
- Szkoła Podstawowa w Starym Strączu.

- dwa gimnazja:

- Gimnazjum im. L. Stępczaka w Sławie;
- Gimnazjum w Ciosańcu.

- jedną szkołę ponadgimnazjalną:

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Sławie, w skład którego wchodzi Liceum Ogólnokształcące, Technikum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach w gminie Sława w latach 2009–2013

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
liczba uczniów ogółem	1995	2026	2016	1998	1994
liczba 6-latków w oddziale „0”	150	180	216	214	248

Źródło: Urząd Miejski w Sławie

Analizując liczbę uczniów w szkołach podstawowych, jak i w gimnazjach widać, że następuje ich znaczny spadek. W stosunku do roku 2010 liczba uczniów spadła o 1,6 punktu procentowego.

Trend wzrostowy w latach 2009–2013 przyjmuje natomiast liczba 6-latków w oddziale „0”. W stosunku do roku 2009 liczba dzieci wzrosła o 65%.

Tabela 6. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w gminie Sława (stan na rok 2012)

Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)		
współczynnik skolaryzacji brutto		
szkoły podstawowe	%	96,70
gimnazja	%	92,26
współczynnik skolaryzacji netto		
szkoły podstawowe	%	94,31
gimnazja	%	89,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wskaźnik skolaryzacji, określający odsetek osób uczących się w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, jest wysoki w szkołach podstawowych i nieco niższy w gimnazjach.

Tabela 7. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie Sława (stan na rok 2012)

Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych (bez specjalnych)		
udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do internetu		
szkoły podstawowe	%	57,14
gimnazja	%	100
szkoła ponadgimnazjalna	%	33,3
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów		
szkoły podstawowe	osoba	14,25
gimnazja	osoba	9,18
szkoła ponadgimnazjalna	osoba	5,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wskaźnik komputeryzacji szkół gimnazjalnych jest na zadowalającym, wysokim poziomie. Oba gimnazja działające w gminie wyposażone są w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do internetu. Na jeden komputer przypada ok. 9 uczniów. Sytuacja w szkołach podstawowych jest na gorszym poziomie. Wskaźnik komputeryzacji w szkołach podstawowych wynosi 57,14%. Na jeden komputer przypada ponad 14 uczniów. Jest to sytuacja niekorzystna, wymagająca interwencji w zakresie doposażenia szkół podstawowych w sprzęt informatyczny z dostępem do internetu.

Ogólny wskaźnik komputeryzacji w szkołach ponadgimnazjalnych jest dość niski i wynosi jedynie 33,3%. Na jeden komputer przypada niewielka liczba uczniów – ok. 5, co jest bardzo korzystne.

Tabela 8. Rozkład wyników sprawdzianu uczniów klas VI w gminie Sława, powiecie wschowskim i województwie lubuskim (stan na rok 2013)

Wyszczególnienie	Procent uczniów w obszarze wyników		
	niskich (0–16 pkt)	średnich (17–31 pkt)	wysokich (32–40 pkt)
gmina Sława	26,2	60,7	13,1
pow. wschowski	18,4	61,9	19,6
woj. lubuskie	21,8	56,0	22,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://www.oke.poznan.pl/files/cms/299/raport_sp_2013.pdf

Gminę Sława charakteryzuje niski poziom edukacji zarówno na poziomie podstawowym, jak i gimnazjalnym.

Uczniowie z gminy Sława ze sprawdzianu klas VI osiągają w większości wyniki średnie (60,7% uczniów) oraz niskie (26,2%). Wyniki te są na gorszym poziomie niż średnia dla powiatu wschowskiego i województwa lubuskiego.

Tabela 9. Średnie wyniki [%] egzaminu gimnazjalnego dla gminy Sława, powiatu wschowskiego i województwa lubuskiego (stan na rok 2013)

Wyszczególnienie	Średnie wyniki [%] uzyskane przez uczniów podczas egzaminu gimnazjalnego w poszczególnych częściach					
	przyrodnicza	matematyczna	język obcy		historia i wiedza o społeczeństwie	język polski
			angielski	niemiecki		
gmina Sława	51,95	44,08	47,21	55,58	55,42	55,56
pow. wschowski	52,80	44,83	57,49	45,47	53,77	57,42
woj. lubuskie	57,81	46,72	62,64	58,96	56,24	59,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://www.oke.poznan.pl/files/cms/304/raport_gim_2013.pdf

Wyniki egzaminu gimnazjalnego również przedstawiają się dość niekorzystnie. Gmina Sława wypada gorzej na tle powiatu wschowskiego i województwa lubuskiego w części przyrodniczej, matematycznej oraz językowej (język angielski). W pozostałych obszarach: język polski, język niemiecki, historia i wiedza o społeczeństwie, wyniki uczniów z terenu gminy kształtują się lepiej niż średnia dla powiatu wschowskiego.

Tabela 10. Zdawalność egzaminu maturalnego [%] w szkołach ponadgimnazjalnych w gminie Sława, powiecie wschowskim i województwie lubuskim (stan na rok 2012)

Wyszczególnienie	szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	licea ogólnokształcące
gmina Sława	88,2	91,7
pow. wschowski	87,3	91,5
woj. lubuskie	79,9	91,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Poziom nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie gminy Sława jest na dobrym poziomie. Zdawalność egzaminu maturalnego jest na wyższym poziomie niż średnia dla powiatu wschowskiego i województwa lubuskiego.

Wyposażenie szkół w urządzenia sportowe jest na niewystarczającym poziomie. Sale gimnastyczne posiada jedynie Gimnazjum w Sławie oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Szkoła ponadgimnazjalna wyposażona jest również w boisko wielofunkcyjne oraz boisko „Orlik”.

4.2. Kultura i sztuka

Działalność kulturalną i rekreacyjno-sportową prowadzi w gminie Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku. Powstało ono w wyniku połączenia Sławskiego Centrum Kultury i Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sławie.

Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku posiada na terenie gminy cztery domy kultury:

- Dom Kultury w Sławie,
- Dom Kultury w Krzepielowie,
- Dom Kultury w Ciosańcu,
- Dom Kultury w Śmieszkowie.

SCKiW jest organizatorem i współorganizatorem wielu imprez kulturalnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Ważniejsze imprezy, które odbywają się w Sławie, to: zlot caravaningowy, zawody w triathlonie, koncerty letnie, Dni Sławy, Sławska Noc Reggae, Wybory Miss Sławskiej Plaży.

W SCKiW działają sekcje zainteresowań:

- plastyczne (Sława, Ciosaniec, Śmieszkowo),
- muzyczne (Sława, Ciosaniec),
- teatralne (Ciosaniec),
- świetlicowe (Ciosaniec, Śmieszkowo, Krzepielów, Sława),
- dziennikarska (Ciosaniec),
- taneczna (Sława, Ciosaniec, Śmieszkowo, Krzepielów).

Ponadto w gminie funkcjonują liczne zespoły:

- Zespół taneczny „PSOTKI” w Sławie,
- Zespół taneczny „TUTU” w Sławie,
- Zespół Pieśni i Tańca „Krzepielów” w Krzepielowie,
- Zespół taneczny „BASTA” w Śmieszkowie,
- Zespół taneczny „ŚMIESZKI” w Śmieszkowie,
- Zespół taneczny „MOTYLKI” w Ciosańcu,
- Zespół taneczny „DZWONECZKI” w Ciosańcu,
- Zespół taneczny „NO LIMIT” w Ciosańcu,
- Zespół taneczny „YUMPY” w Ciosańcu.

Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka, która posiada 4 filie biblioteczne we wsiach: Krzepielów, Lipinki, Stare Strącze, Ciosaniec oraz punkt biblioteczny we wsi Śmieszkowo.

Biblioteka aktywnie działa na rzecz popularyzacji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży poprzez organizację spotkań, lekcji bibliotecznych, konkursów czytelniczych i plastycznych, a także wystaw książek.

Łączny księgozbiór bibliotek wynosi 51 030 woluminów. W 2012 roku z usług bibliotecznych korzystał 1325 osób, które wypożyczyły łącznie 27 542 książki.

W porównaniu z województwem lubuskim i Polską gmina Sława wypada bardzo korzystnie pod względem ilości wypożyczeń książek. Wskaźnik dla województwa wynosi 18,4, dla Polski 18,5, natomiast dla gminy aż 29,8. Korzystnie przedstawia się również stosunek ludności do liczby bibliotek. Na jedną placówkę biblioteczną w gminie Sława przypada 2100 osób (w woj. lubuskim 2932, a w kraju 4072 osób).

Tabela 11. Wskaźniki dla placówek bibliotecznych w gminie Sława (stan na 2013 rok)

Wskaźniki biblioteczne		
biblioteki i filie	liczba	5
księgozbiór	wol.	49399
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1325*
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	27 542*
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2101
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3918
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	114
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	19,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

*Dane za rok 2012

Zabytki architektury i budownictwa występują na obszarze całej gminy. Są to: kościoły, plebanie, kapliczki przydrożne, cmentarze, budynki mieszkalne i gospodarcze, wiejskie aleje i parki dworskie. Stanowią one elementy zachowanych pierwotnych układów urbanistycznych. W Sławie w okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanego zespołu staromiejskiego nie uległ zasadniczej zmianie. Najcenniejszymi zabytkami miasta są: kościół parafialny (XVII w.), kościół pomocniczy (XIX w.), zespół pałacowy (XVIII w.) oraz zabudowa śródmiejska (najstarsze obiekty z XVIII w., pozostałe z XIX i początku XX w.).

Rejestr zabytków z terenu gminy i miasta Sława obejmuje 52 pozycje; łącznie w rejestrze zabytków znajduje się 57 obiektów indywidualnych, a 784 obiekty objęte są ewidencją konserwatorską. Na terenie gminy warto zobaczyć:

- kościół p.w. Miłosierdzia Bożego w Sławie,
- kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła w Sławie,
- układ rynku,
- zespół pałacowy,
- wartownię,
- pałacyk myśliwski w Tarnowie Jeziernym,
- kościół pw. św. Marcina Biskupa w Krzepielowie,
- Stół Sędziowski w Starym Strączu.

4.3. Sport i rekreacja

Gminny zasób ogólnodostępnej dla mieszkańców infrastruktury sportowej składa się z:

- wiejskich boisk do gry w piłkę nożną w miejscowościach: Łupice, Ciosaniec, Krzepielów, Stare Strącze oraz w Sławie;
- hali widowiskowo-sportowej, która posiada widownię na 110 miejsc siedzących (w skład hali wchodzi: płyta główna boiska do gry w piłkę siatkową, koszykową, piłkę nożną halową, mini piłkę ręczną, badminton oraz tenis ziemny; znajduje się tu również sala fitness oraz kort tenisowy);
- Stadionu Miejskiego w Sławie;
- boiska „Orlik 2012” – kompleks sportowo-rekreacyjny (w jego skład wchodzi dwa boiska: do piłki nożnej oraz wielofunkcyjne do gry w koszykówkę, siatkówkę, tenisa ziemnego i piłkę ręczną; obiekt jest wyposażony w zaplecze szatniowo-socjalne; dzięki sztucznej oświetleniu z boisk można korzystać do późnego wieczora);
- boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych do gry w piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę;

- sali gimnastycznej przy Gimnazjum w Sławie;
- kortu tenisowego przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Sławie.

Zasób infrastruktury sportowej na terenie gminy jest niewystarczający. W gminie brakuje sal gimnastycznych i boisk wielofunkcyjnych o sztucznej nawierzchni bezurazowej przy szkołach podstawowych. Sala gimnastyczna przy Gimnazjum w Sławie jest w złym stanie technicznym i wymaga inwestycji. Ponadto brakuje nowoczesnych placów zabaw przy szkole podstawowej w Starym Strączu i w Krzepielowie.

Z infrastruktury sportowej korzystają liczne kluby sportowe:

- Miejski Klub Sportowy „SPARTA” w Sławie;
- Klub Sportowy „DĄB” w Przybyszowie;
- Klub Sportowy „ORZEŁ” w Starym Strączu;
- Klub Sportowy „TORNADO” w Ciosańcu;
- Klub Sportowy „TOPOLA” w Łupicach;
- Wiejski Klub Sportowy „IKAR” w Krzepielowie;
- Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ” w Ciosańcu ;
- Uczniowski Klub Sportowy „YACHT CLUB” w Sławie;
- Uczniowski Klub Sportowy „SPARTA” w Sławie;
- Uczniowski Klub Sportowy „TARCZA” w Sławie;
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimpijczyk” w Sławie;
- Uczniowski Klub Sportowy „WICHER” w Krzepielowie;
- Uczniowski Klub Sportowy Sprawne Stare Strącze.

Działania klubów i licznych sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura turystyczno-rekreacyjna gwarantują możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy.

4.4. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Sława nad bezpieczeństwem publicznym czuwa 16 funkcjonariuszy policji, 5 strażników miejskich, 3 strażników leśnych oraz 78 strażaków ochotniczej straży pożarnej.

Ratownictwem wodnym na terenie gminy zajmuje się Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Lubuskiego oraz Ratownictwo Wodne Sława.

Przestępczość w regionie można uznać za przeciętną, jednak należy podkreślić zwiększenie się liczby rozbojów i wymuszeń, popełniono też w ostatnich latach więcej przestępstw narkotykowych. Jest to podyktowane turystycznym charakterem gminy: w sezonie letnim miejscowości odwiedzają wczasowicze, a wraz z nimi pojawiają się grupy przestępcze. Na poziomie podobnym utrzymywało się nasilenie kradzieży pospolitych oraz włamań. W rejonie wzrosła również przestępczość na drogach, którą stanowiło głównie prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości. Pozytywnym objawem jest zdecydowany spadek kradzieży samochodów. Na terenie gminy Sława prowadzone są wspólne służby, tzw. patrole mieszane, które posiadają w ten sposób większy zakres i możliwości działania oraz są postrzegane pozytywnie przez mieszkańców, jak i turystów.

W gminie Sława działają dwie Ochotnicze Straże Pożarne wpisane do KSRG (OSP w Sławie, OSP w Krzepielowie). Na pozostałym obszarze działa 7 jednostek OSP. Wszystkie oddziały są ze sobą w stałej łączności.

Tabela 12. Charakterystyka OSP działających na terenie gminy Sława

Jednostka	JOT	KSRG	wyposażenie – samochody ratowniczo-gaśnicze*
OSP Bagno	tak	nie	GLM
OSP Ciosaniec	tak	nie	GBM 2,5/8
OSP Krzepielów	tak	tak	GBM 2,5/8, SLRt

OSP Łupice	nie	nie	–
OSP Przybyszów	nie	nie	GLM
OSP Sława	tak	tak	GBM 2,5/16, GCBA 10/48, SLRt
OSP Stare Strącze	tak	nie	GBA 2,5/16
OSP Śmieszkowo	tak	nie	GLM
OSP Tarnów Jezierny	tak	nie	GBA 2,5/16, GLM

* Typ: G – gaśniczy, S – specjalny, klasa wagowa: C – ciężki, L – lekki, rodzaje pojazdów specjalnych: R – rozpoznania, Rt – ratownictwa technicznego, wyposażenia: A – autopompa, B – zbiornik wodny, M – motopompa
Źródło: <http://www.osp.slawa.pl/jednostka/jednostki-osp-w-gminie-slawa>

Ze względu na uwarunkowania naturalne, takie jak kompleks jezior oraz sieć odwadniających teren cieków wodnych, gmina nie jest zagrożona występowaniem powodzi. Na skutek nadmiernych opadów oraz wysokiego poziomu wód gruntowych lokalnie mogą wylewać mniejsze cieki. W ich bezpośrednim obrębie tworzą się miejscami zastoiska wodne. Na obszarze wysoczyznowym wody gruntowe zalegają na głębokościach większych niż 4 m. W obrębie półek terasowych ich poziom kształtuje się na głębokościach 2–4 m. W okresie wysokich stanów wód, po wiosennych roztopach oraz po długotrwałych opadach poziom ten może być wyższy o 0,8 m. Najpłycej, bo na głębokości do 1 m, woda gruntowa występuje w obrębie rynien jeziornych. W okresie wysokich stanów wód najniższe partie rynien mogą być podtapiane.

4.5. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy Sława zapewnia prywatna służba zdrowia, składająca się z dwóch zespołów lekarzy rodzinnych, którzy świadczą usługi w ramach NFZ.

Ponadto w Sławie funkcjonuje zespół specjalistów ginekologów, którzy (podobnie jak lekarze rodzinni) funkcjonują w ramach NFZ. Na terenie miasta zlokalizowana jest Podstacja Pomocy Doraźnej. Zasięg działania tej placówki obejmuje teren całej gminy. Odgrywa ona ważną funkcję w sezonie letnim, kiedy to pełni także rolę izby przyjęć i pracuje na rzecz wczasowiczów, turystów i mieszkańców gminy.

Mieszkańcy gminy korzystają ze specjalistycznych świadczeń medycznych w szpitalach i placówkach ochrony zdrowia we Wschowie, Nowej Soli oraz Zielonej Górze.

Na terenie gminy znajdują się cztery apteki. Na jedną aptekę przypada 3149 mieszkańców, a więc mniej niż wynosi wskaźnik dla województwa lubuskiego – 3366 osób oraz kraju – 3211 osób.

4.6. Pomoc społeczna

Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na gminie oraz na administracji rządowej. W gminie Sława funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławie.

Do OPS mogą zgłaszać się osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Zadaniem ośrodka jest realizowanie zadań zleconych i własnych w zakresie świadczeń:

- pieniężnych:
 - wypłacania zasiłków celowych i okresowych;
 - wypłacania zasiłków stałych;
 - dożywiania;
 - wypłacania dodatków mieszkaniowych,
- niepieniężnych:
 - praca socjalna;
 - składki na ubezpieczenia zdrowotne;
 - składki na ubezpieczenia społeczne;
 - sprawianie pogrzebu;
 - poradnictwo specjalistyczne;

- schronienie;
- posiłek;
- niezbędne ubranie;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- kierowanie do Domu Pomocy Społecznej.

Działalność profilaktyczna prowadzona jest w następujących świetlicach: w Sławie, Starym Strączu, Krzepielowie, Łupicy i Ciosańcu.

Najwięcej mieszkańców korzysta z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie – 26,1% oraz ubóstwo – 23,1%.

Tabela 13. Przyczyny udzielania pomocy społecznej ludności gminy Sława w roku 2013

Przyczyny udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin, którym przyznano pomoc
Bezrobocie	278
Ubóstwo	246
Długotrwała choroba	178
Niepełnosprawność	135
Rodziny niepełne	91
Ochrona macierzyństwa	52
Wielodzietność	38
Przystosowanie do życia po opuszczeniu zakładu karnego	16
Alkoholizm	12
Zdarzenie losowe	7
Kłęska żywiołowa	5
Przemoc w rodzinie	3
Bezdomność	3

Źródło: Urząd Miejski w Sławie

W roku 2013 na zasiłki wydano kwotę w wysokości 2 080 890 zł. Największy odsetek tej kwoty został przeznaczony na dożywianie – 30,1% oraz zasiłki celowe – 30%. Z tych form korzysta również największa liczba osób.

Tabela 14. Sumaryczna kwota udzielonej pomocy w podziale na zasiłki w gminie Sława w roku 2013

Nazwa zasiłku	Liczba osób, którym przyznano pomoc	Kwota
Zasiłek stały	103	414 044 zł
Zasiłek okresowy	300	399 989 zł
Zasiłek celowy	1293	624 647 zł
Zasiłek celowy – klęska żywiołowa	5	10 200 zł
Zasiłek celowy – zdarzenie losowe	5	4 669 zł

Zasiłek dożywianie	1 323	627 341 zł
Razem		2 080 890 zł

Źródło: Urząd Miejski w Sławie

Z zasiłku dożywianie skorzystało łącznie 526 rodzin, w tym 402 (76,4%) rodziny uzyskały pomoc w formie zasiłku na zakup żywności, a 124 rodzin (23,6%) otrzymały pomoc w formie posiłku.

4.7. Organizacje pozarządowe

W gminie Sława działają liczne organizacje, do których zaliczają się:

- Organizacje pozarządowe:
 - Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
 - Związek Kombatanów RP i Byłych Więźniów Politycznych;
 - Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP;
 - Związek Sybiraków;
- Stowarzyszenia i Stowarzyszenia zwykłe, zarejestrowane w Starostwie Powiatowym we Wschowie oraz w KRS, działające na terenie gminy Sława:
 - Towarzystwo Przyjaciół Sławy;
 - Sławskie Stowarzyszenie „Klub Abstynentów”;
 - Stowarzyszenie Odnowy Wsi oraz Zachowanie i Ochrona Dziedzictwa Kulturowego w Krzepielowie;
 - Stowarzyszenie „Igiełka” w Radzynie;
 - Stowarzyszenie „Jodełka” w Radzynie;
 - Stowarzyszenie „Zacisze” Sława;
 - Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla „Słoneczna Polana” w Kuźnicy Głogowskiej;
 - Stowarzyszenie „Szwadron Nadgoplański”;
 - Sławskie Stowarzyszenie Sołtysów;
 - Stowarzyszenie na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym „Stokrotka”;
 - Stowarzyszenie WITOSŁAWA;
 - Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet;
 - Stowarzyszenie Akademia Dorosłego Człowieka w Sławie;
 - Stowarzyszenie Uśmiech Dziecka w Sławie;
 - Ratownictwo Wodne Sława;
 - Stowarzyszenie „Las, Woda & Blues”;
 - Sławskie Stowarzyszenie Badmintonowo-Tenisowe;
- Organizacje pożytku publicznego:
 - Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe;
 - Lubuski Klub Żeglarski im. Mariusza Zaruskiego;
 - PCK;
- Uczniowskie Kluby Sportowe:
 - Uczniowski Klub Sportowy „SPARTA SŁAWA”;
 - Uczniowski Klub Sportowy „SOKÓŁ”;
 - Uczniowski Klub Sportowy „YACHT CLUB SŁAWA”;
 - Uczniowski Klub Sportowy „TARCZA”;
 - Uczniowski Klub Sportowy „OLIMPIJCZYK”;
 - Uczniowski Klub Sportowy „WICHER”;
- Kluby Sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej:
 - Klub Sportowy „DĄB” Przybyszów;
 - Klub Sportowy „ORZEŁ” Stare Strącze;
 - Wschowsko Sławskie Towarzystwo Koszykówki;
 - Miejski Klub Sportowy „SPARTA” Sława;
 - Klub Sportowy „TORNADO” Ciosaniec;
 - Klub Sportowy „IKAR” Krzepielów.

W celu prowadzenia swojej działalności organizacje pozarządowe aktywnie pozyskują dotacje.

5. Sytuacja gospodarcza

5.1. Przedsiębiorstwa

Gospodarka gminy związana jest z produkcją i przetwórstwem artykułów spożywczych oraz produkcją i przetwórstwem mięsnym. Należy podkreślić fakt, że Sława i okolice są jednymi z największych ośrodków uprawy pieczarek w południowo-zachodniej Polsce.

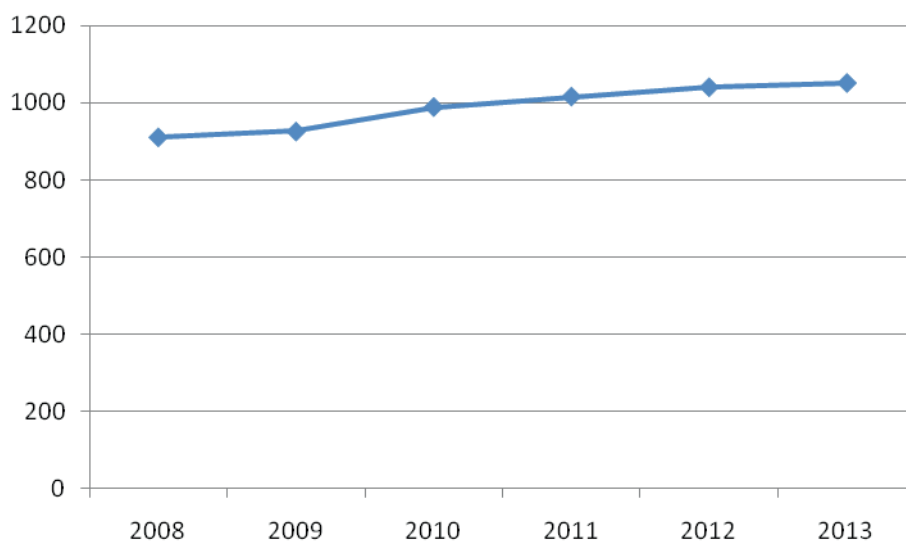
Ważnym składnikiem lokalnej gospodarki jest turystyka. Na terenie gminy funkcjonują liczne podmioty działające w zakresie obsługi ruchu turystycznego.

Największe podmioty gospodarcze w gminie to:

- Sławski Zakład Przetwórstwa Mięsa i Drobiu „Balcerzak i Spółka” Sp. z o.o. w miejscowości Wróblów,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Sława Spółka z o.o. w Sławie,
- TG NOVA Sp. z o.o. w Sławie,
- Hodowla i Ubój Indyka BIODAMA Spółka z o.o. w Sławie,
- Hajduk Pieczarkarnia w Lipinkach,
- Hajduk Gospodarstwo Rolne, Przetwórstwo i Pieczarki w Szreniawie,
- Tarczyński S.A. w Sławie,
- Hajduk Podłoże do pieczarek Sp. z o.o. w Ciepeliówku.

Liczba podmiotów w gminie dynamicznie rośnie na przestrzeni lat. W 2013 roku zarejestrowanych było 1052 podmiotów gospodarczych, z tego 32 podmioty reprezentowane były przez sektor publiczny, pozostałe stanowiły sektor prywatny. Najwięcej podmiotów gospodarczych związanych jest z usługami (68,5%) oraz przemysłem i budownictwem (22,2%).

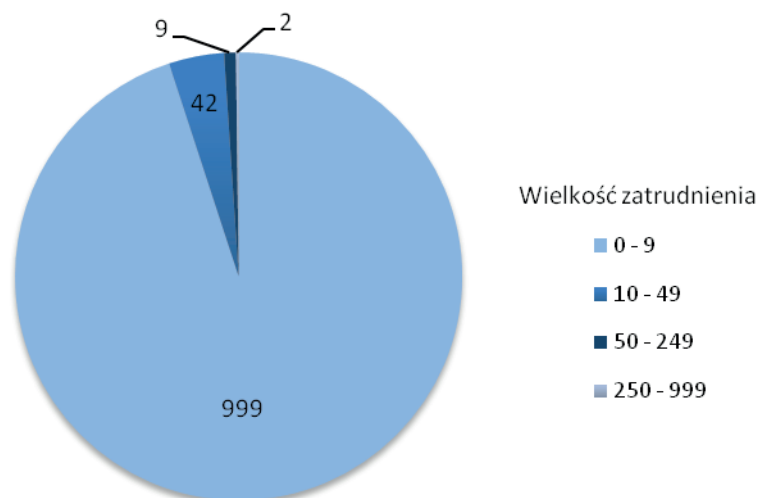
Wykres 4. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Sława w latach 2008–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Zdecydowana większość podmiotów – 95% to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Małe przedsiębiorstwa stanowią 4%, średnie 0,8%, a duże 0,2%.

Wykres 5. Podmioty gospodarcze wg wielkości zatrudnienia w gminie Sława (stan na rok 2013)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Gmina dysponuje jednym zorganizowanym placem targowym w Sławie o powierzchni utwardzonej 5276 m². Na placu targowym wydzielono 118 miejsc handlowych oraz stoły handlowe z 30 stanowiskami.

5.2. Otoczenie biznesu

Do grona instytucji otoczenia biznesu na terenie gminy Sława można zaliczyć oddziały banków, Urząd Miejski oraz Powiatowy Inspektorat Weterynarii we Wschowie z siedzibą w Sławie. Bardziej różnorodne otoczenie zapewnia stolica powiatu – Wschowa. Na jej terenie znajduje się:

- Cech Rzemiosł Różnych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Samopomoc Chłopska,
- Urząd Skarbowy,
- Banki,
- Sąd,
- inne instytucje wspierające przedsiębiorców.

Przedsiębiorcy z terenu gminy Sława mogą skorzystać ze wsparcia Organizacji Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, oddział we Wschowie. OPZL zajmuje się reprezentowaniem interesów zrzeszonych członków wobec związków zawodowych pracowników, organów władzy i administracji państwowej oraz organów samorządu terytorialnego. Organizacja poprzez stosowanie różnorodnych instrumentów zaspokaja wszelkie organizacyjne, prawne, gospodarcze potrzeby i oczekiwania pracodawców z terenu Ziemi Lubuskiej. Ponadto pomoc dla przedsiębiorców oferowana jest przez Zachodnią Izbę Przemysłowo-Handlową z siedzibą w Gorzowie Wielkopolskim. (oddział Zielona Góra). Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa jest istotnym partnerem w budowaniu instytucji wspierających rozwój gospodarki rynkowej oraz przedsiębiorczości, m.in. poprzez propagowanie idei wolności gospodarczej, konkurencji, prywatyzacji oraz swobody zrzeszania się firm i przedsiębiorców. Celem Izby jest ochrona i reprezentacja interesów zrzeszonych w Izbie podmiotów gospodarczych wobec administracji państwowej i lokalnej różnych szczebli, przyczynianie się do tworzenia warunków rozwoju życia gospodarczego oraz wspierania inicjatyw gospodarczych członków Izby oraz promowanie przedsiębiorstw członków Izby.

5.3. Turystyka

Istniejące uwarunkowania gminy Sława: położenie na Pojezierzu Sławskim, wysoka lesistość, korzystny klimat, sprzyjają uprawianiu turystyki w różnych formach.

O atrakcyjności turystycznej gminy stanowi przede wszystkim jezioro Sławskie. Linia brzegowa jeziora jest bardzo urozmaicona. Znajdują się tu liczne zatoki, półwyspy, wyspy. Akwen cechuje jeden z najdłuższych sezonów kąpielowych w Polsce. Wokół jeziora zlokalizowane są liczne ośrodki wypoczynkowe o zróżnicowanym standardzie, liczne pola namiotowe oraz kluby żeglarskie, które organizują regaty, szkolenia oraz obozy żeglarskie dla dzieci i młodzieży. Wszystkie ośrodki oferują szeroki wachlarz usług turystyczno-rekreacyjnych oraz zapewniają bazę noclegową i żywieniową. Nad jeziorem znajdują się porty jachtowe, wypożyczalnie sprzętu pływającego oraz miejsca do rozpalania ogniska.

Jezioro Sławskie stwarza również doskonałe warunki do żeglowania, także do żeglowania lodowego. Ponadto jeziora na terenie gminy bogate są w ryby, co stanowi zachętę dla wędkarzy.

Liczne lasy na terenie gminy obfitują w zwierzynę łowną i słąną z grzybów.

Do atrakcji na terenie gminy zalicza się również:

- rejs statkiem Lubuszanin II,
- Galeria TAJGA w Lubogoszczy,
- Aleja Sław Bluesa w Sławie,
- wyroby z poroża w Starym Strączu,
- szlaki wodne:
 - Lubuski Szlak Wodny: Sława – Santok,
 - Jezioro Sławskie – Rzeka Obrzyca – Jezioro Rudno – Południowy Kanał Obry i grupa jezior Męcno-Wieleńskich,
 - Sława – Rzeka Obrzyca – Jezioro Rudno – dalej Obrzycą do Odry,
- szlaki piesze:
 - szlak zielony: Sława – Głuchów – Jodłów – Józefów – Świętobór – Konotop,
 - szlak żółty: Sława – Radzyń – Jeziorna – Mesze – Lubiatów – Ciosaniec – Świętno,
- szlaki rowerowe:
 - Wschowa – Sława – Lubiatów,
- ścieżka przyrodniczo-leśna „Wzgórza Pszczółkowskie”.

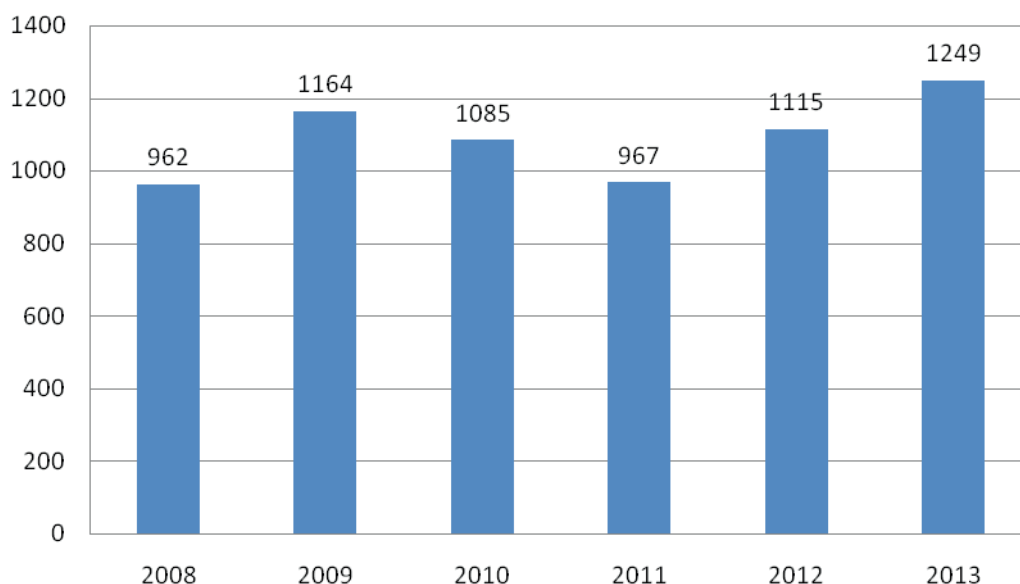
Sezon turystyczny na terenie gminy Sława trwa od początku czerwca do końca września, ze szczytem w lipcu i sierpniu. Najbardziej popularne są pobyty jednodniowe i weekendowe, a także tygodniowe i dłuższe.

Tabela 15. Turyści oraz liczba miejsc noclegowych w gminie Sława w latach 2008–2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Obiekty noclegowe	28	24	18	18	23	20
Turyści korzystający z noclegów	26 932	27 946	19 521	17 414	25 640	24 978
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania	1268	528	274	228	405	1351
Liczba udzielonych noclegów	122 167	103 505	73 039	62 796	96 747	81 974

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 6. Średnia liczba turystów przypadających na ośrodek wycieczkowy¹⁴ w gminie Sława w latach 2008–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławie

W 2013 roku gminę Sława odwiedziło 24978 turystów, w tym 1351 turystów zagranicznych (najwięcej z Niemiec). Liczba turystów przybywających do gminy od 2011 roku wzrasta. Średnio na jeden ośrodek wycieczkowy w 2013 roku przypadało 1249 osób. Biorąc pod uwagę zjawisko nie rejestrowanych miejsc noclegowych oraz pobyty na polach namiotowych i campingowych rzeczywista liczba udzielonych noclegów jest większa.

Turyści w gminnych miejscowościach turystycznych mają do wyboru 20 obiektów noclegowych¹⁵. Ponadto w gminie istnieją domki, pensjonaty oraz pokoje na wynajem. Wszystkie obiekty oferują bardzo zróżnicowany poziom usług, część z nich jest czynna cały rok. Noclegi oferuje również wspomniane wcześniej Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku. Według statystyk SCKiW głównym celem przyjazdów jest cel turystyczno-wypoczynkowy, rozrywkowy, odwiedzin krewnych lub znajomych. Najpopularniejsze są przyjazdy kilkudniowe, weekendowe, coraz rzadziej zdarzają się pobyty tygodniowe lub 10-dniowe. Przeważający procent turystów przyjeżdża na 2–3 doby. Turyści odwiedzający Sławę to głównie mieszkańcy województwa dolnośląskiego, wielkopolskiego, lubuskiego, mniejszy procent turystów jest z województw śląskiego i zachodniopomorskiego.

Potencjał gminy Sława związany z turystyką powinien zostać wykorzystany poprzez współpracę samorządu gminnego z podmiotami gospodarczymi i społecznymi w celu stworzenia spójnej oferty oraz promocji turystyki.

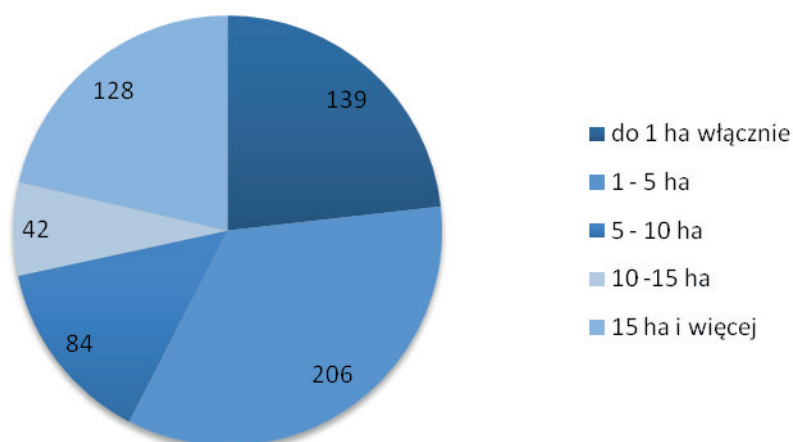
¹⁴ Składający sprawozdanie do Głównego Urzędu Statystycznego

¹⁵ Ibidem

5.4. Rolnictwo

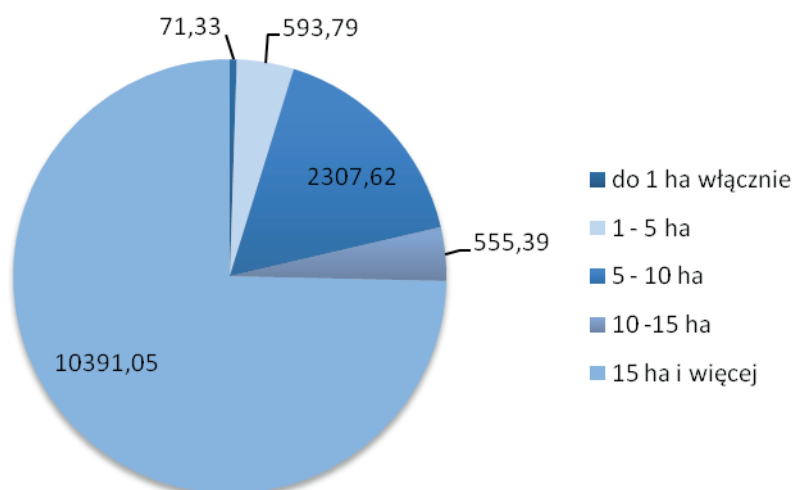
Rolnictwo pełni istotną funkcję w gospodarce gminy Sława. Według danych z Narodowego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie gminy funkcjonowało 599 gospodarstw rolnych.

Wykres 7. Liczba gospodarstw rolnych wg wielkości w gminie Sława (stan na rok 2010)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 8. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg wielkości w gminie Sława (stan na rok 2010)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wśród gospodarstw przeważają małe gospodarstwa rolne o areale do 10 ha, stanowią one 71,6% wszystkich gospodarstw. Pozostałe gospodarstwa (28,4%) zajmują powierzchnię powyżej 10 ha. Struktura agrarna świadczy o dużym rozdrobnieniu w rolnictwie.

Głównym kierunkiem działalności rolniczej w gminie jest uprawa roślin (głównie zbóż) dostosowana do potrzeb produkcji zwierzęcej, a w dalszej kolejności na potrzeby ludności i przemysłu przetwórczego. Na terenie gminy popularna jest również uprawa pieczarek.

W zakresie produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i drobiu. Surowce z terenu gminy wykorzystywane są w przemyśle przetwórstwa mięsnego, który jest w gminie mocno rozwinięty.

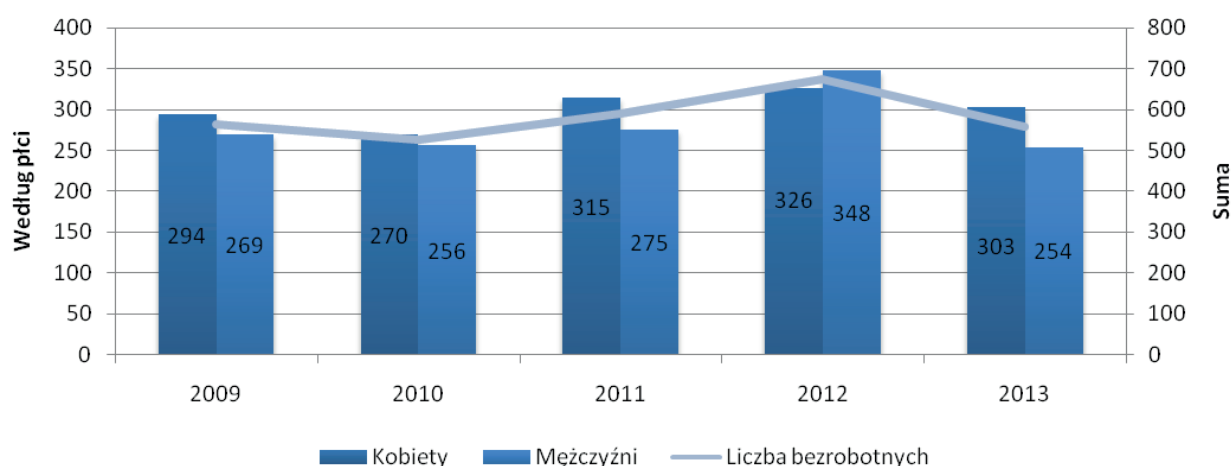
5.5. Bezrobocie

Na dzień 31 grudnia 2013 roku w gminie Sława zarejestrowanych było 557 bezrobotnych, w tym 303 kobiety i 254 mężczyzn. Najwięcej osób bezrobotnych z terenu gminy (44,3%) mieszka w Sławie.

Stopa bezrobocia w powiecie wschowskim, do którego należy gmina Sława, w 2012 roku wyniosła 18,4%. Wartość ta przedstawia się bardzo niekorzystnie w porównaniu z województwem lubuskim (stopa bezrobocia rejestrowanego: 15,9%) i krajem (13,4%).

Liczba bezrobotnych od 2008 roku wzrasta. Wyjątkiem jest rok 2010 oraz 2013, kiedy to liczba osób bez pracy obniżyła się.

Wykres 9. Liczba bezrobotnych wg płci w gminie Sława w latach 2009–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wśród bezrobotnych:

- 13,3% posiada prawo do zasiłku;
- 19,4% jest w wieku do 25 lat;
- 25,5% jest w grupie wiekowej powyżej 50 lat;
- 30,2% osób nie posiada kwalifikacji zawodowych.

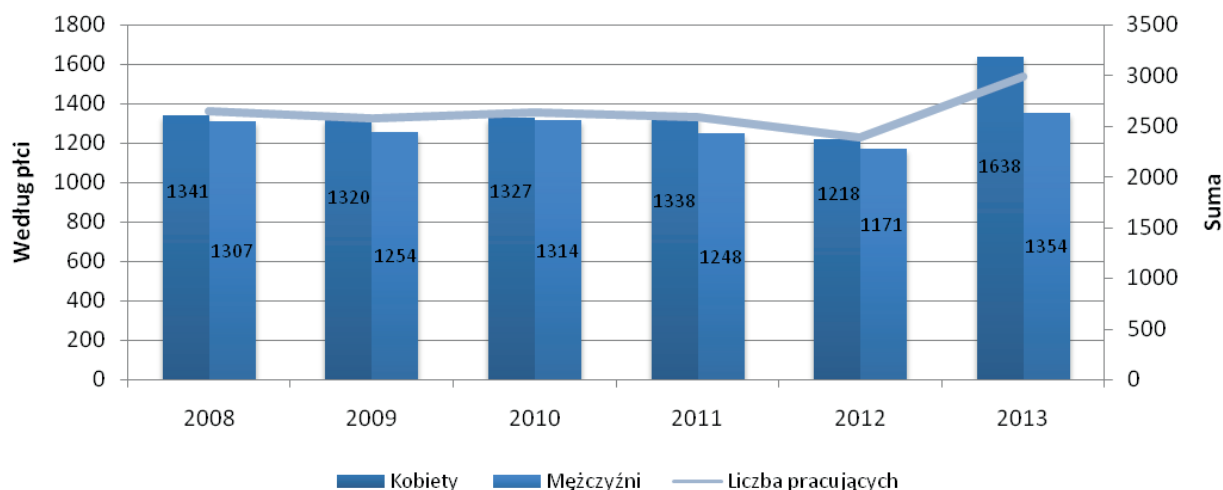
Tabela 16. Charakterystyka bezrobotnych w gminie Sława (stan na 31.12.2013)

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 25 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Gmina Sława	374	200	49	29	108	66	142	48	231	115	168	94
Miasto Sława	183	103	25	18								

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Wzrost liczby osób bezrobotnych koreluje ze spadkiem liczby osób pracujących na terenie gminy. Na przestrzeni lat 2008–2013 jedynie w 2010 i w 2013 roku nastąpił wzrost zatrudnienia w gminie. Wśród osób pracujących przeważają kobiety (54,7% wszystkich pracujących).

Wykres 10. Liczba pracujących wg płci w gminie Sława w latach 2008–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

6. Infrastruktura techniczna

6.1. Mieszkalnictwo

W 2013 roku liczba mieszkańców w gminie wynosiła 3804, co stanowi wzrost o 2,1% w stosunku do roku 2011. Przeciętna powierzchnia mieszkania wynosi 91,6 m².

Gmina posiada 150 lokali mieszkalnych, w tym 132 lokale komunalne oraz 18 lokali socjalnych. Ilość budynków mieszkalnych ze stuprocentowym udziałem Gminy Sława wynosi 33, w tym 67 lokali mieszkalnych. Z udziałem Gminy Sława funkcjonują 53 wspólnoty mieszkaniowe, w tym 83 gminne lokale mieszkalne.

6.2. Sieć komunikacyjna

Rejon gminy położony jest w sąsiedztwie dróg krajowych nr 3, 5 oraz nr 12. Sieć dróg umożliwia połączenie komunikacyjne ze Wschową – 21 km, Leszmem – 40 km, Głogowem – 26 km.

Przez gminę przebiegają fragmenty pięciu dróg wojewódzkich o łącznej długości 59,95 km:

- nr 278 Sulechów – Sława – Wschowa (długość drogi na terenie gminy: 18,97 km);
- nr 316 Sławocin – Ciosaniec – Kaszczor (długość drogi na terenie gminy: 12,36 km);
- nr 318 Sława – Lubięcín (długość drogi na terenie gminy: 9,80 km);
- nr 319 Stare Strącze – Głogów (długość drogi na terenie gminy: 9,69 km);
- nr 325 Tarnów Jezierny – Borowiec (długość drogi na terenie gminy: 9,13 km).

Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 64 km, natomiast gminnych wynosi 149 km.

Infrastruktura drogowa na terenie gminy jest zdekapitalizowana i wymaga przeprowadzenia inwestycji mających na celu poprawę jakości nawierzchni dróg oraz infrastruktury okołodrogowej.

Poza transportem indywidualnym w gminie funkcjonuje również transport zbiorowy obsługiwany przez prywatnych przewoźników. Transport zbiorowy zapewnia połączenie z większymi miejscowościami, takimi jak: Zielona Góra, Leszno, Wschowa, Nowa Sól, Głogów i Kołobrzeg.

Obecnie na terenie gminy Sława nie istnieje sieć komunikacji kolejowej. Dawniej mieszkańcy mieli dostęp do dwóch jednotorowych linii kolejowych łączących Wschowę – Sławę – Sulechów oraz Głogów – Sławę.

6.3. Sieć energetyczna, wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa

Gmina Sława posiada sieć wodociągową o łącznej długości 112,6 km, w tym na obszarze miejskim – 27,1 km, na obszarze wiejskim – 85,5 km. Do budynków doprowadzonych jest łącznie 2218 sztuk przyłączy, w tym na obszarze miejskim – 612 sztuk, na obszarze wiejskim – 1606 sztuk. Gmina zwodociągowana jest w 85%. Z sieci wodociągowej korzysta ok. 10 700 mieszkańców. Stan sieci wodociągowej oceniany jest jako dobry. Na terenie gminy funkcjonuje 5 ujęć wody podziemnej w miejscowościach¹⁶: Lubogoszcz (obsługuje Lubogoszcz, Gola, Sława, Przybyszów, Radzyń ul. Ptasia), Łupice (obsługuje Łupice, Bagno, Ciosaniec, Droniki, Szreniawa, Spokojna, Śmieszkowo, Wróblów), Stare Strącze (obsługuje Stare Strącze, Nowe Strącze, Krzydłowiczki), Krążkowo (obsługuje Krążkowo, Krzepielów, Dębczyn), Lipinki (obsługuje Lipinki).

Nieco gorzej wygląda dostępność do sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza na terenach wiejskich. Gmina Sława posiada sieć kanalizacyjną o długości 42,4 km, w tym na terenie miejskim 38,4 km, na obszarach wiejskich – 4 km. Liczba wszystkich przyłączy kanalizacyjnych to 807 sztuk, w tym na terenie miejskim – 670 sztuk, na obszarach wiejskich tylko 137 sztuk. Gmina skanalizowana jest w 55%. Stan techniczny sieci kanalizacyjnej oceniany jest jako dobry. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 3962 mieszkańców gminy, w tym 3932 mieszkańców miasta Sława oraz 30 mieszkańców Lubogoszczy. Pozostali mieszkańcy posiadają zbiorniki bezodpływowe. Efektywność tych rozwiązań może być bardzo duża, jednak istnieje niebezpieczeństwo związane ze świadomą niewłaściwą eksploatacją tego rodzaju urządzeń i instalacji prowadzącą do emisji zanieczyszczeń do środowiska. W gminnej ewidencji widnieje 2168 zbiorników bezodpływowych i 38 przydomowych oczyszczalni ścieków (stan na dzień

¹⁶ W nawiasach podano nazwy miejscowości połączone z poszczególnymi SUW-ami.

31.12.2011 r.). Gminę obsługuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych w Sławie. Do oczyszczalni podłączone są miejscowości Sława oraz częściowo Lubogoszcz. Przepustowość oczyszczalni wynosi 3600 m³/dobę.

Na obszarze gminy zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się za pomocą Głównego Punktu Zasilania (GPZ) 110/20/15 KV, zlokalizowanego w Sławie. Stacja ta połączona jest liniami 110 KV z GSZ 220/110 KV „Żukowice” oraz GPZ 110/15 KV „Wolsztyn”. Energię niskiego napięcia pobierają mieszkańcy z całego miasta oraz wszystkich sołectw.

W gaz sieciowy na terenie gminy Sława zaopatrywanych jest ok. 4,5% mieszkańców gminy, w tym 11% mieszkańców miasta Sława oraz 1,6% mieszkańców terenów wiejskich. Długość sieci gazowej na terenie gminy wynosi 2,8 km, a czynnych przyłączy jest 190 sztuk. Z sieci gazowej korzysta w sumie 569 osób, w tym – 429 z terenu miasta Sława, a 140 osób z terenów wiejskich.

Na terenie gminy nie ma centralnego systemu grzewczego zasilającego znaczną grupę obiektów. Istniejące zabudowania: produkcyjne, usługowe oraz indywidualne ogrzewane są między innymi z lokalnych kotłowni, zasilających większe bloki bądź zakłady pracy, oraz z innych indywidualnych źródeł ciepła. Głównym paliwem jest gaz bezprzewodowy oraz węgiel kamienny i jego pochodne.

Ze względu na turystyczno-rekreacyjną funkcję jaką pełni gmina Sława, należy podjąć działania zmierzające do poprawy stanu powietrza. Jednym z ważniejszych przedsięwzięć jest zmiana systemu ogrzewania. Kotłownie zasilane węglem kamiennym i jego pochodnymi proponuje się zastąpić gazem ziemnym. Szczególnie należy dążyć do ekologicznych metod ogrzewania w ośrodkach turystycznych oraz miejscowościach zlokalizowanych w zachodniej części gminy.

6.4. Sieć telefoniczna

Dzięki podłączeniu do systemu obsługującego przepływ automatyczny oraz przeprowadzeniu niezbędnych inwestycji, każdy mieszkaniec gminy ma techniczny dostęp do telefonii przewodowej.

Obecny zasięg operatorów telefonii cyfrowej obejmuje obszar niemal całej gminy. W przypadku zwiększonych potrzeb obecnych oraz przyszłych operatorów na maszty przekaźnikowe, należy wyznaczać lokalizacje na obrzeżach miasta oraz wzdłuż dróg wojewódzkich.

7. Powiązania zewnętrzne

7.1. Współpraca międzynarodowa

Gmina Sława współpracuje z trzema miastami partnerskimi:

- Esneux (Belgia).
- Luckau (Niemcy);
- Vadul lui Voda (Mołdawia).

Jednostki współpracują w zakresie następujących dziedzin:

- współpraca samorządów w zakresie: zarządzania, wymiany doświadczeń organizacyjnych oraz dobrych praktyk, udziału w imprezach gminnych i regionalnych, promocji miast w strefie przygranicznej, popularyzowania i organizowania spotkań rodzin prywatnych;
- współpraca w dziedzinie kulturalnej: udział zespołów w imprezach kulturalnych, wspólne występy, wystawy oraz plenery malarskie;
- współpraca w dziedzinie oświaty: wymiana wakacyjna młodzieży, obozy językowe;
- współpraca Związku Emerytów i Rencistów: coroczne spotkania, wieczorki, wspólne wycieczki;
- współpraca Ochotniczej Straży Pożarnej: udział w imprezach pożarniczo-sportowych w Sławie i Luckau, okazjonalne spotkania organizacyjno-rekreacyjne, wymiana doświadczeń.

7.2. Współpraca samorządu z sektorem pozarządowym

Gmina Sława współpracuje z organizacjami pozarządowymi na podstawie corocznie opracowywanych programów współpracy. Gmina wraz z organizacjami podejmuje wspólne działania w szczególności z zakresu upowszechniania kultury, rozwoju wspólnoty samorządowej, ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami, wspierania aktywności turystycznej mieszkańców gminy oraz turystycznych projektów łączących pokolenia, zapobiegania dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych, prowadzenia działań na rzecz ochrony zwierząt, ochrony oraz promocji walorów środowiska, przyrody i krajobrazu, zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji z takich względów jak: płeć, narodowość, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie rasowe i etniczne, orientacja seksualna, religia i wyznanie, pochodzenie społeczne, popularyzacji kultury fizycznej i sportu, ochrony ludności oraz pomocy społecznej.

Ze względu na wysoki potencjał turystyczny gminy Sława, samorząd powinien podejmować wspólne działania z podmiotami gospodarczymi i społecznymi w celu opracowania spójnej oferty turystycznej oraz w obszarze promocji turystyki.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p style="text-align: center;">OBSZAR: TURYSTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie na terenie Pojezierza Sławskiego, liczne jeziora, duża lesistość, formy ochrony przyrody stanowiące o wysokich walorach krajobrazowych oraz determinujące rozwój turystyki; ▪ Dobre warunki naturalne i klimatyczne sprzyjające rozwojowi turystyki i rolnictwa; ▪ Szlaki piesze i wodne; ▪ Atrakcje turystyczne (rejs statkiem, Galeria TAJGA, Aleja Sław Bluesa, szlaki wodne i piesze, ścieżka przyrodnicza, wyroby z poroża); ▪ Zabytki architektury i budownictwa (kościół p.w. Miłosierdzia Bożego, kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, układ rynku, zespół pałacowy, wartownia, pałacyk myśliwski, kościół pw. św. Marcina Stół Sędziowski); ▪ Akcje zalesiania i odnawiania lasów wpływające na poprawę stanu otoczenia naturalnego; ▪ Bliskość większych ośrodków miejskich oraz granicy z Niemcami, co pozwala na turystyczny rozwój gminy oraz ułatwia dojazd ludności do pracy; ▪ Dobra sieć dróg zapewniająca dobry dojazd do ważnych ośrodków miejskich. <p style="text-align: center;">OBSZAR: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych świadcząca o wzrastającej przedsiębiorczości mieszkańców i atrakcyjności gminy; ▪ Prężnie funkcjonujące: ośrodek przetwórstwa mięsnego i produkcji pieczarek – nadające kierunek rozwojowy gminy; ▪ Współpraca z miastami partnerskimi umożliwiającą wymianę doświadczeń; ▪ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całej gminy z wyznaczonymi terenami pod inwestycje. <p style="text-align: center;">OBSZAR: INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrastająca liczba mieszkań świadcząca o atrakcyjności gminy; ▪ Lokale komunalne i socjalne; ▪ Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa zapewniająca dostęp do wody mieszkańcom gminy; ▪ Korzystne warunki klimatyczne dla inwestycji w OZE (energia wiatru i słońca) – niskoemisyjne źródło energii. 	<p style="text-align: center;">OBSZAR: TURYSTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak spójnej oferty turystycznej oraz działań w zakresie marketingu turystycznego; ▪ Brak strategii turystyki i spójnej oferty samorządu, podmiotów gospodarczych, społecznych w obszarze turystyki; ▪ Niska aktywność sektora prywatnego w obszarze turystyki; ▪ Niski standard bazy noclegowej; ▪ Brak spójnej trasy rowerowej; ▪ Brak odpowiedniej liczby parkingów (uciążliwy szczególnie w sezonie letnim), ▪ Wysoka eutrofizacja jezior świadcząca o pogarszającym się stanie zbiorników; ▪ Zanieczyszczone środowisko spowodowane wysoką emisją gazów i pyłów. <p style="text-align: center;">OBSZAR: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak oferty inwestycyjnej; ▪ Słabe otoczenie biznesu ograniczające możliwości rozwoju przedsiębiorstw; ▪ Rozdrobniona struktura agrarna ograniczająca możliwości osiągnięcia efektu skali w rolnictwie; ▪ Przewaga gleb średniej i słabej jakości, co wpływa na osłabione możliwości osiągnięcia plonów w rolnictwie; ▪ Wysokie bezrobocie; ▪ Spadek zatrudnienia w gminie świadczący o pogarszającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy. <p style="text-align: center;">OBSZAR: INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak obwodnicy Sławy; ▪ Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazowa negatywnie wpływająca na jakość życia mieszkańców oraz stan środowiska naturalnego; ▪ Brak dostępu do szerokopasmowego Internetu; ▪ Brak wolnych lokali komunalnych. <p style="text-align: center;">SFERA SPOŁECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Niska dostępność do usług opiekuńczych dla dzieci do 3 roku życia; ▪ Proces starzenia się społeczeństwa oraz niekorzystne prognozy demograficzne dla powiatu wschowskiego, do którego przynależy gmina Sława wpływające na konieczność realizacji polityki społecznej;

<p style="text-align: center;">SFERA SPOŁECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoki przyrost naturalny i dodatnie saldo migracji wpływające na liczbę mieszkańców oraz potencjał rozwojowy gminy; ▪ Działalność Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych, która sprawia, że uczniowie nie muszą dojeżdżać do innych miast; ▪ Aktywna działalność Domów Kultury i bibliotek wpływająca na rozwój kulturalny mieszkańców; ▪ Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych, organizacji pozarządowych i klubów sportowych świadcząca o aktywności mieszkańców; ▪ Infrastruktura sportowa wpływająca na rozwój sportowy dzieci oraz dorosłych; ▪ Dobry dostęp do aptek. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niski poziom edukacji; ▪ Spadek liczby uczniów w szkołach; ▪ Niski wskaźnik skolaryzacji w gimnazjach; ▪ Niski wskaźnik komputeryzacji w szkołach podstawowych wpływający na poziom i jakość nauki przedmiotów informatycznych jako kompetencji kluczowej; ▪ Wysoki poziom przestępczości sezonowej wpływający na ograniczenie poczucia bezpieczeństwa przez mieszkańców.
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p style="text-align: center;">OBSZAR: TURYSTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost popularności Pojezierza Sławskiego; ▪ Rozwój i wzrost popularności agroturystyki świadczą o różnorodności oferty turystycznej; ▪ Rozwój turystyki weekendowej zachęcający mieszkańców okolicznych miast do wypoczynku w gminie Sława; ▪ Rewitalizacja przestrzeni miejskiej i miejscowości turystycznych poprawiająca wizerunek gminy; ▪ Podniesienie jakości infrastruktury turystycznej; ▪ Oczyszczanie jezior wpływające na atrakcyjność wybrzeży, a także ekosystem jeziora; ▪ Współpraca z podmiotami gospodarczymi, społecznymi i samorządami ościennymi w celu promocji turystyki rejonu; ▪ Stworzenie spójnej oferty turystycznej. <p style="text-align: center;">OBSZAR: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Polityka państwa w zakresie działalności gospodarczej (np. ulgi podatkowe) wpływająca pozytywnie na powstawanie nowych firm i miejsc pracy; ▪ Poprawa warunków na rynku pracy wpływająca na polepszenie warunków materialnych; ▪ Wzrost gospodarczy sprzyjający rozwojowi przedsiębiorczości oraz poprawie sytuacji na rynku pracy; ▪ Popularność zdrowej żywności stanowiąca szansę na rozwój rolnictwa ekologicznego; ▪ Popularność rolnictwa ekologicznego i bliskość rynków zbytu, stanowiące możliwość rozwoju tej gałęzi gospodarki w gminie 	<p style="text-align: center;">OBSZAR: TURYSTYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost zanieczyszczenia oraz degradacja środowiska wpływająca negatywnie na walory przyrodnicze gminy; ▪ Wycinanie lasów wpływające na erozję gleb oraz pogorszenie warunków środowiskowych; ▪ Postępująca eutrofizacja jezior wpływająca na negatywnie na ekosystem jezior oraz ich walory rekreacyjne; ▪ Brak inwestycji w rozbudowę infrastruktury turystycznej; ▪ Brak wspólnych i spójnych działań w zakresie promocji turystyki. <p style="text-align: center;">OBSZAR: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kryzys gospodarczy i bezrobocie, czyli czynniki pogarszające stan bytowy ludności. <p style="text-align: center;">SFERA SPOŁECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pogłębiający się proces starzenia społeczeństwa; ▪ Brak polityki prorodzinnej wpływającej na wielkość przyrostu naturalnego; ▪ Emigracja ludności powodująca drenaż mózgow oraz osłabienie potencjału społecznego.

<p>OBSZAR: INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Możliwość pozyskania środków na inwestycje z zewnętrznych źródeł finansowania (w tym na rozbudowę sieci kanalizacyjnej i gazowej); ▪ Wzrost wykorzystania niskoemisyjnych źródeł energii. <p>SFERA SPOŁECZNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Polityka prorodzinna wspierająca rodziny oraz wpływająca na dzietność; ▪ Kontynuacja działań z zakresu monitoringu przestrzeni publicznej – wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i turystów; ▪ Korzystna polityka mieszkaniowa zachęcająca do osiedlania się na terenie gminy, a tym samym wpływająca na wzrost liczby mieszkańców i potencjału społecznego gminy. 	
---	--

PODSUMOWANIE ANALIZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Przeprowadzone wśród mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych badania ankietowe oraz opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Sława pozwoliło na wyodrębnienie obszarów, które powinny stanowić priorytetowe obszary stanowiące wyzwanie dla polityki rozwoju gminy w latach 2014–2022.

Sytuacja gospodarcza i regionalny rynek pracy

Gmina Sława ze względu na uwarunkowania przyrodnicze związana jest głównie z rolnictwem i turystyką. Wśród zakładów produkcyjnych dominują firmy związane z produkcją i przetwórstwem artykułów spożywczych. Liczni mieszkańcy znajdują zatrudnienie również w usługach związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Na przestrzeni lat na terenie gminy można zauważyć wzrost liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność, jednakże nadal znaczącym problemem pozostaje wysokie bezrobocie (szczególnie w grupie 50+). Koniecznym jest więc zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, a także wspieranie mobilności pracowników. Do realizacji wskazanego zadania przyczyni się stworzenie w gminie Sława odpowiednich warunków wpływających na atrakcyjność inwestycyjną obszaru (przygotowanie oferty inwestycyjnej, ulgi dla przedsiębiorców) w celu przyciągnięcia nowych inwestorów, którzy stworzą nowe miejsca pracy. Należy również wspierać formy samozatrudnienia. Rozwój przedsiębiorczości stanowi bowiem jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu, i podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa.

Pewną barierę dla nowych inwestorów może stanowić skromne otoczenie biznesu na terenie gminy Sława. Należałoby więc podjąć działania mające na celu jego rozwój, a także stworzenie odpowiednich warunków finansowych i technicznych zachęcających do lokowania inwestycji na obszarze gminy oraz wpływających na konkurencyjność sektora MŚP.

Turystyka

Środowisko przyrodnicze, krajobraz gminy Sława oraz dziedzictwo kulturowe wpływają na walory turystyczne obszaru. Konieczne jest podejmowanie działań w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji, stworzenia spójnej oferty turystycznej oraz promocji turystyki. Promowanie turystyki winno opierać się o działania marketingowe, stworzenie strategii rozwoju turystyki, sieciowanie produktu turystycznego oraz wspólne działania samorządu i podmiotów gospodarczych i społecznych. Zwiększenie potencjału turystycznego i liczby osób odwiedzających gminę może zostać osiągnięte poprzez odpowiednią ochronę i wykorzystanie kapitału przyrodniczego oraz za-

sobów kultury, zadbanie o odpowiednią infrastrukturę turystyczną, w tym rozbudowę bazy hotelowej, gastronomicznej, ożywienie Starego Rynku, lepsze zagospodarowanie terenów wzdłuż linii brzegowej oraz promocję turystyki. Pożądanym jest zwiększenie liczby czystych, piaszczystych plaż, zadbanie o czystość jezior (w tym zabezpieczenie przed pogłębiającą się eutrofizacją), budowa ścieżek pieszych i rowerowych wzdłuż Jeziora Sławskiego oraz zagospodarowanie parku miejskiego w Sławie. Remontu wymaga jeden z ważniejszych zabytków na terenie gminy – Pałac w Sławie. Atrakcją turystyczną gminy mogłoby stanowić również Muzeum Żeglarstwa Śródlądowego, które wprowadziłoby Sławę na wyższy poziom promocji turystycznej oraz budowania produktu turystycznego. Muzeum miałoby charakter interaktywny, przez co stanowiłoby atrakcję nie tylko turystyczną, ale również edukacyjną. Ponadto przyczyniłoby się do promowania Jeziora Sławskiego jako obszaru turystyki aktywnej.

Równowaga społeczna

Wysokie bezrobocie oraz ubóstwo to główna przyczyna korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej. Wyzwaniem wobec zaistniałej sytuacji jest upowszechnienie aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Należy więc zwiększyć dostęp do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i pielęgnacyjnych, tak by ich dostępność nie była podyktowana wyłącznie możliwościami finansowymi. Niezbędnym jest również zapewnienie odpowiedniej ilości mieszkań socjalnych. W walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także w ułatwieniu dostępu do zatrudnienia oraz zwiększenia aktywności społeczności duży wkład mogą mieć podmioty ekonomii społecznej. Dlatego też konieczne jest zapewnienie wsparcia dla tego sektora, tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, jako miejsc pracy oraz integracji społecznej.

Gmina Sława została zaliczona do obszarów o bardzo złej dostępności do usług publicznych¹⁷. W celu zwiększenia dostępności do infrastruktury i usług społecznych, szczególnie ważne jest zapewnienie dostępu do odpowiedniej jakości usług zdrowotnych, dostępu do opieki nad dziećmi (opieka nad dziećmi do 3 roku życia, odpowiednia liczba miejsc w przedszkolu) oraz osobami starszymi (wspieranie różnych form opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, niesamodzielnymi). Koniecznym jest także zapewnienie odpowiednich warunków w miejscach aktywności społecznej – świetlicach wiejskich, placach zabaw.

Problemem na terenie gminy jest także poziom bezpieczeństwa, który wiąże się z turystycznym charakterem obszaru (w sezonie letnim miejscowości są odwiedzane przez wczasowiczów, a wraz z nimi przemieszczają się grupy przestępcze). W celu zapewnienia mieszkańcom komfortu życia należy wspierać działania Policji, Strażników Miejskich, a także Strażaków z OSP.

Gospodarka niskoemisyjna

Do ogrzewania zabudowań na terenie gminy wykorzystywane są systemy tradycyjne oparte o lokalne kopalnie, zasilające większe bloki, zakłady pracy oraz inne indywidualne źródła ciepła. Głównym paliwem jest gaz bezprzewodowy oraz węgiel kamienny i jego pochodne, co wpływa niekorzystnie na środowisko przyrodnicze, a w szczególności powietrze atmosferyczne. Oprócz negatywnego wpływu domowych kotłowni węglowych, duży udział w wysokiej emisji gazów i pyłów do atmosfery mają: wysokie natężenie ruchu samochodowego (szczególnie w sezonie letnim na obszarach miejscowości turystycznych) oraz wysokoenergetyczne potrzeby społeczne (oświetlenie uliczne, pobór energii związany z działaniem oczyszczalni ścieków, itp.)¹⁸.

W celu zmniejszenia emisji szkodliwych zanieczyszczeń należy wykorzystać korzystne warunki klimatyczne i zwiększyć udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz dążyć do racjonalizacji zużycia energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym. Działania te powinny być zgodne z opracowywanym Planem gospodarki niskoemisyjnej¹⁹.

¹⁷ Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim, 2013

¹⁸ Diagnoza obszaru w ramach projektu do Kontraktu Lubuskiego

¹⁹ Ibidem

Na terenie gminy Sława panują korzystne warunki do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w postaci energii wiatru oraz energii słonecznej. Obecnie budowana jest elektrownia fotowoltaiczna przy Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o. o.

Infrastruktura sieciowa

Gmina Sława jest niewystarczająco wyposażona w infrastrukturę techniczną. Z sieci wodociągowej korzysta 85% mieszkańców, sieci kanalizacyjnej 55%, a z sieci gazowej jedynie 4,5% mieszkańców. Gminę obsługuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych w Sławie. Do oczyszczalni podłączone są jedynie miejscowości Sława oraz częściowo Lubogoszcz. Obecny stan zaopatrzenia ludności w sieć wodno-kanalizacyjną oraz gazową może wpływać na zwiększone zanieczyszczenie środowiska. W celu poprawy jego stanu oraz jakości życia mieszkańców należy rozwijać gospodarkę wodno-ściekową oraz zwiększać dostęp ludności do sieci gazowej.

Transport

Gmina Sława posiada korzystne połączenie komunikacyjne z większymi ośrodkami miejskimi. Poza transportem indywidualnym w gminie funkcjonuje również transport zbiorowy obsługiwany przez prywatnych przewoźników. Znaczącym problemem związanym z transportem jest stan techniczny dróg. Ze względu na turystyczny charakter gminy i związane z tym natężenie ruchu należy podjąć działania mające na celu poprawę sprawności infrastruktury transportowej oraz poprawę jej przepustowości (w tym budowa obwodnicy Sławy). Niezbędnych prac remontowych wymagają również drogi lokalne. Oprócz stanu dróg należy zadbać o bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Niezbędnym jest budowa infrastruktury okołodrogowej na terenie całej gminy.

Nowoczesna edukacja

Baza placówek oświatowych na terenie gminy zmagają się ze spadkiem liczby uczniów na przestrzeni lat, niskim wskaźnikiem skolaryzacji, niewystarczającym wyposażeniem w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w szczególności w sprzęt komputerowy oraz niskim poziomem nauczania (gminę charakteryzuje jeden z najniższych wskaźników zdawalności egzaminów w klasach VI i na zakończenie gimnazjum). Interwencja w obszarze edukacji powinna więc mieć na celu przede wszystkim poprawę jakości kształcenia i dostępności edukacji, co wpłynie na zwiększenie szans dzieci i młodzieży na kolejnych etapach edukacji, a w konsekwencji na rynku pracy. Należy w szczególności położyć nacisk na kształcenie przyrodnicze, matematyczne, językowe (obszary, w których wyniki egzaminów są szczególnie niezadowolające) oraz organizację zajęć pozalekcyjnych w tych kierunkach dla dzieci i młodzieży ze szkół gimnazjalnych, podstawowych, dzieci w wieku przedszkolnym. Koniecznym jest także zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowej (w tym sale gimnastyczne, boiska wielofunkcyjne, place zabaw) oraz wyposażenia dydaktycznego.

Sytuacja na rynku pracy oraz wysoki poziom bezrobocia wskazują na potrzebę zmiany podejścia do kształcenia ponadgimnazjalnego, które powinno być tak sprofilowane, aby odpowiadać na potrzeby lokalnego i regionalnego rynku.

Załącznik nr 3.

RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Gmina Sława w opinii mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych

1. WSTĘP

Badanie ankietowe zostało zrealizowane na zlecenie Burmistrza Sławy w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Gminy Sława. Objęto nim grupę mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, pochodzących z obszaru gminy.

Raport powstał w oparciu o dane z niniejszego badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gminy Sława w marcu i kwietniu 2014 r., na potrzeby którego przygotowano 3 rodzaje ankiet:

- dla mieszkańców gminy Sława,
- dla przedsiębiorstw posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Sława,
- dla organizacji pozarządowych posiadających siedzibę lub działających na obszarze gminy Sława.

W tak sformułowanym kształcie badania ankietowego przyjęto możliwość wypełnienia więcej niż jednej ankiety. Dla przykładu, jeśli mieszkaniec jest równocześnie właścicielem firmy oraz członkiem stowarzyszenia, to miał możliwość wypełnienia trzech ankiet. Przyjęto, że inna jest percepcja mieszkańca, przedsiębiorcy oraz organizacji pozarządowej, gdyż podmioty te mają zupełnie inne problemy, cele, zakres działań, potrzeby, oczekiwania, a także relacje z samorządem terytorialnym.

Układ przedstawionych wyników stanowi odzwierciedlenie zrealizowanych ankiet. Opracowanie składa się z uwag metodologicznych, charakterystyki badanej populacji oraz tabel zawierających wyniki udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach formularzy.

1.1. CEL I METODA BADAŃ

Realizacja niniejszego projektu badawczego stanowi integralną część prac nad Strategią Rozwoju Gminy Sława na lata 2014–2022. Zgodnie z założeniem, dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie Gmina Sława²⁰ w perspektywie 2014–2022.

Kształt kwestionariuszy użytych do badania ankietowego i problematyka zawarta w poszczególnych formularzach wychodzą naprzeciw problemom istotnym z punktu rozwoju gminy Sława.

Celem ankiety skierowanej dla mieszkańca było przede wszystkim zbadanie poziomu jakości życia w gminie Sława. A zatem w szczególności istotne było zebranie informacji o problemach, potrzebach i jakości życia w gminie. Było to badanie ukierunkowane na zgromadzenie danych o subiektywnych odczuciach mieszkańców, z tym, że nie w znaczeniu indywidualnych potrzeb, a w formie opinii społeczeństwa gminy Sława w ogóle. Respondenci odpowiadali także na pytania dotyczące m.in. oceny realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy w podziale na kategorie takie, jak: edukacja, bezpieczeństwo, rekreacja, kultura. Odpowiadający ponadto mogli wskazać, który obszar rozwoju powinien stanowić ich zdaniem priorytet działań gminy w latach 2014–2022.

Ankieta dedykowana przedsiębiorcom była narzędziem badawczym do zobrazowania oceny prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej/rolniczej oraz możliwości jej rozwoju na obszarze gminy Sława.

Kwestionariusz przeznaczony dla organizacji pozarządowych miał na celu przedstawienie problematyki dotyczącej prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, zebranie informacji o ich sytuacji, możliwościach rozwoju, a także o współpracy z administracją publiczną w gminie Sława.

Należy przy tym zaznaczyć, że kategorie wyżej wskazanych ankiet nie dotyczyły tylko zadań realizowanych przez samorząd terytorialny na poziomie Gminy, ale także poruszały kwestie, za które odpowiedzialność spoczywa

²⁰ Termin «gmina» rozumiany jest w niniejszym raporcie jako obszar terytorialny. Nie należy go mylić z Urzędem Miejskim, który jest ciałem pomocniczym dla Burmistrza. Z wyjątkiem pytania w ankiecie dla mieszkańca, w którym «Gmina» rozumiana jest jako Urząd Miejski pełniący rolę aparatu pomocniczego, służącego do wykonywania zadań organów Gminy w ramach ich kompetencji, pozostałe terminy odnoszą się do gminy w kontekście geograficznym, wspólnoty celów.

na poziomie Powiatu, czy innych jednostek centralnych realizujących zadania kluczowe dla mieszkańców. Dla przykładu, zadano pytania o edukację na poziomie zarówno podstawowym, gimnazjalnym jak i ponad gimnazjalnym. Takie podejście związane jest z podstawowym założeniem badania, którego celem było kompleksowe spojrzenie na ogół życia mieszkańców – obywateli w danym regionie zawężonym jego granicami administracyjnymi, a nie ocena stopnia wywiązywania się Gminy z przypisanych jej zadań własnych.

Każda osoba wypełniająca ankietę – niezależnie od tego, czy był to mieszkaniec, przedstawiciel przedsiębiorstwa czy organizacji pozarządowej – mogła zaproponować zadanie jego/jej zdaniem priorytetowe do realizacji na obszarze objętym badaniem. Było to pytanie otwarte, w którym proszono respondenta o podanie tematu zadania wraz z krótkim jego opisem oraz wskazaniem miejsca jego realizacji. Celem tego pytania była możliwość szerszego zaangażowania mieszkańców gminy Sława w proces uspołeczniania i wspólnego budowania jej strategii rozwoju. Pytanie to miało również na celu zweryfikowanie potrzeb oraz oczekiwań respondentów w zakresie przyszłości gminy, a także nakreślenie ważnych kierunków rozwojowych z poziomu operacyjnego.

Kwestionariusze do przeprowadzenia badania ankietowego zostały przygotowane zarówno w formacie DOC, PDF, jak i stworzono ich wersję elektroniczną udostępnioną na portalu www.ebadania.pl. Dokumenty w formacie DOC miały utworzone i włączone makra, celem ułatwienia i zautomatyzowania wyboru preferowanej przez respondenta odpowiedzi.

Kwestionariusze były dystrybuowane wieloma kanałami komunikacyjnymi, w tym m.in. poprzez Urząd Miejski w Sławie oraz jednostki organizacyjne Gminy.

Do ostatecznej analizy statystycznej zakwalifikowano wszystkie przesłane drogą elektroniczną, jak i w wersji papierowej ankiety. W wyniku realizacji badania uzyskano łącznie **527 ankiet**, z czego zostało przesłanych: 17 ankiet dla przedsiębiorstw, 9 dla organizacji pozarządowych, 501 dla mieszkańców. Dane z kwestionariuszy zostały poddane analizie statystycznej i merytorycznej. Przy realizacji ankiet zachowano anonimowość osób ankietowanych.

Przygotowane ankiety, tj. dla mieszkańca, przedsiębiorstwa, organizacji pozarządowej, przeznaczone były do samodzielnego wypełnienia. Struktura kwestionariuszy uwzględniała zarówno pytania zamknięte jak i otwarte, przy czym zdecydowanie przeważał typ pytania zamkniętego. W wybranych pytaniach o charakterze zamkniętym uwzględniono odpowiedź „inne”, z możliwością wyszczególnienia odpowiedzi, która nie znalazła się w zaproponowanym przez autorów badania katalogu. Ponadto w ankietach pojawiły się pytania ze skalą odpowiedzi od 1 do 5 (gdzie „1” oznaczało bardzo źle, a „5” – bardzo dobrze).

Sposób pozyskiwania respondentów warunkował strukturę próby badawczej. Wyłożenie ankiet w Urzędzie, call center, bezpośrednie dostarczenie wersji papierowych ankiet, czy też zamieszczenie ich w internecie, spowodowało, że wypełniały je w głównej mierze osoby zainteresowane gminą Sława, aktywne i dobrze zorientowane w sprawach swojego regionu.

W niżej przedstawionej analizie wypełnionych ankiet, w części pytań odpowiedzi mogą nie sumować się do 100%. Spowodowane jest to występowaniem pytań, w których respondenci mogli nie udzielić odpowiedzi. W przedstawionych tabelach są również takie, w których wynik może przekroczyć wartość 100%, co wiąże się z możliwością udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi na pytanie.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z przeprowadzonych badań. Przy jego opracowaniu kierowano się zasadą precyzyjnego przedstawienia wyników i unikania ich krzyżowej, głębszej interpretacji statystycznej. Dzięki temu potencjalnie zainteresowany tą problematyką czytelnik będzie miał możliwość dokonania samodzielnej analizy w oparciu o przedstawione dane ilościowe i jakościowe.

2. GMINA SŁAWA W PERCEPCJI MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORSTW I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

2.1. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

Ankieta dla mieszkańca zawierała 8 pytań oraz metryczkę. Autorzy ankiety sformułowali 6 pytań zamkniętych oraz 2 pytania otwarte.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Ocena potrzeby posiadania strategii rozwoju.
2. Ogólna ocena życia w gminie.
3. Ocena sytuacji w gminie.
4. Ocena poczucia przynależności do gminy.
5. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy.
6. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie gminy w latach 2014–2022.
7. Propozycja zadania do realizacji na terenie gminy w okresie 2014–2022 z punktu widzenia respondenta.
8. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat.
9. Metryczka – Informacje o respondentach.

METRYCZKA – INFORMACJE O RESPONDENTACH

Istotne jest, aby scharakteryzować grupę docelową, która wzięła udział w badaniu ankietowym skierowanym do mieszkańców. W tej części ankiety należało odpowiedzieć na pytania o to, jaka jest struktura płci, wieku, wykształcenia oraz zatrudnienia respondentów.

Tabela 1. Struktura płci respondentów

PŁEĆ RESPONDENTÓW	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Kobieta	68
Mężczyzna	32
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość respondentów, którzy wzięli udział w badaniu, stanowiły kobiety. Ich przewaga jest znaczna, gdyż udział kobiet w badaniu wyniósł 68%, a mężczyzn 32%. Oznacza to, że zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne gminy Sława rozkłada się nierównomiernie z punktu widzenia struktury płci.

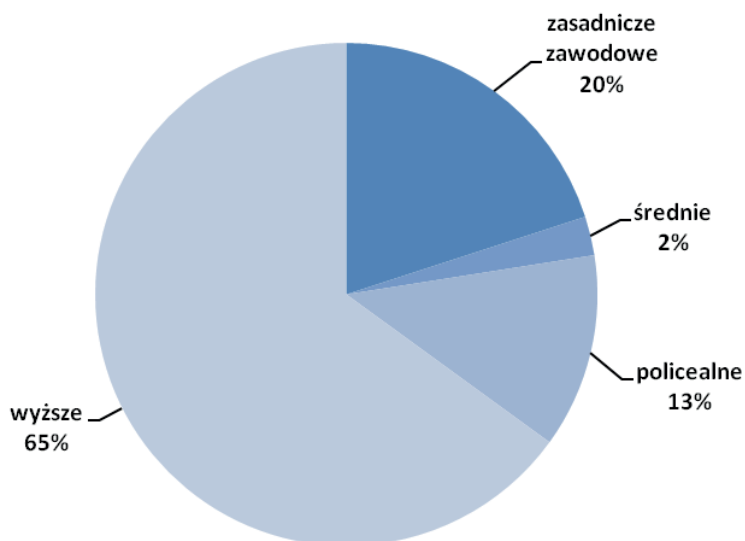
Tabela 2. Struktura wiekowa respondentów

WIEK	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
15–20	15
21–30	17
31–40	41
41–50	16
51–60	8
Powyżej 60	3
Razem	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród zrealizowanych ankiet najczęściej należało do osób w wieku między 31 a 40 rokiem życia, co stanowi 41% wszystkich respondentów badania. Liczną grupą to także ankietowani pomiędzy 21 a 30 rokiem życia (17% wszystkich wypełnionych ankiet), w wieku 41–50 lat (16% wszystkich wypełnionych ankiet), a także grupa wiekowa pomiędzy 15 a 20 rokiem życia (15% wszystkich wypełnionych ankiet). Odsetek procentowy dwóch najstarszych grup wiekowych, tj.: między 51 a 60 rokiem życia oraz powyżej 60 lat, jest najmniejszy i wynosi odpowiednio 8 i 3%. Jest to ważna informacja z perspektywy aktywizowania osób najstarszych do zaangażowania w życie społeczne gminy. Należałoby się zastanowić przy okazji tej informacji m.in. nad poszukiwaniem innych kanałów informacyjnych dla tej grupy wiekowej, a także nad diagnozą problemów w zakresie kapitału społecznego gminy.

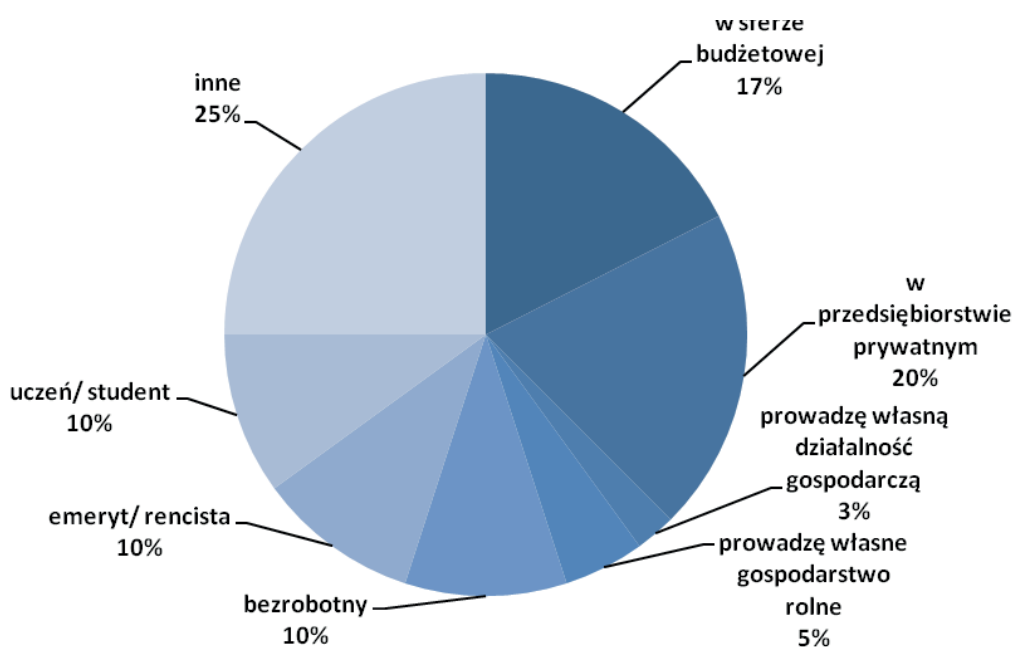
Wykres 1. Struktura wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej osób wśród ankietowanych deklaroowało posiadanie wykształcenia wyższego (65%). Reprezentatywna była także grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (20%) oraz policealnym (13%). Niewielki był natomiast udział w badaniu mieszkańców z wykształceniem średnim (2%). Z kolei w badaniu swoich przedstawicieli nie mają w ogóle osoby z wykształceniem podstawowym oraz gimnazjalnym.

Wykres 2. Struktura zatrudnienia

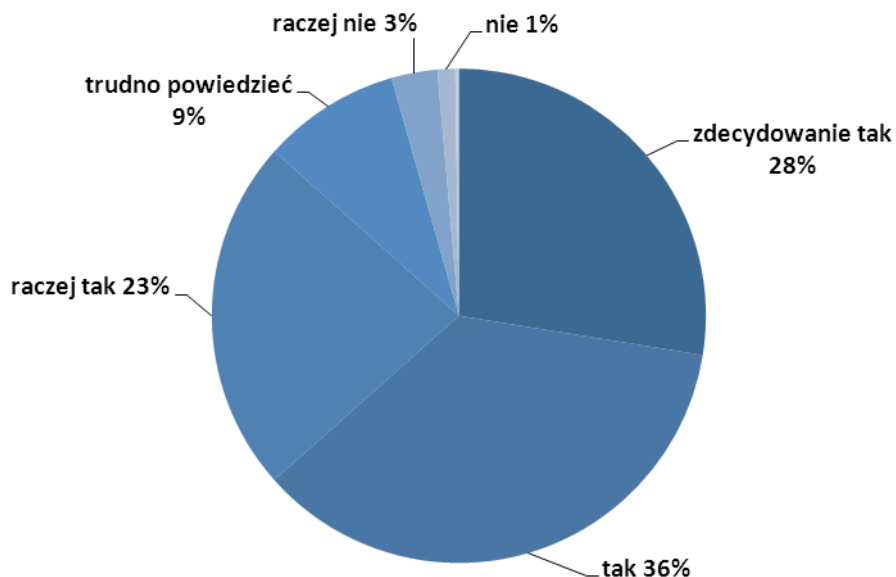
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej osób ankietowanych deklaroowało zatrudnienie w przedsiębiorstwach innych niż wymienione (25%). Reprezentatywna była także grupa osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach prywatnych (20%), a także w sferze budżetowej (17%). Taki sam odsetek przedstawicieli w badaniu miały osoby bezrobotne, emeryci/renciści i uczniowie/studenti – po 10% respondentów. Natomiast niewielki był udział w badaniu osób prowadzących własne gospodarstwo rolne (5%) i osób prowadzących własną działalność gospodarczą (3%).

OCENA POTRZEBY POSIADANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY SŁAWA

Autorzy badania uznali za zasadne zapytanie respondentów o opinię, czy uważają oni za konieczne budowanie Strategii Rozwoju Gminy Sława. Ważny jest aspekt akceptacji procesu tworzenia strategii rozwoju, stąd istotnym jest zbadanie na samym wstępie jakie jest podejście do tego tematu samego społeczeństwa, a także czy występuje wśród niego i jaka jest ewentualna skala niezadowolenia.

Wykres 3. Ocena potrzeby posiadania strategii rozwoju

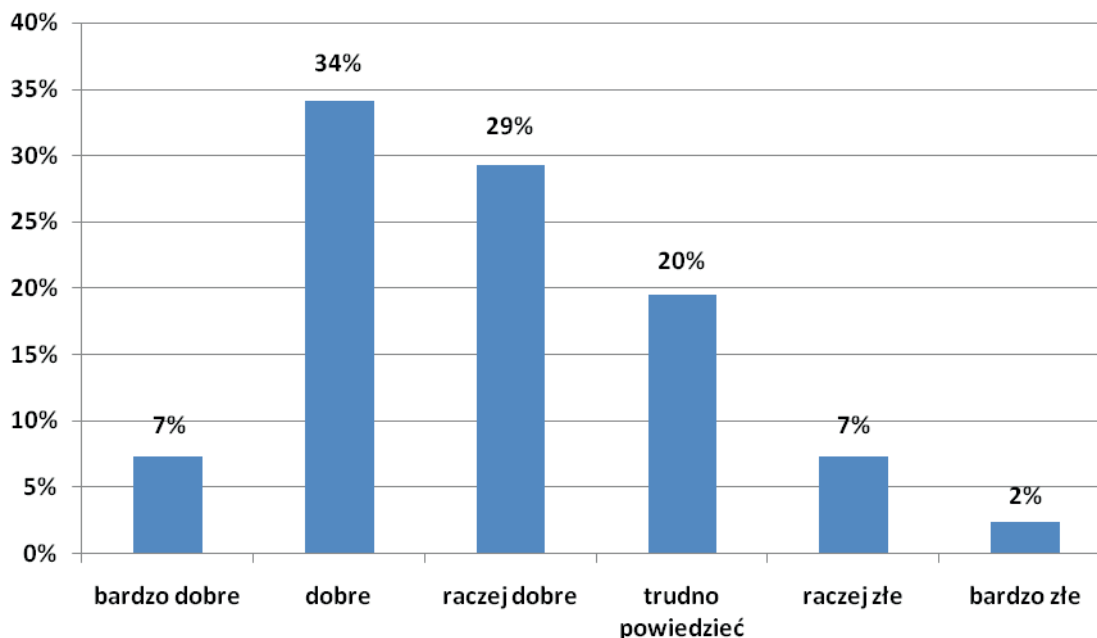
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość respondentów badania, bo aż 87%, uznała proces budowania Strategii Rozwoju Gminy Sława za zasadny, w tym 28% ankietowanych uważa, że taka strategia jest zdecydowanie potrzebna, 36% uważa, że jest potrzebna, a 23%, że jest raczej potrzebna. Zaledwie 9% ankietowanych stwierdziło, że „trudno powiedzieć”, a 4% ankietowanych łącznie udzieliło negatywnej odpowiedzi w tym zakresie. Taka struktura wskazań oznacza, iż mieszkańcy gminy Sława widzą potrzebę planowania strategicznego przez Urząd Miejskiego w oparciu o dokument strategii rozwoju.

OGÓLNA OCENA ŻYCIA W GMINIE SŁAWA

Celem pytania była próba zaprezentowania ogólnego poziomu jakości życia w gminie Sława. Jest to ważna informacja w szczególności przy diagnozowaniu problemów, celów oraz kierunków rozwoju gminy, które mają za zadanie podwyższenie poziomu jakości życia mieszkańców w gminie Sława.

Wykres 4. Ogólna ocena życia w gminie

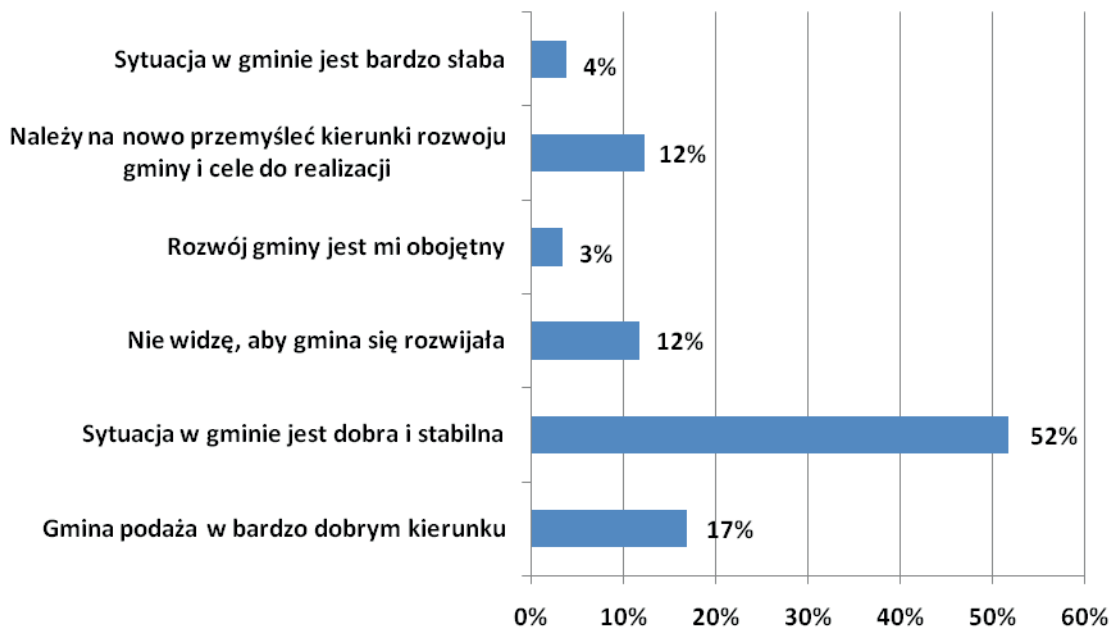
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Należy zwrócić uwagę na odpowiedź respondentów w pytaniu o ogólną ocenę poziomu życia w gminie Sława. Większość osób, bo aż 72 % zadeklarowała, że jakość ich życia jest zadowalająca, w tym: 7 % oceniło ją bardzo dobrze, 34 % dobrze, a 29 % raczej dobrze. Negatywnie jakość życia w gminie Sława oceniło w sumie 9 % respondentów, w tym 7 % oceniło ją raczej źle, a 2 % bardzo źle. Natomiast 26% osób biorących udział w badaniu wskazało na trudność w zweryfikowaniu ich jakości życia w gminie.

Warto podkreślić, że większość osób jest zadowolona ze standardów życia na terenie gminy Sława, jednakże nie należy zaprzestać wyznaczania kolejnych, ambitnych planów rozwoju gminy, które zapewnią jej silne przewagi konkurencyjne na tle regionu.

OCENA SYTUACJI W GMINIE SŁAWA

Wykres 5. Ocena sytuacji w gminie

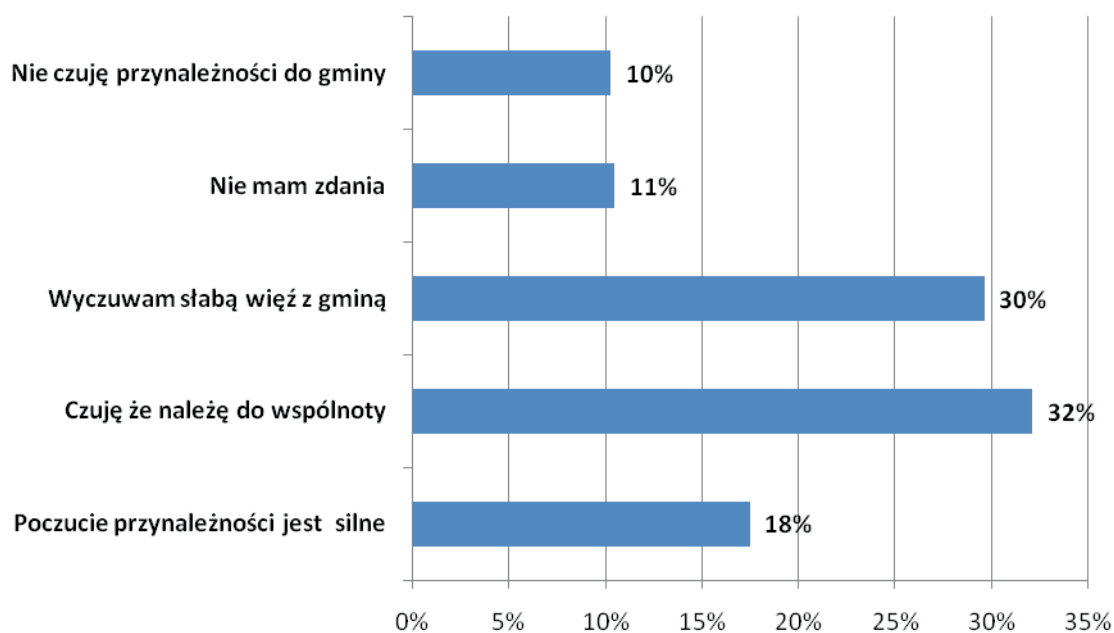
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowana większość badanych twierdzi, że sytuacja w gminie Sława jest dobra i stabilna (52% wskazań), a nawet bardzo dobra, wyróżniająca się na tle innych regionów (17%). Proporcjonalnie niewielka jest liczba ankietowanych, którzy postrzegają sytuację w gminie negatywnie – 12% ankietowanych nie widzi, aby gmina rozwijała się. Ten sam procent ankietowanych, tj. 12%, uważa, że należy na nowo przemyśleć kierunki rozwoju gminy, a 4% uznało, iż sytuacja w gminie jest bardzo słaba. Oznacza to, że zdecydowanie większy odsetek mieszkańców gminy Sława pozytywnie ocenia sytuację gminy. Nie należy jednak ignorować głosów tej części społeczeństwa, która nie dostrzega jej rozwoju, lub wręcz jednoznacznie stwierdza, że sytuacja w gminie jest zła i niekorzystnie oddziałuje na mieszkańców. Tym bardziej, że dla 3% ankietowanych rozwój gminy jest obojętny.

OCENA POCZUCIA PRZYNALEŻNOŚCI DO GMINY SŁAWA

Problematyka poruszona w pytaniu opiera się na dwóch zagadnieniach. Pierwsze to: opinia o współpracy, relacjach Gminy z mieszkańcami. Drugie to poczucie przynależności do gminy. Intencją tak sformułowanego pytania było badanie krzyżowe, z jednej strony opinii o współpracy, komunikacji Gminy z mieszkańcami, a z drugiej poczucia przynależności do wspólnoty, do gminy. Należy to pytanie potraktować jako otwierające dyskusję, a nie jako podsumowanie dotyczące interakcji pomiędzy mieszkańcem, a samorządem terytorialnym, władzą w Gminie.

Wykres 6. Ocena poczucia przynależności do gminy

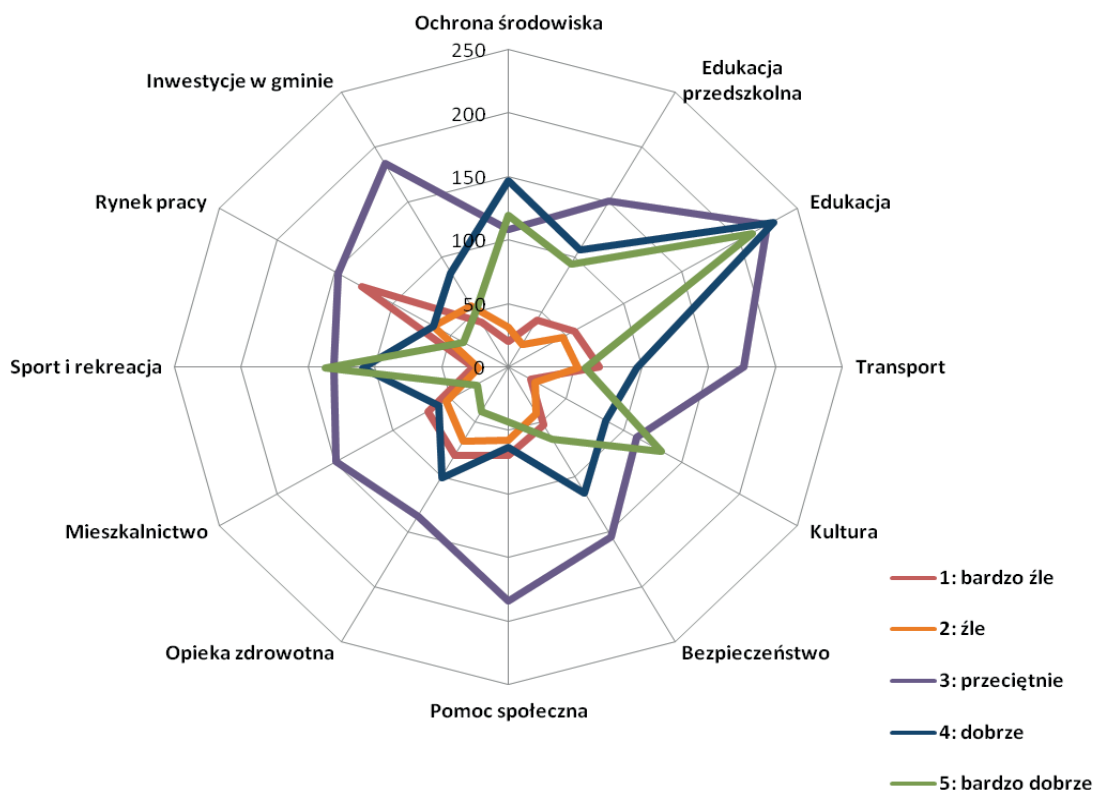

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Zdecydowanie najwięcej respondentów zakresliło odpowiedź: Czuję, że należę do wspólnoty (32% wskazań) oraz Wyczuwam słabą więź z gminą (30% wskazań). Spory odsetek respondentów wskazał również, że ich poczucie przynależności do gminy Sława jest bardzo silne (18% wskazań). Należy zatem stwierdzić, że 80% ankietowanych wyczuwa jakąkolwiek przynależność do gminy Sława, z naciskiem na pozytywny aspekt tego uczucia. Niemniej jednak należy wziąć pod uwagę fakt, że wśród odpowiedzi, 20% respondentów stwierdziło, iż „nie ma zdania” w tym zakresie, lub nie czuje tej przynależności w ogóle.

OCENA REALIZACJI ZADAŃ I INWESTYCJI NA TERENIE GMINY SŁAWA

Wykres 7. Ocena realizacji zadań i inwestycji na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wykres radarowy przedstawia ocenę zadań i inwestycji w podziale na poszczególne kategorie. Ustalona została skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 5 – bardzo dobrze. Obszary zadań, które były oceniane w tym pytaniu to:

- Ochrona środowiska,
- Edukacja przedszkolna,
- Edukacja,
- Transport,
- Kultura,
- Bezpieczeństwo,
- Pomoc społeczna,
- Opieka zdrowotna,
- Mieszkalnictwo,
- Sport i rekreacja,
- Rynek pracy,
- Inwestycje w gminie.

Liczby 0, 50 ... aż do 250 oznaczają liczbę ocen wyrażonych przez mieszkańców w danej kategorii.

Najlepiej został oceniony: sport i rekreacja, edukacja oraz ochrona środowiska. Sport i rekreacja został oceniony na poziomie bardzo dobrym przez 137 mieszkańców. Pozostałe dwie kategorie oceniono na poziomie dobrym: edukacja 229 osób, ochrona środowiska: 147 osób. Najwięcej kategorii otrzymało ocenę przeciętną. Średnia ocena dotyczy edukacji przedszkolnej, transportu, bezpieczeństwa, pomocy społecznej, opieki zdrowotnej, mieszkalnictwa oraz inwestycji w gminie.

Spośród kategorii **najbardziej** został oceniony rynek pracy – 127 osób oceniło jego stan jako zły. Jest to bardzo znaczący sygnał, że obszar ten jest kluczowy w diagnozowaniu problematyki, celów, kierunków rozwojowych, a także zadań operacyjnych.

PRIORYTETOWE OBSZARY ROZWOJU NA TERENIE GMINY SŁAWA

Kolejne pytanie bezpośrednio wynika z poprzedniego tj. oceny zadań oraz inwestycji na terenie gminy. Respondenci mieli tutaj za zadanie przedstawić, które obszary są według nich priorytetowymi w okresie 2014–2022.

Tabela 3. Propozycja 3 obszarów rozwoju, które powinny stanowić priorytet działań na terenie gminy w latach 2014–2022

Lp.	Nazwa obszaru rozwoju	Liczba wskazań w ankietach
1.	Ochrona środowiska, ekologia	69
2.	Edukacja przedszkolna	28
3.	Edukacja	101
4.	Dostępność i jakość do edukacji szkolnej i przedszkolnej	16
5.	Transport	83
6.	Kultura	38
7.	Bezpieczeństwo	53
8.	Pomoc społeczna	36
9.	Opieka zdrowotna	137
10.	Mieszkanie	68
11.	Rekreacja i sport	33
12.	Rynek pracy	235
13.	Inwestycje w gminie	106
14.	Turystyka i dziedzictwo kulturowe	34

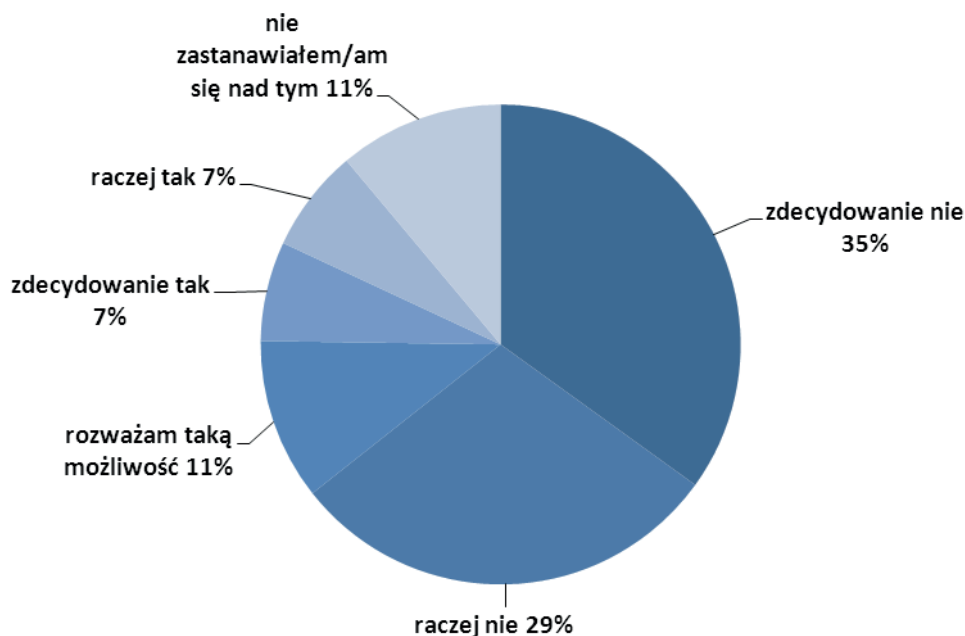
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wyróżnione zostały obszary, które według mieszkańców stanowią priorytet do rozwoju w okresie 2014–2022. Najwięcej wskazań w zakresie konieczności skoncentrowania się na szukaniu rozwiązań otrzymały takie obszary, jak: rynek pracy, opieka zdrowotna, inwestycje w gminie oraz edukacja.

PLANY RELOKACYJNE MIESZKAŃCÓW GMINY SŁAWA

Badani odpowiadali na pytania dotyczące planów związanych ze zmianą miejsca zamieszkania poza obszar gminy. Jest to istotne pytanie w kontekście odczuć, opinii społeczeństwa o ogólnym poziomie życia, warunków, możliwości rozwoju na terenie gminy.

Wykres 8. Plany zmiany miejsca zamieszkania w okresie najbliższych 5–7 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość ankietowanych (35% udzielonych odpowiedzi) zdecydowanie nie zamierza zmienić swojego miejsca zamieszkania poza obszar gminy, ponadto 29% respondentów raczej nie zamierza tego robić. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że 11% osób biorących udział w badaniu rozważa możliwość przeprowadzki, drugie tyle nie zastanawiało się jeszcze nad tym, a kolejne 14% zdecydowanie lub raczej chce to uczynić. Taki rozkład odpowiedzi oznacza, że większość respondentów uważa, że ich życie w gminie jest na takim poziomie, że nie zamierzają oni zmienić miejsca zamieszkania poza jej obszar. Przy wytyczaniu kolejnych kierunków rozwoju gminy Sława należy jednak zwrócić uwagę na głosy tej części społeczeństwa, która na chwilę obecną nie widzi szans dalszego prosperowania w jej granicach i rozważa, albo w ogóle podjęła już decyzję, o zmianie miejsca zamieszkania.

2.2. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORSTW

Kolejną grupą docelową badania ankietowego byli przedstawiciele przedsiębiorstw. Ankietyzacji poddano nie tylko firmy, które mają swoje siedziby na terenie gminy Sława, ale także te, które prowadzą w jej granicach działalność. Ważne było wydzielenie tematu rynek pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, gdyż już na etapie diagnozy społeczno-gospodarczej ten obszar pojawił się jako problematyczny. Ponadto przedstawiciele przedsiębiorstw mają inną perspektywę oceny gminy niż pozostałe grupy interesariuszy.

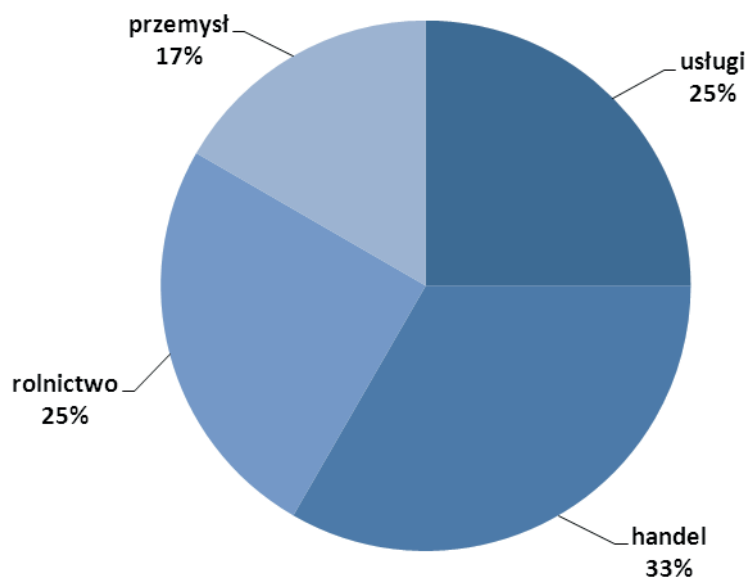
Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Dane o firmie: branża, rok rozpoczęcia działalności, wielkość zatrudnienia, siedziba firmy, miejsce wykonywania działalności.
2. Ocena rozwoju prowadzonej działalności.
3. Ocena bieżącej sytuacji finansowej.
4. Korzystanie z zewnętrznych form wsparcia finansowego.
5. Warunki prowadzenia działalności.
6. Wsparcie lokalnej działalności.
7. Propozycja zadania do realizacji na terenie gminy w okresie 2014–2022 z punktu widzenia respondenta.
8. Podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do przedsiębiorstwa.

DANE O FIRMIE

Na początku należy scharakteryzować grupę przedstawicieli przedsiębiorstw, które wzięły udział w badaniu ankietowym.

Wykres 9. Rodzaje branż

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość przedstawicieli przedsiębiorstw, która wzięła udział w badaniu ankietowym reprezentuje handel (33% ankietowanych). Wśród kolejnych wskazań znalazły się: usługi i rolnictwo (po 25%) oraz przemysł (17%).

Tabela 4. Rok rozpoczęcia działalności

ROK ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
Do 1989 r.	33
1990–2004	56
2005–2013	11
2014	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Większość firm (56%), która wzięła udział w badaniu ankietowym, powstała lub też prowadzi działalność na terenie gminy w okresie między 1990–2004 r. Z kolei 33% ankietowanych reprezentuje firmy powstałe do 1989 roku, a 11% zostało założonych w latach 2005–2013 r.

Tabela 5. Struktura wielkości zatrudnienia

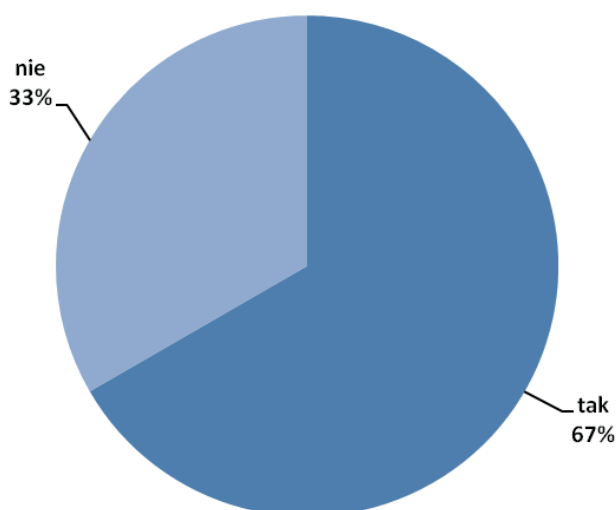
PODMIOTY GOSPODARCZE	% WYPEŁNIONYCH ANKIET
jednoosobowa działalność gospodarcza	26
mikroprzedsiębiorstwa*	50
małe firmy	12
średnie firmy	12
duże firmy	0
Razem	100

* Z wyłączeniem jednoosobowej działalności gospodarczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Spośród wszystkich przedstawicieli firm, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, 50% pracuje w mikroprzedsiębiorstwach (do 9 pracowników), 26% prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, natomiast małe firmy (do 49 pracowników) oraz firmy średnie (do 249 pracowników) reprezentuje po 12% respondentów badania.

Wykres 10. Pierwsza siedziba firmy/pierwsze miejsce wykonywania działalności

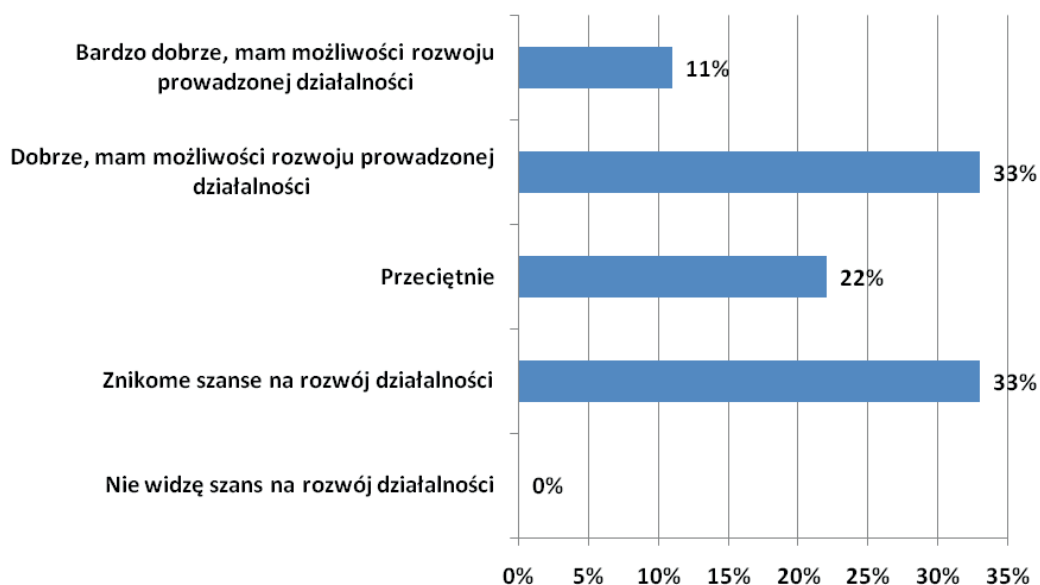
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Z danych wynika, iż większość respondentów badania (67%), reprezentuje firmy, które działają lub posiadają siedzibę od początku na terenie gminy Sława. Należałoby w dalszym procesie uspołeczniania zastanowić się zatem nad zagadnieniem, co przyciąga firmy, a co z kolei je zniechęca do działania na terenie niniejszej gminy. A tym samym co jest jej słabą, a co mocną stroną w pozyskiwaniu firm, w konkurowaniu z gminami ościennymi o nowe miejsca pracy, nowych przedsiębiorców.

OCENA ROZWOJU PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Pytanie dotyczyło zarówno możliwości rozwoju samej działalności gospodarczej na terenie gminy, jak i elementu współpracy, relacji przedsiębiorca – samorząd terytorialny.

Wykres 11. Jak ocenia Pan/Pani możliwość rozwoju prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej na obszarze gminy?

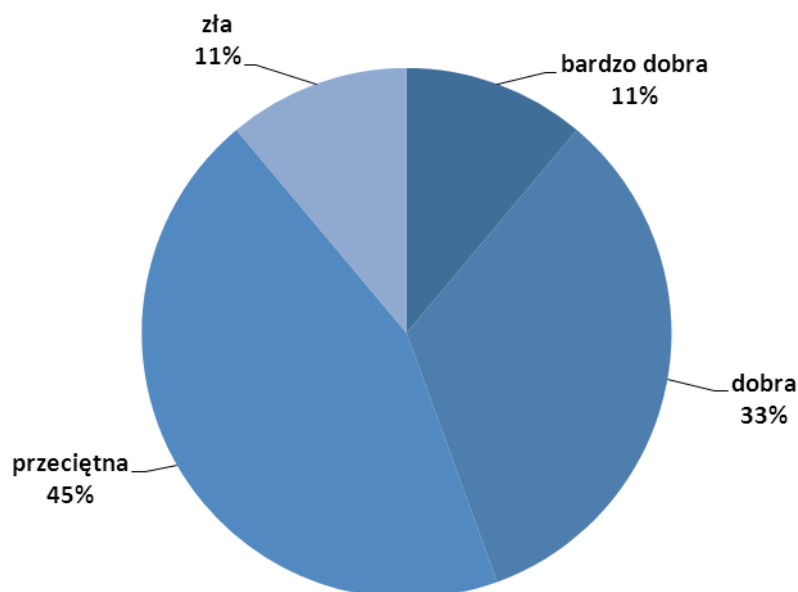

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów (po 33%) uznało z jednej strony, że ma dobre możliwości rozwoju na terenie gminy, z drugiej natomiast, że szanse na rozwój prowadzonej działalności są znikome. Spory odsetek ankietowanych wskazał również na przeciętne możliwości rozwoju (22% odpowiedzi). Najmniej wskazań padło na bardzo dobre możliwości rozwoju prowadzonej działalności (11%).

OCENA BIEŻĄCEJ SYTUACJI FINANSOWEJ

Wykres 12. Jak oceniają Państwo bieżącą sytuację finansową gospodarstwa/firmy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Ocena sytuacji finansowej firm funkcjonujących w granicach gminy Sława jest ogólnie pozytywna. Nie ma firm, które deklarują, że ich finanse są na bardzo złym poziomie, są jednak takie, których sytuacja jest zła (11% wskazań). Najwięcej osób uznaje natomiast, że obraz ich finansów jest przeciętny (45% wskazań) lub dobry (33% wskazań), a nawet bardzo dobry (11% wskazań).

KORZYSTANIE Z ZEWNĘTRZNYCH FORM WSPARCIA FINANSOWEGO

Tabela 6. Czy korzystali Państwo w ramach prowadzonej działalności rolniczej/pozarolniczej z zewnętrznych źródeł finansowania?

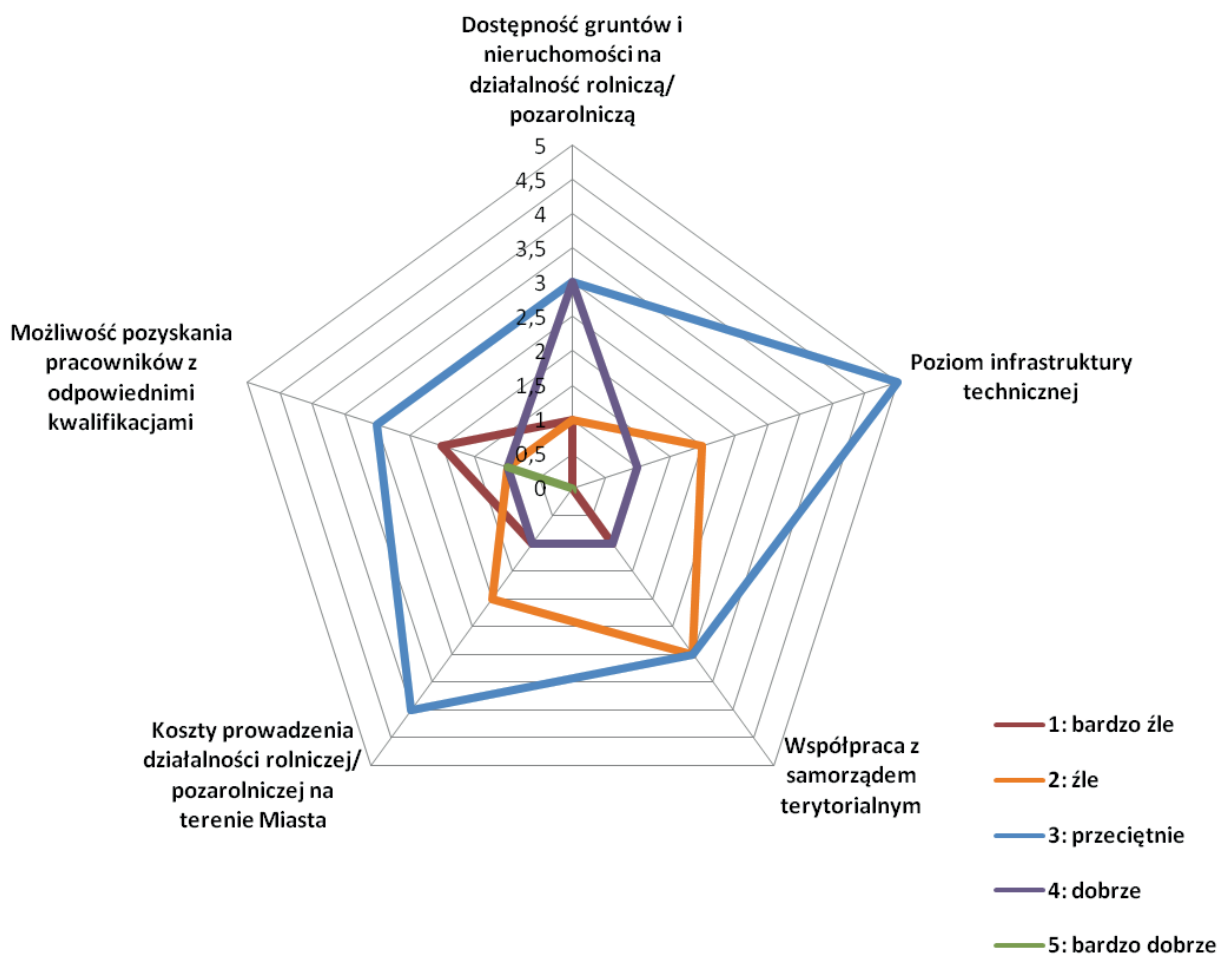
KATEGORIA	TAK	NIE
Instrumenty finansowe o charakterze komercyjnym (pożyczki, kredyty, inne)	8	5
Finansowanie ze środków europejskich (np. POKL, PO IG, pożyczki Jeremie)	2	8
Inne	0	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów deklaruje, że korzystało z instrumentów finansowych o charakterze komercyjnym (pożyczki, kredyty). Na dalszym etapie uspołeczniania strategii rozwoju należałoby poruszyć kwestie dotyczące możliwości pozyskiwania środków finansowych.

WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Wykres 13. Jak ocenia Pan/Pani warunki prowadzenia działalności rolniczej/pozarolniczej na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród czynników sprzyjających prowadzeniu działalności rolniczej/pozarolniczej do najlepiej ocenionych przez respondentów wskazać należą: dostępność gruntów i nieruchomości na działalność rolniczą/pozarolniczą, poziom infrastruktury technicznej oraz koszty prowadzenia działalności rolniczej/pozarolniczej.

Większość respondentów negatywnie ocenia współpracę z samorządem terytorialnym oraz możliwość pozyskania pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami.

WSPARCIE LOKALNEJ DZIAŁALNOŚCI

Tabela 7. Które z niżej przedstawionych propozycji wsparcia lokalnej działalności są realizowane na terenie gminy?

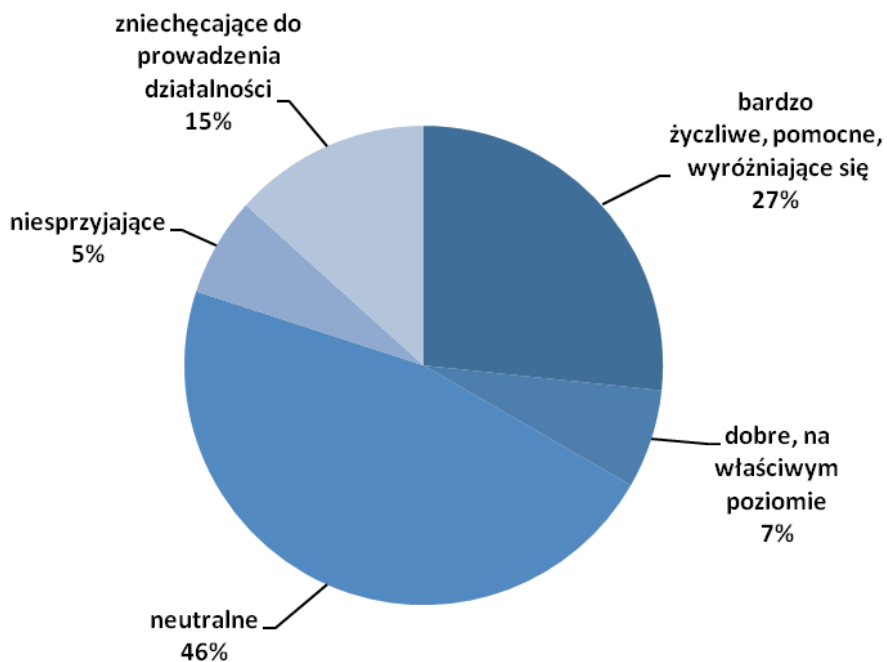
KATEGORIA	TAK	NIE
Zrzeszanie przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	2	6
Wsparcie finansowe przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	6	4
Poziom infrastruktury technicznej	8	4
Pomoc formalna przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	2	8
Promocja przedsiębiorców, rolników, rzemieślników	4	8
Pomoc w znalezieniu lub wyszkoleniu kadry	0	10
Wsparcie w zatrudnianiu pracowników, doposażeniu stanowisk pracy	4	6
Pomoc w znalezieniu odpowiednich nieruchomości	0	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wśród odpowiedzi respondentów w zakresie możliwości wsparcia lokalnej działalności potwierdza się fakt, że przedsiębiorcy są zadowoleni z poziomu infrastruktury technicznej na terenie gminy Sława. Z drugiej strony przedstawiciele firm uważają, że nie ma realizowanego na jej terenie wsparcia w zakresie znalezienia lub wyszkolenia kadry, zatrudniania pracowników, doposażenia stanowisk pracy, a także pomocy w zakresie znalezienia odpowiednich nieruchomości.

PODEJŚCIE PRZEDSTAWICIELI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO DO PRZEDSIĘBIORSTWA

Wykres 14. Jak oceniają Państwo podejście przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność rolniczą/pozarolniczą?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najwięcej respondentów uznało, że podejście, relacje przedstawicieli samorządu terytorialnego do osób prowadzących działalność gospodarczą jest neutralne (46% wskazań). Natomiast 27% badanych twierdzi, że jest ono bardzo dobre, pomocne, życzliwe, a 7% uważa, że jest ono dobre, na właściwym poziomie. Należy zwrócić jednak uwagę, na fakt, że 5% ankietowanych uważa podejście to za niesprzyjające, a w 15% przypadków nawet za niechęcające do prowadzenia działalności gospodarczej.

2.3. ANALIZA NA PODSTAWIE ANKIET DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ostatnia grupa docelowa, która poddana została badaniu ankietowemu, to przedstawiciele organizacji pozarządowych. Środowiska organizacji pozarządowych są ważnym źródłem informacji o funkcjonowaniu społeczeństwa obywatelskiego, zrzeszania mieszkańców, poziomu rozwoju kapitału społecznego w gminie.

Zakres badania ankietowego obejmował następujące obszary tematyczne:

1. Obszar działalności organizacji pozarządowej.
2. Ocena kondycji organizacji pozarządowej.
3. Mocne strony organizacji pozarządowej.
4. Słabe strony organizacji pozarządowej.
5. Rozwój regionu, a fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe.
6. Współpraca z samorządem terytorialnym.
7. Formy współpracy organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym.
8. Rada działalności organizacji pozarządowej.
9. Potrzeby organizacji pozarządowych.
10. Propozycja zadania do realizacji na terenie gminy Sława w okresie 2014–2022 z punktu widzenia respondenta.

Na początku należy określić do jakich organizacji pozarządowych należą respondenci niniejszego badania ankietowego oraz jaki jest ogólny obraz środowiska NGO w gminie Sława. A zatem w tej części ankiet należało odpowiedzieć na pytania dotyczące obszaru działań (tutaj można było wskazać więcej niż jeden), kondycji trzeciego sektora, jego słabych i mocnych stron.

OBSZAR DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 8. Proszę zaznaczyć właściwy obszar działalności Państwa organizacji pozarządowej.

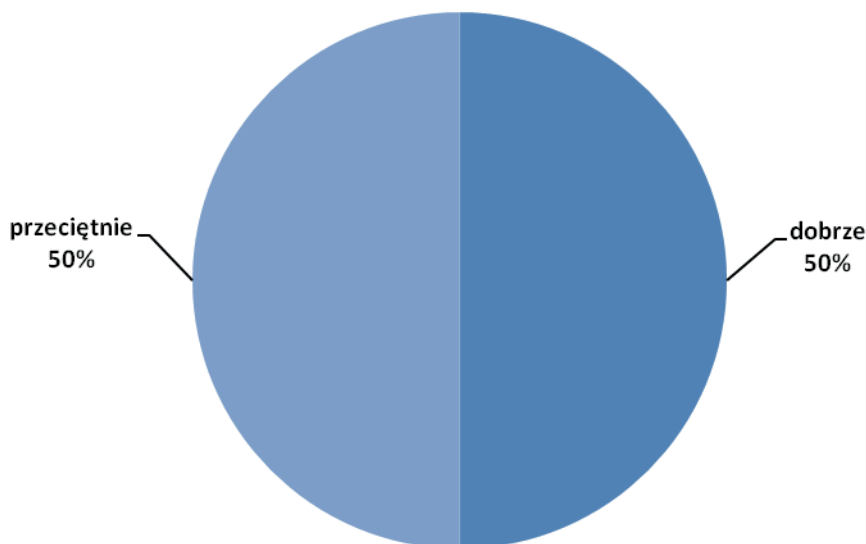
KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Pomoc społeczna	
Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	
Upowszechnienie kultury fizycznej i sportu	x
Edukacja i wychowanie	
Ekologia i ochrona zwierząt, ochrona dziedzictwa przyrodniczego	
Ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich	
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji	
Ochrona i promocja zdrowia	
Profilaktyka uzależnień	
Wspomaganie i/lub zrzeszanie organizacji	
Wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości	
Wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Wskazywane działania, realizowane przez środowisko pozarządowe z gminy Sława to przede wszystkim: upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.

OCENA KONDYCJI ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Wykres 15. Jak ocenia Pan/Pani kondycję swojej organizacji pozarządowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych deklarują w 50%, że ich kondycja jest dobra, a w 50% przypadków przeciętna. Tym samym wizerunek środowiska organizacji pozarządowych na terenie gminy Sława w ogóle, jego sytuacja, warunki działalności jest generalnie pozytywny.

MOCNE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 9. Jakie są mocne strony Państwa organizacji pozarządowej?

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Wysokie przychody	
Duża liczba członków/pracowników	x
Rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	x
Owocna współpraca ze społecznością lokalną	x
Wysokie kwalifikacje pracowników	x
Zaangażowanie członków/pracowników	x
Realizacja ciekawych projektów	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Jako mocne strony przedstawiciele organizacji pozarządowych z terenu gminy Sława wskazali przede wszystkim: dużą liczbę członków/pracowników, rozpoznawalność organizacji w otoczeniu, owocną współpracę ze społecznością lokalną, wysokie kwalifikacje pracowników, czy zaangażowanie członków/pracowników. Głównymi zaletami środowiska NGO jest zatem społeczność lokalna, jej kapitał społeczny, chęć do angażowania się w sprawy społeczne, kulturalne.

SŁABE STRONY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Tabela 10. Jakie są słabe strony Państwa organizacji pozarządowej?

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ W ANKIETACH
Niskie przychody	x
Mała liczba członków/pracowników	
Niska rozpoznawalność organizacji w otoczeniu	
Słaba współpraca ze społecznością lokalną	
Niskie kwalifikacje pracowników	
Niskie zaangażowanie członków/pracowników	
Brak realizacji ciekawych projektów	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

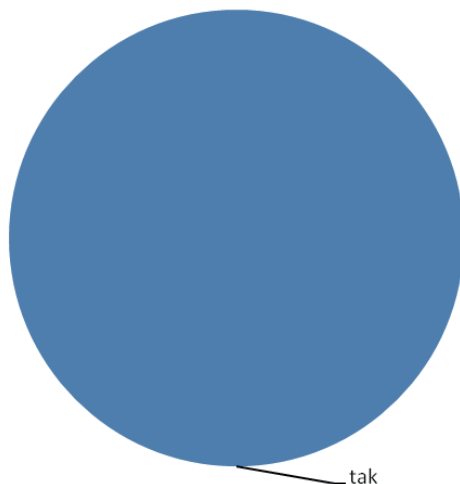
Ankietowani wskazali, że głównymi słabymi stronami organizacji pozarządowych funkcjonujących w granicach gminy Sława są przede wszystkim niskie przychody.

ROZWÓJ REGIONU, A FUNDUSZE POZYSKIWANE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Respondenci zadeklarowali, że fundusze pozyskiwane przez organizacje pozarządowe są szansą na rozwój regionu. Jest to istotne w kontekście także silnych i słabych stron organizacji pozarządowych. Ocena, że fundusze mają ważny wpływ na rozwój regionu, świadczy o tym, iż należy ten proces wspierać w ramach współpracy samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. Środki te nie są postrzegane jako pozyskiwane na własne cele organizacji, ale dla dobra ogółu społeczności lokalnej, która będzie korzystała z produktów realizowanych działań.

WSPÓŁPRACA Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Wykres 17. Czy Państwa organizacja pozarządowa dąży do współpracy z samorządem terytorialnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Pytanie dotyczyło postrzegania samorządu terytorialnego jako partnera w realizowanych działaniach, w którym respondenci wskazali na chęć współpracy z samorządem, nawiązanie lub też kontynuowanie współpracy. Ankietowani deklarują, że mają zamiar lub współpracują z samorządem terytorialnym. Warto by w takim razie przemyśleć w jaki sposób do tej pory była prowadzona współpraca jednostek samorządu gminnego ze środowiskiem NGO i na odwrót, a także jak poprawić te relacje, jak rozwinąć działania partnerskie.

FORMY WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ Z SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Tabela 11. Zaznacz formy współpracy dotyczące Państwa organizacji pozarządowej z samorządem terytorialnym, które są stosowane w gminie.

KATEGORIA	LICZBA WSKAZAŃ
Konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych	x
Tworzenie wspólnych zespołów – doradczych, opiniujących, inicjatywnych	
Doradztwo i udzielanie organizacjom pomocy merytorycznej w przygotowywaniu projektów i pisaniu wniosków	x
Wspieranie akcji promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego	
Prowadzenie i udostępnianie bazy danych o organizacjach pozarządowych	
Popularyzacja działalności organizacji pozarządowych	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazali, że w gminie Sława prowadzone są: doradztwo w zakresie przygotowywania projektów i pisanie wniosków o dofinansowanie oraz konsultowanie projektów aktów prawnych. Jest to istotna informacja ze względu na wskazane słabe strony przez respondentów tj. przede wszystkim niskie dochody organizacji, a co za tym idzie trudności związane z realizacją ciekawych, potrzebnych projektów na terenie gminy. Respondenci wskazali także na popularyzację działalności organizacji pozarządowych przez samorząd, a co za tym idzie możliwość szerszego dotarcia do społeczności lokalnych, a także potencjalnych partnerów, wolontariuszy, członków.

POTRZEBY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Tabela 12. Jakie są zgłaszane potrzeby organizacji pozarządowych z Państwa gminy?

KATEGORIE	LICZBA WSKAZAŃ
Brak odpowiedniej liczby członków/pracowników/wolontariuszy lub niedostateczne ich kwalifikacje	
Trudności we współpracy, angażowaniu społeczności lokalnej, w nawiązywaniu partnerstw z innymi podmiotami z gminy/spoza gminy	
Trudności we współpracy z samorządem terytorialnym	
Brak środków finansowych na działalność statutową	x
Trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom formalnym	x
Niewystarczająca liczba szkoleń, doradztwa dla organizacji pozarządowych	
Braki lokalowe lub w wyposażeniu	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

Najczęściej zgłaszane potrzeby przez organizacje pozarządowe, które deklarują respondenci, to trudności w sprostaniu wszystkim obowiązkom, a także brak środków finansowych na działalność statutową.

3. SUGEROWANE KIERUNKI ROZWOJU GMINY SŁAWA

Każda ankieta – zarówno skierowana do mieszkańców, przedsiębiorstw, jak i organizacji pozarządowych – zawierała tzw. kartę zadania, w której poproszono respondentów o zaproponowanie priorytetowego zadania do realizacji na terenie gminy Sława w okresie programowania na lata 2014–2022. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie nazwy zadania, krótkiego opisu oraz miejsca jego realizacji.

Zamieszczenie pytania w każdej ankiecie, do wszystkich grup docelowych badania ankietowego, miało na celu zbadanie potrzeb w zakresie zadań o charakterze inwestycyjnym lub nieinwestycyjnym (miękkim). Uwzględniono indywidualną perspektywę spojrzenia na potrzeby na terenie gminy Sława. Ponadto uwzględniono zróżnicowanie potrzeb u różnych grup docelowych, gdyż inne potrzeby ma przedsiębiorstwo, które działa na terenie gminy Sława, inne zaś mieszkańiec, a jeszcze inne organizacja pozarządowa. Jest to także ważna informacja dla władz lokalnych, powiatowych oraz wojewódzkich odnośnie potrzeb gminy.

Celem karty zadań było także wytyczenie przykładowych kierunki rozwoju gminy Sława. Z pewnością propozycje zawarte w karcie zadania należy traktować jak pewną próbę wskazania kierunku rozwoju dla gminy Sława. Elementem uzupełniającym będą m.in. konsultacje społeczne, na które zaproszeni zostaną wszyscy zainteresowani. Sam sposób dotarcia do respondentów sprawia, że katalog zadań na lata 2014–2022 należy potraktować jako otwarty. Informację podawały osoby, które są aktywne, zainteresowane sprawami regionu, uczestniczą w sprawach swojego regionu, mają kontakt z administracją publiczną.

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY – PROPOZYCJE Z ANKIET DLA MIESZKAŃCÓW

- doprowadzenie gazu ziemnego do Sławy,
- budowa kanalizacji i wodociągów,
- wymiana rur azbestowych doprowadzających wodę – Krzydłowiczki,
- zakrycie rowów melioracyjnych,
- pogłębienie rowów w Krążkowie,
- pozbycie się szlamu, w którym tworzy się metan, zalegający na dnie ze ścieków, które przez lata wpływały do Jeziora Sławskiego,
- rezygnacja z samochodów – ekologia,
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego i architektonicznego z uwzględnieniem ekologii i z dbałością o spuściznę historyczną,
- oświetlenie ulic,
- budowa przyłącza do światłowodu,
- budowa mieszkań socjalnych,
- budowa nowych mieszkań w Sławie,
- zwiększenie dostępności kupna działek nieruchomości pod budowę domu,
- zadbanie o stary rynek, ożywienie go,
- zwiększenie częstotliwości opróżniania pojemników na śmieci w sezonie letnim,
- zadbanie o zniszczony zabytkowy pałac i otaczające go piękne miejsce,
- budowa żłobka,
- budowa przedszkola, więcej miejsc w przedszkolach, przejrzyste zasady przyjęć dzieci do przedszkoli,
- plac zabaw dla dzieci i dla młodzieży – z atrakcjami, siłownia plenerowa, mała gaj itp.,
- więcej zajęć dla dzieci – kurs tańca, karate itp. – Dom Kultury,
- budowa świetlicy wiejskiej dla dzieci i młodzieży – Krzydłowiczki, remont sali wiejskiej – Stare Strącze,
- wyjazd dzieci ze wsi na kolonie za niską opłatą,
- imprezy okolicznościowe – Ciosaniec,
- muszla koncertowa,
- dom kultury w Stare Strącze,
- budowa budynku biblioteki – Sława,

- wymiana ogrodzenia przy sławskim Domu Kultury,
- zwiększenie dostępu do kultury poprzez budowę kina, teatr letni itp.,
- budowa basenu miejskiego,
- budowa kompleksu sportowego, miejsca gdzie będą organizowane różne zajęcia sportowe dla dzieci,
- budowa boisk Orlik, dostosowanie boisk do potrzeb mieszkańców,
- sala sportowa w Ciosańcu,
- pomoc w przygotowaniu projektu unijnego w celu zdobycia funduszy na rozwój szkoły ponadgimnazjalnej,
- edukacja – poprawienie warunków i jakości nauczania w szkołach podstawowych, szczególnie 1–3, i gimnazjum,
- unowocześnienie szkoły, sposobu edukacji,
- odnowienie ZSP Sława,
- modernizacja bazy dydaktycznej w Szkole Podstawowej przy ul. Henryka Pobożnego. Doposażenie pracownicy (klas szkolnych) w komputery, tablice interaktywne itp.,
- remont sali gimnastycznej przy gimnazjum, termomodernizacja sali gimnastycznej,
- remont sali wiejskiej w Krążkowie, w Szreniawie i Dronikach – dużej i pięknej, lecz zaniedbanej przez gminę,
- gabinet pomocy zdrowotnej – działający w mieście w dni wolne od pracy i w święta,
- gabinet lekarski w Ciosańcu,
- poradnie specjalistyczne,
- dom dziennego pobytu dla osób starszych,
- remont OSP Sława,
- zakup samochodów pożarniczych,
- więcej patroli pieszych i rowerowej straży miejskiej i policji w mieście,
- ścieżka rowerowa na terenie gminy,
- ścieżki dydaktyczne dla dzieci, zapoznanie dzieci z rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt występującymi na terenie gminy,
- więcej parkingów, likwidacja płatnych parkingów,
- zakaz parkowania na terenie parkingu PKS dla pracowników gminy,
- modernizacja chodników,
- remont dróg na terenach gminy,
- wykonanie dalszych etapów obwodnicy północnej do Sulechowa wraz z rondami i infrastrukturą, oraz drogami dojazdowymi w okolicy Lubogoszczy,
- przejście dla dzieci świetlne przy Szkole Podstawowej ul. Ogrodowa – Sława,
- rozwój strefy ekonomicznej – ściągnięcie nowych inwestorów na teren gminy, a co za tym idzie miejsca pracy,
- zachęty podatkowe dla inwestorów, przedsiębiorców, utworzenie nowych miejsc pracy – więcej sklepów (Lidl, Netto, Bricomarche),
- nawiązanie współpracy z innymi gminami,
- więcej szkoleń dla bezrobotnych,
- pomoc dla młodych ludzi w uzyskaniu pracy – szkolenia, kursy, pomoc, oferty pracy,
- szkolenia młodych ludzi w wybranych zawodach – pomoc uzyskania kwalifikacji w przyszłej pracy, kursy, ćwiczenia, wykłady, szkolenia pracownicze lub kursy szkoleniowe,
- darmowa nauka języków obcych,
- otworzenie rynku pracy przez likwidację nepotyzmu,

- poszukiwanie pracodawców przez Urząd Pracy,
- tworzenie miejsc pracy dla osób między 30–50 rokiem życia, oferta kursów kwalifikacyjnych dla tej grupy
- szkolenia dla matek,
- kompleksowa strategia rozwoju gminy wraz z tworzeniem miejsc pracy,
- wykorzystanie potencjału gminy związanego z warunkami naturalnymi (jeziora, lasy),
- dalszy rozwój infrastruktury turystycznej,
- stworzenie warunków do rozbudowy bazy hotelowej, gastronomicznej na wysokim poziomie,
- wypożyczalnie sprzętu wodnego obok zjeżdżalni,
- wybudowanie Muzeum Żeglarstwa Śródlądowego,
- ulepszenie infrastruktury wzdłuż linii brzegowej Jeziora Sławskiego,
- zrobienie plaży w Radzynie nad Jeziorem Sławskim,
- czysta woda w Jeziorze Sławskim, tym sposobem rozwój branży turystycznej,
- poprawa wyglądu parku miejskiego w Sławie – wyłożenie alejek kostką i wyraźne ich podzielenie na część dla rowerzystów i pieszych, umieszczenie specjalnych kontenerów na psie odchody (i worków na nie),
- zmniejszenie podatków,
- znacząco podnieść podatki (300%) od luksusu posiadania psów i kotów w mieście Sława – wprowadzić obowiązkowe szkolenia o zagrożeniach chorobami odzwierzęcymi i innymi dla właścicieli psów i kotów i objąć ich nadzorem (rejestracja),

PROPOZYCJE ZADAŃ DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY – PROPOZYCJE Z ANKIET DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

- naprawa i modernizacja dróg kontynuacja budowy obwodnicy Sławy,
- brak współpracy z firmami z gminy Sława,
- kanalizacja,
- zwiększenie dostępności kupna działek nieruchomości pod budowę,
- zmniejszenie podatków,
- zadbanie o czystość Jeziora Sławskiego.

Zarówno mieszkańcy, jak i przedsiębiorcy wśród priorytetowych zadań do realizacji na terenie gminy Sława w okresie programowania na lata 2014–2022 wskazywali przede wszystkim na działania związane z:

- koniecznością polepszenia infrastruktury drogowej i okołodrogowej,
- infrastrukturą techniczną (wodno-kanalizacyjną, gazową),
- infrastrukturą turystyczną (ścieżki rowerowe, baza noclegowa, park miejski, czystość Jeziora Sławskiego, plaże),
- stworzeniem nowych miejsc pracy,
- zapewnieniem warunków umożliwiających rozwój edukacyjny, kulturalny i sportowy mieszkańców,

Przedstawione zadania powinny stanowić podstawę procesu wytyczania kierunków rozwoju dla gminy Sława.

